

T. C. SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ İSTANBUL ŞİŞLİ HAMİDİYE ETFAL SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

AİLE HEKİMLİĞİ A. B. D.

GEÇ ERGENLİK (18-21 YAŞ) DÖNEMİNDE CİNSEL YOLLA BULAŞAN HASTALIKLAR HAKKINDA BİLGİ DÜZEYİ TUTUM VE DAVRANIŞLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Aysun KARABAYIR DÖKÜMCÜ

TIPTA UZMANLIK TEZİ

İSTANBUL/2025

T. C. SAĞLIK BİLİMLERİ ÜNİVERSİTESİ İSTANBUL ŞİŞLİ HAMİDİYE ETFAL SAĞLIK UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

AİLE HEKİMLİĞİ A. B. D.

GEÇ ERGENLİK (18-21 YAŞ) DÖNEMİNDE CİNSEL YOLLA BULAŞAN HASTALIKLAR HAKKINDA BİLGİ DÜZEYİ TUTUM VE DAVRANIŞLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Aysun KARABAYIR DÖKÜMCÜ

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Güzin ZEREN ÖZTÜRK

TIPTA UZMANLIK TEZİ

İSTANBUL/2025

TEŞEKKÜR

Uzmanlık eğitimim boyunca bilgi ve tecrübesi ile bizlerin daima yanında olan, desteğini hiçbir koşulda üzerimizden esirgemeyen ve aile hekimliğinin gerçek vizyonunu bizlere özümseten değerli büyüğüm, hocam ve tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Güzin ZEREN ÖZTÜRK'e,

Tez çalışmamın her aşamasında emeği geçen ve desteğini sürekli hissettiğim kliniğimizin kıymetli uzman hekimlerinden Dr. Yağmur GÖKSEVEN ARDA' ya ve kliniğimdeki diğer tüm değerli uzmanlarıma, asistan arkadaşlarıma ve diğer tüm ekip arkadaşlarıma,

Asistanlık eğitiminin bana kattığı, birlikte çalışmaktan ve dostluklarından büyük keyif duyduğum, her anımda yanımda olmak suretiyle beni destekleyen değerli arkadaşlarım sayın Ebru KOCATÜRK GÜLLÜ, Sena Ceren TATAR HASHHASH, Nur KÖKER ATMACA ve Merve CANÇETİN'e;

Tez yazım sürecim ve hayattaki tüm süreçlerimde desteğini her daim hissettiren biricik annem Aynur DÖKÜMCÜ'ye

Bu günlere gelmemde en büyük payı olan, varlığımın en büyük vesilesi; evlatları olduğum için her gün şükrettiğim canım babam İzzet KARABAYIR ve biricik annem Ferhan KARABAYIR'a; ayrıca kardeşleri olduğum için her an şanslı olduğumu hissettiren canım abilerim ve eşleri Musa&Rabia KARABAYIR ve Emrah&Derya KARABAYIR'a

Son olarak her zaman sevgi ve desteğiyle zorlukları aşmamı sağlayan değerli hayat arkadaşım Ömer DÖKÜMCÜ'ye ve sevgisiyle yolumu aydınlatan hayatıma renk katan biricik kızım Elif Sare DÖKÜMCÜ'ye

Sonsuz sevgi, saygı ve şükranlarımla…

İÇİNDEKLER

TEŞEKKÜR ..... **i**
İÇİNDEKLER ..... **ii**
KISALTMALAR ..... **iv**
TABLOLAR DİZİNİ ..... **v**
ÖZET ..... **i**
ABSTRACT ..... **iii**
1. GİRİŞ VE AMAÇ **5**
2. GENEL BİLGİLER **7**
2.1. CİNSEL YOLLA BULAŞAN HASTALIKLARIN TANIMI VE ÖNEMİ 7
2.2. CİNSEL YOLLA BULAŞAN HASTALIKLARIN SINIFLANDIRILMASI VE ETKENLER 7
2.2.1. Cinsel Yolla Bulaşan Bakteriyel Hastalıklar 8
2.2.2. Cinsel Yolla Bulaşan Viral Hastalıklar 10
2.2.3. Cinsel Yolla Bulaşan Fungal Hastalıklar 12
2.2.4. Cinsel Yolla Bulaşan Protozoal Hastalıklar 12
2.2.5. Cinsel Yolla Bulaşan Ektoparaziter Hastalıklar 13
2.3. CİNSEL YOLLA BULAŞAN HASTALIKLARDA RİSK FAKTÖRLERİ 13
2.4. CYBH'NİN SEMPTOMLARI, TANISI, TEDAVİSİ VE CYBH'DE TARAMA 14
2.5. CİNSEL YOLLA BULAŞAN HASTALIKLARIN BULAŞINI ETKİLEYEN BİYOLOJİK VE DAVRANIŞSAL FAKTÖRLER 15
2.6. CİNSEL YOLLA BULAŞAN HASTALIKLARIN ERGENLİK DÖNEMİNDEKİ GENÇLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ 15
3. GEREÇ VE YÖNTEM **17**
3.1. ARAŞTIRMANIN ÖZELLİKLERİ 17
3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM SEÇİMİ 17
3.3. VERİ TOPLAMA FORMU 18
3.4. İSTATİSTİKSEL ANALİZ 18
4. BULGULAR **20**
5. TARTIŞMA **62**
6. SONUÇ VE ÖNERİLER **73**
7. KAYNAKÇA **75**
8. EKLER ..... Hata! Yer işareti tanımlanmamış.

8.1. ETİK KURUL ONAYI: .....**Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**
8.2. ANKET FORMU: 83
8.3. ÖZGEÇMİŞ .....**Hata! Yer işareti tanımlanmamış.**

KISALTMALAR

AIDS: Acquired Immune Deficiency Syndrome

BV: Bakterial vajinozis

CMV: Cytomegalovirus

CYBE: Cinsel Yolla Bulaşan Enfeksiyonlar

CYBH: Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar

DSÖ: Dünya Sağlık Örgütü

HBV: Hepatit B Virüs

HbsAg: Hepatit B yüzey antijeni

HCV: Hepatit C Virüs

HIV: Human Immunodeficiency Virus (İnsan Bağışıklık Yetmezliği Virüsü)

HPV: Human Papilloma Virüs

HSV: Herpes Simpleks Virüs

PID: Pelvik İnflamatuar Hastalık

WHO: World Health Organisation

NAAT: Nükleik asit amplifikasyon testleri

VVC: Vulvovajinal kandidiyazis

TNSA: Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıkların Sınıflandırılması 7
Tablo 2. Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkındaki Bilgi Anketine İlişkin Crombach Alpha İç tutarlılık Katsayıları 19
Tablo 3. Katılımcılara ait Demografik ve Çeşitli Özelliklerin Frekans Dağılımı (n=157) 20
Tablo 4. Katılımcıların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkındaki Davranış Sorularına Verdikleri Yanıtların Frekans Dağılımı (n=157) 22
Tablo 5. Katılımcıların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkındaki Tutum Sorularına Verdikleri Yanıtların Frekans Dağılımı (n=157) 24
Tablo 6. Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkında Bilgi Anketinden Alınan Puanlara Ait Betimsel İstatistikler 24
Tablo 7. Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar (CYBH) Hakkında Bilgi Anketinden Alınan Puanlar ile Çeşitli Değişkenler Arasındaki İlişkiye Ait Korelasyon Sonuçları (n=157) 25
Tablo 8. Katılımcılara ait Demografik ve Çeşitli Özelliklerin CYBH Bilgi Puanı Açısından Karşılaştırılması (n=157) 25
Tablo 9. Katılımcıların "Aldığınız eğitimin içeriği hangisine daha uygundur?" Sorusu ve Bilgi Düzeyi Değişkenlerinin CYBH Hakkında Bilgi Puanı Açısından Karşılaştırılması (n=157) 27
Tablo 10. Katılımcıların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkındaki Davranış Sorularının CYBH hakkındaki Bilgi Puanı Açısından Karşılaştırılması (n=157) 29
Tablo 11. Katılımcıların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkındaki Tutum Sorularının CYBH Hakkındaki Bilgi Puanı Açısından Karşılaştırılması (n=157) 32
Tablo 12. Katılımcıların ait Demografik ve Çeşitli Özelliklerin "Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyinizi yeterli buluyor musunuz?" Sorusu Açısından Karşılaştırması (n=157) 32
Tablo 13. Katılımcıların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkındaki Davranış Sorularının "Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyinizi yeterli buluyor musunuz?" Sorusu Açısından Karşılaştırması (n=157) 35
Tablo 14. Katılımcıların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkındaki Tutum Sorularının "Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyinizi yeterli buluyor musunuz?" Sorusu Açısından Karşılaştırması (n=157) 37
Tablo 15. Katılımcıların ait Demografik ve Çeşitli Özelliklerin "Daha önce cinsel yolla bulaşan hastalıklarla alakalı bir eğitim aldınız mı?" Sorusu Açısından Karşılaştırması (n=157)..... 38
Tablo 16. Katılımcıların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkındaki Davranış Sorularının "Daha önce cinsel yolla bulaşan hastalıklarla alakalı bir eğitim aldınız mı?" Sorusu Açısından Karşılaştırması (n=157) 40
Tablo 17. Katılımcıların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkındaki Tutum Sorularının "Daha önce cinsel yolla bulaşan hastalıklarla alakalı bir eğitim aldınız mı?" Sorusu Açısından Karşılaştırması (n=157) 42
Tablo 18. Katılımcıların Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi aldığınız kaynaklar nelerdir? "Tv/Dergi/Kitap" Yanıtı Verenler ile "Cinsel yolla bulaşan hastalıklar veya güvenli

cinsel yaşam hakkında aşağıdakiler hangisi sizi yansıtır?" Sorusuna Verilen Yanıtların Karşılaştırması (n=157) 43
Tablo 19. Katılımcıların Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi aldığınız kaynaklar nelerdir? "Doktor/Hemşire/Sağlık personeli" Yanıtı Verenler ile "Cinsel yolla bulaşan hastalıklar veya güvenli cinsel yaşam hakkında aşağıdakiler hangisi sizi yansıtır?" Sorusuna Verilen Yanıtların Karşılaştırması (n=157) 44
Tablo 20. Katılımcıların Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi aldığınız kaynaklar nelerdir? "Ebeveynler" Yanıtı Verenler ile "Cinsel yolla bulaşan hastalıklar veya güvenli cinsel yaşam hakkında aşağıdakiler hangisi sizi yansıtır?" Sorusuna Verilen Yanıtların Karşılaştırması (n=157)..... 45
Tablo 21. Katılımcıların Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi aldığınız kaynaklar nelerdir? "Okul" Yanıtı Verenler ile "Cinsel yolla bulaşan hastalıklar veya güvenli cinsel yaşam hakkında aşağıdakiler hangisi sizi yansıtır?" Sorusuna Verilen Yanıtların Karşılaştırması (n=157) 46
Tablo 22. Katılımcıların Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi aldığınız kaynaklar nelerdir? "İnternet/Sosyal medya" Yanıtı Verenler ile "Cinsel yolla bulaşan hastalıklar veya güvenli cinsel yaşam hakkında aşağıdakiler hangisi sizi yansıtır?" Sorusuna Verilen Yanıtların Karşılaştırması (n=157) 47
Tablo 23. Katılımcıların Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi aldığınız kaynaklar nelerdir? "Hiçbiri" Yanıtı Verenler ile "Cinsel yolla bulaşan hastalıklar veya güvenli cinsel yaşam hakkında aşağıdakiler hangisi sizi yansıtır?" Sorusuna Verilen Yanıtların Karşılaştırması (n=157)..... 48
Tablo 24. Katılımcıların Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi aldığınız kaynaklar nelerdir? "Bilgi aldığım herhangi bir kaynak yok" Yanıtı Verenler ile "Cinsel yolla bulaşan hastalıklar veya güvenli cinsel yaşam hakkında aşağıdakiler hangisi sizi yansıtır?" Sorusuna Verilen Yanıtların Karşılaştırması (n=157) 49
Tablo 25. Katılımcıların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar (CYBH) Hakkındaki Bilgi Sorularına Verdikleri Yanlış/Doğru Yanıtların Frekans Dağılımı (n=157) 50
Tablo 26. Kadınların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkındaki Davranış Sorularının "Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyinizi yeterli buluyor musunuz?" Sorusu Açısından Karşılaştırması (n=85) 52
Tablo 27. Erkeklerin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkındaki Davranış Sorularının "Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyinizi yeterli buluyor musunuz?" Sorusu Açısından Karşılaştırması (n=72) 54
Tablo 28. Kadınların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkındaki Davranış Sorularının "Daha önce cinsel yolla bulaşan hastalıklarla alakalı bir eğitim aldınız mı?" Sorusu Açısından Karşılaştırması (n=85) 57
Tablo 29. Erkeklerin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkındaki Davranış Sorularının "Daha önce cinsel yolla bulaşan hastalıklarla alakalı bir eğitim aldınız mı?" Sorusu Açısından Karşılaştırması (n=72) 59

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada geç ergenlik dönemindeki ergenlerde cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında eğitim düzeyi, bilgi düzeyi, tutum ve davranışlarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Gereç ve yöntem: Bu çalışma, Sağlık Bilimleri Üniversitesi Şişli Hamidiye Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi Aile Hekimliği Polikliniklerinde yürütülmüş olup tek merkezli, kesitsel, tanımlayıcı ve analitik niteliktedir. Araştırmaya Şişli Hamidiye Etfal Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Aile Hekimliği polikliniklerine Ekim 2024-Kasım 2024 tarihlerinde başvuran, çalışmayı kabul eden. 18-21 yaş arasında geç ergenlik döneminde olan 157 kişi dahil edilmiştir. Katılımcılara sosyodemografik bilgilerin yanı sıra literatür taraması sonucu oluşturduğumuz cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi düzeyi tutum ve davranışlarının değerlendirilmesini sağlayan anketimiz uygulandı. İstatistiksel analizler SPSS 25.0 programı ile yapılmış olup $P<0,05$ istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir.

Bulgular: Çalışmamızda katılımcıların sosyodemografik verileri incelendiğinde %54,1'inin kadın, %45,9'unun erkek, yaş ortalamasının ise 19,84±1,12 olup, yaşları 18 ile 21 arasındadır. Katılımcıların %74,5'i daha önce CYBH hakkında eğitim almadığını, %25,5'i ise eğitim aldıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların bilgi aldıkları kaynaklar incelendiğinde, %40,8'i TV, dergi ve kitaplardan, %24,8'i sağlık personelinden, %17,2'si ebeveynlerinden, %41,4'ü okuldan ve %7,6'sı internet veya sosyal medyadan bilgi aldığını belirtmiştir. Hiçbir kaynaktan bilgi almayanların oranı %15,9 olarak belirlenmiştir. Katılımcıların CYBH hakkındaki bilgi düzeylerine ilişkin algıları değerlendirildiğinde, %35,0'i bilgi düzeyini yeterli bulurken, %43,9'u (n=69) yetersiz olduğunu, %21,0'i (n=33) ise kararsız olduğunu belirtmiştir. Çalışmada bilgi düzeyini "yetersiz" bulan bireylerin bilgi puanı, "yeterli" bulan bireylere kıyasla anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur.

Ayrıca katılımcılara uygulanan bilgi anketi sonucunda puan ortalaması incelenerek yaş arttıkça CYBH hakkındaki bilgi düzeyinin de hafif bir artış gösterdiği görülmüştür. Aynı zamanda katılımcıların bilgi kaynaklarına göre bilgi puanları

kıyaslandığında sağlık profesyonellerinden bilgi alan bireylerin bilgi puanı, almayan bireylere kıyasla anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Katılımcıların %22,3'ü CYBH'ı hakkında kimseyle rahatça konuşamadığını ifade etmiştir. Katılımcıların %82,8'inin AIDS/HIV konusunda bilgi düzeyi yüksek olup diğer CYBH hakkında özellikle sifiliz herpes simplex ve gonore gibi hastalıklar da bilgi düzeyinin çok düşük olduğu saptanmıştır. CYBH'dan korunma önlemleri konusunda, katılımcıların bariyer yöntemlerinin (prezervatif vb.) etkili bir korunma yöntemi olduğunu bilme oranı %65, risk grupları açısından değerlendirildiğinde ise çoklu partnerin risk faktörü olduğunu bilen katılımcı oranı %87,9 olarak saptanmıştır.

Sonuç: Çalışmamız, gençlerin CYBH konusunda yetersiz eğitim aldığını ve bilgi düzeylerinin düşük olduğunu, cinsiyet farkı gözetmeksizin erken yaşta etkili cinsel sağlık eğitiminin gerekliliğini ortaya koymuştur. Ayrıca, gençlerin kendilerini bilgili görmelerine rağmen objektif bilgi düzeylerinin düşük çıkması, geri bildirim mekanizmalarının önemini vurgulamaktadır. Bu durum, interaktif eğitim programları, aile ve akran desteğini içeren, bilimsel temelli ve demografik özelliklere uygun stratejilerle cinsel sağlık eğitimlerinin yeniden yapılandırılmasının gerekliliğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Cinsel yolla bulaşan hastalık, geç ergenlik dönemi, bilgi düzeyi

ABSTRACT

Objective: This study aimed to evaluate the education level, knowledge level, attitudes, and behaviors regarding sexually transmitted diseases among adolescents in late adolescence.

Materials and Methods: This study was conducted at the Family Medicine Clinics of Şişli Hamidiye Etfal Education and Research Hospital, Health Sciences University, and is characterized as a single-center, cross-sectional, descriptive and analytical study. A total of 157 individuals aged 18-21 years in late adolescence who applied to the Family Medicine Clinics of Şişli Hamidiye Etfal Health Practice and Research Center between October 2024 and November 2024 and consented to participate were included in the study. In addition to collecting sociodemographic information, participants were administered our survey designed based on a literature review to evaluate their knowledge, attitudes, and behaviors regarding sexually transmitted diseases. Statistical analyses were performed using SPSS 25.0, and a P-value of <0.05 was considered statistically significant.

Results: In our study, when the sociodemographic data of the participants were examined, 54.1% were female and 45.9% were male, with a mean age of 19.84±1.12, ranging between 18 and 21 years. Of the participants, 74.5% stated that they had not received any education about STIs before, while 25.5% reported that they had. When the sources of information were analyzed, 40.8% reported obtaining information from TV, magazines, and books; 24.8% from healthcare professionals; 17.2% from their parents; 41.4% from school; and 7.6% from the internet or social media. The proportion of those who had not received information from any source was determined as 15.9%. When participants' perceptions of their knowledge level about STIs were evaluated, 35.0% considered their knowledge sufficient, 43.9% (n=69) considered it insufficient, and 21.0% (n=33) were undecided. In the study, the knowledge scores of individuals who perceived their knowledge as "insufficient" were found to be significantly higher than those who considered it "sufficient".

Additionally, the results of the knowledge questionnaire administered to the participants showed that the average knowledge score slightly increased with age, indicating a mild rise in knowledge levels about STIs as age increased. Furthermore, when knowledge scores were compared based on information sources, it was found that individuals who received information from healthcare professionals had significantly higher knowledge scores than those who did not. A total of 22.3% of participants stated that they could not comfortably talk to anyone about STIs. While 82.8% of participants had a high level of knowledge about AIDS/HIV, their knowledge about other STIs—particularly syphilis, herpes simplex, and gonorrhea—was found to be very low. Regarding STI prevention methods, 65% of participants were aware that barrier methods (e.g., condoms) are effective means of protection. In terms of risk groups, 87.9% of the participants knew that having multiple sexual partners is a risk factor.

Conclusion: Our study demonstrated that young people receive insufficient education regarding sexually transmitted diseases (STDs) and have low levels of knowledge, highlighting the necessity of effective sexual health education at an early age, regardless of gender. Furthermore, the fact that young people perceive themselves as knowledgeable despite having low objective knowledge underscores the importance of feedback mechanisms. This situation indicates the need to restructure sexual health education using strategies that incorporate interactive educational programs, family and peer support, are based on scientific principles, and are tailored to demographic characteristics.

Keywords: Sexually transmitted diseases, late adolescence, knowledge level.

1. GİRİŞ VE AMAÇ

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) cinsel yolla bulaşan hastalıkları cinsel temas yoluyla bulaşan ve cinsel aktif kişiler arasında cinsel ilişki sırasında geçebilen enfeksiyonlar olarak tanımlar. Bu hastalıklar bakteriyel, viral veya parazitik olabilir. Sıklıkla semptomsuz olabildiği gibi cinsel ilişki sonrası akut semptom ve bulgularla olabilen ve çoğu zaman kronikleşen infeksiyon hastalıklarıdır (1). Bunların arasında tedavi edilebilenler; gonore, frengi ve klamidya enfeksiyonu gibi hastalıklar da mevcuttur, tedavisi olmayan ama yönetilebilir olanlar arasında HIV, herpes simpleks(HSV), insan papilloma virüsü (HPV) ve hepatit B enfeksiyonları mevcuttur (2)

Ergenlik dönemi, insanoğlunun yaşam çizgisinde puberte ile başlayan yetişkin kimliği ve davranışlarının kazanılması ile sona eren bir geçiş aşamasıdır (3). Ergenlik dönemi dönemsel olarak üçe ayrılır.

1- Erken ergenlik dönemi 11-14 yaş,

2- Orta ergenlik dönemi 15-17 yaş,

3- Geç ergenlik dönemi 18-21 yaşları içerir.

Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) dünyada 250 milyon bireyin gonore, 50 milyon bireyin de sifiliz etkeni ile enfekte olduğunu tahmin etmektedir. 2016 yılında dünyada 1,8 milyon yeni HIV enfeksiyonu kaydedilmiş olup yine aynı yıllarda HIV ile yaşayan yaklaşık 36,9 milyon birey olunduğu tespit edildi (4). Günümüz dünyasında AIDS ve diğer CYBH'ın rastlanma sıklığı, özellikle orta ve geç ergenlik dönemindeki bireylerde artmaktadır. Dünyada, yeni HIV enfeksiyonu vakalarının yarısından daha çoğu 15-24 yaş aralığındaki bireylerde rastlanılmaktadır (5).

Yapılan araştırmalarda yeni cinsel yolla bulaşan hastalık vakalarının yaklaşık olarak yarısının 15-24 yaş arası orta ve geç ergenlik döneminde geliştiği görülmektedir (6). CYBH'ların gençlerde saptanma sıklığının fazla olmasının nedenleri arasında erken yaşta cinsel ilişkiye başlama, riskli cinsel davranışlara meyilli olmaları, birden fazla cinsel partner ile birlikte olma ve madde kullanımı gibi faktörlerin etkili olduğu belirtilmektedir. Bununla birlikte orta ve geç ergenlik döneminde CYBH ve korunma yöntemleri hakkında yetersiz ve yanlış bilgilere sahip olmaları enfeksiyonların görülme sıklığını arttıran önemli nedenlerdir (7). Ülkemizde yapılan çalışmalar bize gençlerimizin cinsel yolla bulaşan hastalıklar ve üreme sağlığı hakkında bilgi düzeylerinin yeterli olmadığını göstermektedir (8). T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu'nun yaptığı ve ülke genelini temsil eden bir araştırmada ise adölesanların %57,3'ü cinsel yolla bulaşan hastalıklar ve üreme sağlığı konularındaki bildiklerinin yeterli bulmadıklarını ifade etmişlerdir (5).

Buna rağmen gençlerin çok azı kendilerini cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı korunmasız ayrıca istenmeyen gebeliklere karşı risk altında da görmemektedir. Bu

bilgileri tasdikler nitelikte, yapılan bazı çalışmalarda orta ve geç ergenlik döneminde olan gençlerin çoğu cinsel ilişki esnasında etkili kontraseptif yöntemlerden herhangi birini kullanmadığını ve kontraseptif yöntem uygulanmasının yaşla birlikte arttığını görülmüştür (5).

CYBH hakkında alınan eğitimlerin gençlerin bilgi düzeylerini arttırdığı riskli davranışlarını azalttığını söyleyebiliriz. Yapılan araştırmalar, bu eğitimlerin gençlerin cinsel davranışlarını daha güvenli hale getirdiğini ve istenmeyen gebeliklerin önlenmesinin sağlandığını göstermektedir (9). Ildan Çalım ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada eğitim verilen genç bireylerin CYBH hakkında bilgi düzeylerinin belirgin şekilde arttırdığı görülmüştür (10). Bu bulgular bize CYBH hakkında verilen eğitimin gençlerin bilinçlenmesinde ve sağlıklı cinsel davranışlar geliştirmesinde pozitif etkilerinin olduğunu göstermektedir.

Bu çalışmadaki amaç 18-21 yaş arasında geç ergenlik döneminde olan bireylere literatür taraması ile oluşturulan anket sonucunda elde edilen verilerle geç ergenlik dönemindeki bireylerin CYBH hakkındaki bilgi düzey ve davranışlarının değerlendirilmesi planlanmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. CİNSEL YOLLA BULAŞAN HASTALIKLARIN TANIMI VE ÖNEMİ

CYBH farklı ve çok sayıda mantar, virüs, bakteri ve parazit, nedeniyle ortaya çıkan hastalıklardır. Başlıca bulaş yolu kontraseptif yöntemlerin kullanılmadığı cinsel ilişki olan birtakım hastalıklardan oluşur. Bu hastalıklar aynı zamanda gebelik esnasında anneden bebeğe de bulaşmaktadır, kan ürünleri transfüzyonu sırasında ya da bu ürünlerle temas edilmesi ile de bulaşabilmektedir. Sık rastlanılan CYBH'ları şu şekilde sıralayabiliriz;

- Gonore,
- Klamidyal enfeksiyonlar
- Trikomonas
- HPV
- Sifiliz
- Genital herpes
- Hepatit B
- Hepatit C
- HIV

Cinsel aktif olan ve kontraseptif yöntem kullanılmayan cinsel ilişkide bulunan tüm bireyler cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar açısından risk oluşturmaktadır. Cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar genellikle belirti vermemesi veya kişiyi rahatsız etmeyecek düzeyde hafif belirtilerin olması, hastalığın bulaşında önemli bir faktördür. Bundan dolayı hastalık toplumda sessizce ve hızlıca yayılabilmektedir, geniş bir popülasyonu etkileyebilir. Ayrıca CYBH'lardan herhangi birine yakalanan kişinin, diğer CYBH'lara da yakalanma olasılığı da yüksektir (11). Bundan dolayı CYBH'larla mücadele etmede koruma yöntemleri, tedavi yöntemlerine göre çok daha kıymetlidir.

2.2. CİNSEL YOLLA BULAŞAN HASTALIKLARIN SINIFLANDIRILMASI VE ETKENLER

Tablo 1. Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıkların Sınıflandırılması

SINIFLANDIRMA	ETKEN	HASTALIK
1-BAKTERİ	Treponema pallidum	Sifiliz
	Neiseria gonorrhea	Gonore
	Chlamydia trachomatis	Klamidya
	Haemophilus ducreyi	Şankroid

	Mikoplazma genitalyum	Genital Mikoplazma
	Gardnerella vaginalis	Bakteriyel Vajinozis
2-VİRÜS	HIV (Tip 1 ve 2)	AIDS
	HSV (Tip 1 ve 2)	Genital Herpes
	Human Papilloma Virüs	Genital Siğiller
	Hepatit B Virüs	Hepatit B
	Hepatit C Virüs	Hepatit C
	Hepatit A Virüs	Hepatit A
	Molluskum kontagiozum virüs	Molluskum kontagiozum
	Sitomegalovirüs(CMV)	CMV enfeksiyonu
	Epstein-barr virüsü	Enfeksiyözmononükloz
3- MANTAR	Candıda albicans	Vulvovajinit
4-PROTOZOON	Trichomonas vaginalis	Trichomonaz (trichomoniasis)
5-DIŞ PARAZİT	Phthirus pubis Sarcoptes scabiei	Pedikülozis Pubis Uyuz

2.2.1. Cinsel Yolla Bulaşan Bakteriyel Hastalıklar

2.2.1.1. Sfiliz (Frengi)

Etkeni Treponema pallidum olan bildirilmesi zorunlu bir hastalıktır. Hastalık 3 evreden oluşur.

1- Primer sifiliz: Enfeksiyon bölgesinde ağrısız bir ülser veya şankr oluşur,
2- Sekonder sifiliz: bir veya üç ay sonra lezyonları ortaya çıkar. Kondiloma lata, lenfadenopati ve mukokutanöz lezyonlar görülebilir.
3- Tersiyer sifiliz: Merkezi sinir sistemi, kardiyovasküler lezyonlar görülebilir.

Cinsel yolla bulaş dışında vertikal geçiş lezyonlarla direkt temas ve kan transfüzyonu ile bulaşın olabileceği bir hastalıktır. Gebelikte frengi her sene yaklaşık 200.000 fetal ve yenidoğan bebeğin ölümüne sebep olmakta ve 150.000'den fazla bebeği erken doğum, düşük doğum ağırlığı veya konjenital hastalıktan yaşamlarının sonlanması riski altında bırakmaktadır (12).

2.2.1.2. Gonore

Etkenin neisseria gonorrhoeae (gonokok) olan toplumda bel soğukluğu olarak da bilinen hastalıktır. Gonore enfeksiyonu 100 000 kişi başına yıllık 171,9 hasta ile 2. en sık tespit edilen bakteriyel nedenli CYBH olarak kabul edilmektedir (13). Erkeklerde dizürü ve epididimit ile görülen hastalık kadınlarda servisit ve ilerleyen dönemlerde salpenjit ve PID gibi hastalıklara neden olarak infertilite ve dış gebeliğe sebep olabilmektedir.

2.2.1.3. Klamidya

Etkenin Chlamydia trachomatis olduğu bakteriyel enfeksiyondur. CYBH içerisinde en sık tespit edilen bakteriyel hastalıktır. Klamidya enfeksiyonlarının büyük bir kısmı klinik olarak belirti vermez. Erkeklerin % 10'u ve kadınların %5-30'u semptom vermekte olup bu durum semptomu olmayan bireyleri taramanın önemini vurgulamaktadır. NAAT (Nükleik asit amplifikasyon testleri) tanıda altın standarttır. Bununla tanı koyabilmek için erkeklerde sabah alınan ilk idrar ve kadınlarda vajenden alınan sürüntü örneği klamidya taraması için en uygun ürogenital örnek tipleridir (13). Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), 2012 yılında 15-49 yaşındaki bireyler arasında 131 milyon yeni klamidya hastası olduğunu tahmin etmektedir (14).

2.2.1.4. Bakteriyel Vaginozis

Bakteriyel vajinozis 15-44 yaş aralığıdaki kadınlarda en sık rastlanılan vajinal hastalıktır(15).Bakteriyel vajinozis (BV), normal vajinal florada baskın olan laktobasillerin azalmasından dolayı vajen pH'sının artması ve normalde çok az bulunan Gardnerella vajinalis, anaerobik bakteriler, Mikoplazma ve Mobiluncustürleri gibi mikroorganizmaların fazla artması ile karakterize polimikrobiyalbir hastalıktır. Vakalar genellikle %50 oranında asemptomatiklerdir. Semptomları olan BV hastalarında tipik olarak kötü kokulu vajinal akıntı vardır (16).

2.2.1.5. Şankroid

Etkenin Haemophilus ducrey bakterisinin olduğu bakteriyel bir enfeksiyondur. En sık saptanan yaş grubu 20-29 yaş aralığındakilerdir. H. ducreyi enfeksiyonu cinsel ilişki

esnasında epidermal küçük hasarlar sonrası genital bölgede oluşur. Lezyonlar başlangıçta iltihaplı bir papül olarak başlar ve 1-2 günde hızla ağrılı bir yara haline dönüşür. Genital bölgeye ek olarak, bacak ve kalçalarda da lezyonlar görülebilir (17).

2.2.2. Cinsel Yolla Bulaşan Viral Hastalıklar

2.2.2.1. AIDS

Edinilmiş immün yetmezlik sendromu (AIDS) insan immün yetmezlik virüsünün (HIV) neden olduğu, aşısının olmadığı, immün sistem hücrelerinin işlevini bozarak hastaların yaşam kalitelerini negatif yönde etkileyen, tüm dünyada morbidite ve mortalite riskinin fazla olduğu bulaşıcı bir hastalıktır.

Ülkemizde 1985 yılından 07 Kasım 2024 tarihine kadar doğrulama testi pozitif olarak saptanarak bildirimi gerçekleştirilen 45.835 HIV pozitif kişi ve 2.438 AIDS vakası mevcuttur. HIV ve AIDS toplam vakaların %81,8'i erkek, %18,2'si kadın olup %16,1'i yabancı uyruklu bireylerden oluşmaktadır. Vakalar en sık 25-29 yaş grubu ve 30-34 yaş grupları arasında saptanmıştır (18).

Trans bireyler, damar içi uyuşturucu kullananlar, seks işçileri ve mahkûmlar genel nüfusa göre HIV bulaşı açısından 10-50 kat daha fazla tehdit altındadırlar. Tüm dünyada her yıl 2 milyondan fazla yeni tanı almış HIV enfeksiyon vakası saptanmakta ve bu vakaların yaklaşık %40'ını bu gruplar oluşturmaktadır (19).

HIV ile enfekte olmuş kişilerde uzun zaman asemptomatik olmakta, fakat bu süre içerisinde virüs replikasyonu ve bilinen bulaşma yöntemleriyle (cinsel temas, kan ve kan ürünleri, iğnelerin ortak kullanımı, anne sütü, plasenta) virüsün bulaşımı sürmekte, bireyin immün sistem fonksiyonları da giderek artarak bozulmaktadır. Günümüzde erken evrede uygulanan kombine antiretroviral tedaviyle bağışıklık sistemindeki bozulmayı geciktirmek mümkündür (20).

2.2.2.2. Hepatit B

Etkeni hepatit B virüsü olan Hepadnaviridae ailesine ait bir DNA virüsünün neden olduğu bir hastalıktır. Dünyada ölüm nedeni olan ilk 10 enfeksiyon hastalığından biridir. Hepatit B virüs (HBV) enfeksiyonu, ortak bir halk sağlığı sorunu olup semptomu olmayan hastalardan akut karaciğer yetmezliği olan, karaciğer sirozu ve hepatosellüler kanser gibi ölüme sebeb olan hastalıkların oluşturduğu geniş yelpazedeki hastalıkları içerir. DSÖ verilerine göre, 2019' da 296 milyon kişinin kronik hepatit B enfeksiyonu ile yaşam sürdüğü ve her sene 1,5 milyon yeni enfeksiyon saptandığı ön görülmüştür. 2019'da hepatit B, daha fazla olarak siroz ve karaciğer kanseri olmak üzere muhtemelen 820.000 kişinin yaşamının sonlanması ile sonuçlanmıştır (21).

HBV’nin bulaş yönleri:

- Enfekte kan ya da vücut salgıları temas edilmesi
- Parenteral temas (perkütan)
- Cinsel temas
- Enfekte anneden yeni doğana bulaşma (perinatal vertikal),
- Enfekte bireylerle yakın temas (horizontal)

Ülkemizde 1998 yılından itibaren bütün yenidoğan bebeklere 0, 1, ve 6, aylarda yapılmak üzere 3 doz HBV aşısı uygulanmaktadır. Ülkemizde HBV aşısı rutin aşılama çizelgesinde olmasına karşın gebelerde HBsAg taraması uygulanmakta olup HBsAg pozitifliği saptanması üzerine bebeğe doğumda aşı ile birlikte hepatit B immünglobülini uygulanmaktadır (11).

2.2.2.3.Hepatit C

Etkeni hepatit C virüsü olan Flaviviridae ailesine ait bir RNA virüsünün neden olduğu bir hastalıktır. Dünya sağlık örgütü istatistiklerine göre HCV enfeksiyonunun prevalansı %3’dür ve bütün dünyada 210 milyon kişiyi etkilemektedir (22). En önemli bulaş yolu parenteral yoldur.

2.2.2.4. Genital Herpes Simleks Virüsü Enfeksiyonları (HSV)

Etkeni HSV-1 ve HSV 2 virüsleridir. Genital herpes enfeksiyonları, cinsel yolla bulasan hastalıklar içerisinde dünyada en fazla rastlananlardan biri olup; yaşam boyu devam eden, agrılı ve yineleyen genital ülserasyonlarla tanımlanan, sistemik komplikasyonlar ve ciddi psikososyal hastalıga neden olan viral bir enfeksiyon hastaığıdır (23)HSV-2 enfeksiyonu, HIV enfeksiyonuna bulaşı neredeyse üç kat artırır. Bunun yanı sıra hem HIV hem de HSV-2 enfeksiyonu olan bireylerin HIV'i başkalarına bulaştırma olasılığı daha fazladır. HSV-2 enfeksiyonu, HIV ile enfekte olmuş bireylerde en fazla görülen enfeksiyonlar içerisindedir (24).

2.2.2.5.Genital Siğiller

Etkeni bir DNA virüsü olan HPV virüsüdür. Bireylerde hastalığa neden olan HPV tipleri anogenital siğilden (en sık HPV 6 ve 11) kansere (en sık HPV 16 ve 18)kadar farklı lezyonlara neden olmaktadır. Genital siğillerin geniş bir kısmını kanser açısından düşük riskli olan HPV çeşitleri oluşturmakla beraberinde, onkojenik açıdan yüksek riskli türlerin, anal, servikal, penil, vulvar ve orofaringeal malignitelere neden olduğu düşünülmektedir (25).

HPV enfeksiyonu için risk faktörleri içerisinde;

- İlk cinsel deneyim yaşı,
- Cinsel partner sayısı,
- Sigara içme,
- 5 yıldan fazla oral kontraseptif kullanımı
- Radyasyon veya UV ışınına maruziyet yer almaktadır (11).

Enfeksiyondan korunma yöntemi olarak en önemlisi birincil korunma yöntemi olan aşıdır. Piyasada 3 çeşit HPV aşısı bulunmaktadır. Ancak aşıların bütün HPV tiplerine karşı önleyici olmadığını unutmamak gerekir.

2.2.2.6.Molluscum Contagiosum

Etkeni Poxviridae ailesine ait olan Molluskum kontagiosum virüsüdür. Genellikle gövde ve anogenital bölgeye yerleşen yuvarlak ağrısız papüller lezyonlardan oluşan cinsel yolla ve enfekte cilt mukoza ile direkt temas ile olur.

2.2.3. Cinsel Yolla Bulaşan Fungal Hastalıklar

2.2.3.1. Vulvovaginal Kandidiyazis (Vulvovajinit)

Vulvovajinal kandidiyazis (VVC), alt genital sistemini etkileyen normal olmayan durumların çoğunlukla en fazla akla gelenidir. Mantar etkenleri arasında vulvovajinite en fazla neden olan tip C. Albikans'dır. Vulvovajinitin insidansı bilinememekle birlikte bazı bilim insanları tarafından cinsel yolla bulaşan hastalıklar arasında yer almaması gerektiği savunulmaktadır. Klinik olarak süt kesiği gibi bir akıntı ile karakterize olan bazen disparoni ve dizüri olabilmektedir (21)

2.2.4. Cinsel Yolla Bulaşan Protozoal Hastalıklar

2.2.4.1. Trichomonaz

Etkeni Trichomonas vaginalis olan paraziter bir hastalıktır. Cinsel yolla bulaşan hastalıklar arasında en tedavi edilmesi mümkün olan hastalıktır.

Kadınlarda; semptom göstermeden seyredebilir. Genellikle kötü kokulu yeşilimsi fazla olan bir vajinal akıntı ile görülür. Ek olarak dış genital organlarda ödem kaşıntı, cinsel ilişki sırasında ağrı ve idrar yaparken yanma semptomları da sık görülür.

Erkeklerde; üretradan akıntı görülebilir. Balanitis ve penis yüzeyinde cilt lezyonları olabilir. Erkekler genellikle asemptomatiktirler (18).

Hamilelerde prevelansı %13'tür. Preterm eylem, erken membran rüptürü ve IUGR'ye sebeb olduğu düşünülmektedir.

2.2.5. Cinsel Yolla Bulaşan Ektoparaziter Hastalıklar

2.2.5.1. Pediculosis pubis

Etkeni Phthirus pubis olan halk arasında kasık biti hastalığı olarak bilinen hastalıktır. Yaşam süresi 30 gündür. Pedikülozis pubis gençler arasında yüksek bulaşıcılığa sahip bir cinsel yolla bulaşan hastalıktır (21). Bireysel temizliğe özen gösterilmeli, tekrarlamayı engellemek için

tedaviye dikkatle uyulmalı ve bireylerin cinsel eşleri de tedavi olmalıdır. Hastalık bulaşmış bireylerle cinsel münasebetten uzak durulmalıdır (26).

2.2.5.2.Skabiyez (Uyuz)

Etkeni Sarcoptes scabiei parazitiir. Yakın temas ve cinsel yolla bulaşabilir. En belirgin şikâyet kaşıntıdır. Kişinin cinsel birliktelik yasağı kişi veya kişiler ve beraber yaşadığı ev halkı birlikte tedavi edilmelidir (27).

2.3. CİNSEL YOLLA BULAŞAN HASTALIKLARDA RİSK FAKTÖRLERİ

Cinsel yolla bulaşan hastaların çoğunun asemptomatik olması, verilen tedavilere karşı direncin oluşmuş olması, HSV/ HIV veya HBV gibi enfeksiyonlara karşı kesin bir tedavinin olmamasından dolayı bulaşın artışına neden olan faktörlerden sayılmaktadır. Cybh risk faktörleri;

- Daha önceden CYBH öyküsüne sahip olma
- Genç insanlar (Özellikle 20 yaşından küçükler)
- Bekar insanlar
- Düşük sosyoekonomik düzey
- Düşük eğitim düzeyi
- Son 6 ay içinde birden fazla cinsel partnere sahip olma
- Bazı CYBH için azınlık etnik kökenler (Örn; Asyalılarda HBV, Karayip'lerde N. Gonorrhoeae)
- Erkek eşcinsellik
- Para karşılığı cinsel ilişkide bulunanlarla birlikte olma
- Cinsel ilişki sırasında prezervatif kullanmama

- Uyuşturucu kullanılması (Enfeksiyonu olan kişinin kullandığı enjektörün ortak kullanımı)
- Manikür, pedikür aletleri ve jilet gibi eşyaların ortak kullanımı

2.4. CYBH'NİN SEMPTOMLARI, TANISI, TEDAVİSİ VE CYBH'DE TARAMA

Cinsel yolla bulaşan hastalıklar çoğu zaman semptom vermezler veya hafif semptomlara sebep olurlar. Bu nedenle bu enfeksiyonların tespit edilmesi ve hastalık sıklığının belirlenmesi zordur (21). Semptomları genel olarak saymak gerekirse;

- Erkekte ve kadında üreme organlarında ağrılı-ağrısız yaralar, çıbanlar, siğiller veya uçukların bulunması.
- Vajinadan anormal renkte, kıvamda ve kokuda akıntı olması, bazen bu belirtiye kaşıntının da eşlik etmesi.
- Penisten akıntı gelmesi (erkekte doğal akıntı yoktur).
- Cinsel organlarda kanama cinsel birleşme sırasında ağrı deneyimlenmesi.
- Karın alt bölgesinde ağrı ve hassasiyet hissedilmesi
- Sık idrara çıkma ve idrar yaparken ağrı, sancı ve yanma hissedilmesi.
- Anüs ve çevresi, dış üreme organları ve çevrelerinde şişlikler ve yumrular oluşması.
- Kadınlarda nedeni bilinmeyen düşükler ve sık ölü doğum öyküsünün olması.

Vücuda girdikten sonra kan dolaşımına karışan Cinsel yolla bulaşan hastalıkların (CYBH) etkenleri yaşamını burada çoğalarak sürdürerek, karaciğeri, bağışıklık sistemini ve tüm vücudu etkileyen hastalıklara yol açmaktadır. Bunun sonucu da sarılık, yüksek ateş, halsizlik, yorgunluk, bulantı ve ağızda yaralar gibi sistemik belirtiler ortaya çıkmaktadır

CYBH'ın tanısında kan testleri, idrar testleri, sürüntü testleri, pap smear ve HPV testleri kullanılabilir.

CYBH'ın tedavisinde etkenin cinsine bağlı tedavi yöntemi değişir. Bakteriyel enfeksiyonlarda antibiyotik kullanılır. Viral etkenlerde etken tamamen yok edilemez ama semptomları kontrol edilebilir. Paraziter ve mantar enfeksiyonlarında da etkene spesifik ilaç tedavisi uygulanır.

2.5. CİNSEL YOLLA BULAŞAN HASTALIKLARIN BULAŞINI ETKİLEYEN BİYOLOJİK VE DAVRANIŞSAL FAKTÖRLER

Sağlık, kişinin bulunduğu yakın ve uzak çevre ile etkileşim halindedir (28). Cinsel yolla bulaşan hastalıklarda sağlıkla ilgili bazı sorunlara ve hastalıklara denk gelme ve maruz kalma ihtimalini fazlalaştıran davranışlar olarak nitelendirilen riskli davranışlar vardır. Bunlardan bazılarını şu şekilde sıralayabiliriz (29).

- Kondom kullanmamak
- Erken yaşta cinsel ilişkiye başlamak,
- Yakın zamanda cinsel eş değiştirmek,
- Birden fazla cinsel eşe sahip olmak,
- Cinsel eşin birden fazla cinsel eşinin olması,
- Son bir yıl içinde geçirilmiş CYBH öyküsü,
- Seks işçileri ile onların müşterileri ile ya da kimlerle ilişkisi olduğu bilinmeyenlerle cinsel ilişkide bulunmak,
- CYBH belirtisi olanlarla cinsel ilişkiyi sürdürmek,
- Para, mal, yiyecek ya da ilaç karşılığı cinsel ilişkiye girmek,
- Vajinayı kurutucu ajanlar kullanmak,
- Piercing (vücuda küpe takılması), dövme (steril olmayan araç gereç kullanılması) yaptırma,
- Manikür, pedikür aletleri ve jilet gibi eşyaları ortak kullananıma,
- Sünnet, akupunktur, epilasyon yapılırken kullanılan aletlerin temizlenmeden kullanılması,
- Diş tedavisinde kullanılan aletlerin temizlenmeden kullanılması,
- Cinsel ilişki öncesi ve sırasında alkol uyuşturucu kullanılması (kondom kullanma kararını etkileyebildiği için),
- Kan ve kan ürünleri transfüzyonu

2.6. CİNSEL YOLLA BULAŞAN HASTALIKLARIN ERGENLİK DÖNEMİNDEKİ GENÇLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

Ergenlik döneminde fiziksel ve duygusal farklılıklar oluştukça, karşı cinse artan bir ilgi ve çekim artmaktadır. Özellikle 18-21 yaş arası dediğimiz geç ergenlik dönemindeki kişiler cinsel birliktelik yaşamaktadır. Ergenlere yönelik okullarda geliştirilen cinsel eğitim programlarında, üreme organları ile alakalı bilgi, gebeliği ve cinsel yolla bulaşan hastalıkları engelleyici araçlar, mastürbasyon, kürtaj gibi konular ele alınmaktadır. Sağlık klinikleri, ergenlik dönemindeki bireyleri bilgilendirmede, gebelikten korunma, cinsel ilişkiye başlama yaşının artmasında, ilk cinsel deneyim yaşamadan önce kliniğe müracaat etmek ve bilgi almada artış sağlanmasında başarılı olduğunu görülmüştür. Kamuoyunun doğru kullanımı cinsel bilgileri ailelere ve ergenlik dönemindeki bireylere ulaştırmada fazlasıyla faydalı olmuştur. Aile sağlığı merkezlerinde doktorlar ve hemşireler gebeliği engelleyici araçlar ile alakalı

bilgilendirmede önemli rol almaktadırlar. Cinsel eğitim programları kapsamında ön görülen kitlenin yaşı ve gelişim durumuna göre farklılık görülecektir. Programlar bu bileşenleri dikkate alarak verimli olabilir ve sağlıklı bilgilendirmeler oluşabilir. Okulların rehberlik bölümleri, aileler, öğretmenler, idareciler, alanda çalışan uzmanlar birlikte çalışarak ergenlik dönemindeki bireylere yönelik bilgilendirici ve koruyucu türde programlar geliştirebilirler (30).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN ÖZELLİKLERİ

Çalışmamız tek merkezli, kesitsel, tanımlayıcı, retrospektif ve analitik niteliktedir. Araştırmaya Şişli Hamidiye Etfal Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Aile Hekimliği polikliniklerine bir aylık süre içerisinde herhangi bir nedenle başvuran 18-21 yaş arasında geç ergenlik döneminde olan bireylerde cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi düzeyi tutum ve davranışlarının ölçülmesi planlandı.

Poliklinik başvurularında hastalara sosyodemografik verileri ve literatür taraması sonucu oluşturduğumuz 18 soruluk anket formu uygulandı.

3.2. EVREN VE ÖRNEKLEM SEÇİMİ

Araştırmaya Şişli Hamidiye Etfal Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Aile Hekimliği polikliniğine son 2 aylık süre zarfında herhangi bir sebeple başvuran, ankete katılmayı kabul eden 18-21 yaş aralığında geç ergenlik döneminde olan kişiler tarafından yürütülmüştür. Son 6 ay içerisinde aile hekimliği polikliniğe başvuran 18-21 yaş arası bireylerin sayısı 257 kişi olduğu göz önüne alınarak belirlenen 257 kişilik popülasyon için G*Power kullanılarak yapılan hesaplamada, basit rastgele örnekleme yöntemi kullanılarak %95 güven aralığı ve %5 hata payı ile örneklem büyüklüğü 155 kişi olarak belirlenmiştir.

3.2.1. Dâhil Edilme Kriterleri:

1. 18-21 yaş arası bireyler

2. Çalışmaya katılmayı kabul eden bireyler

3. İletişim problemi olmayan bireyler

3.2.2. Dışlanma Kriterleri:

1. 18-21 yaş aralığında olmayan bireyler

2. Çalışmaya katılmayı kabul etmeyen bireyler

3. İletişim problemi olan bireyler

3.3.VERİ TOPLAMA FORMU

Katılımcılara literatür taranarak 18 sorudan oluşturulan veri toplama formu uygulanmıştır. Anket formunun içeriğinde sosyodemografik verileri içeren (yaş, çalışma durumu) soruların dışında cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında eğitim alıp almadıkları, aldıkları eğitimin içerikleri, cinsel davranış ve tutumlarını içeren sorular yer almaktadır.

3.4. İSTATİSTİKSEL ANALİZ

Tüm istatistiksel analizler IBM SPSS sürüm 25.0 (SPSS Inc., Chicago, Illinois, ABD) kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Tablolarda sürekli değişkenler Ort±SS (Ortalama±Standart Sapma) olarak verilmiştir. Kategorik değişkenler sayı (n) ve yüzde (%) şeklinde sunulmuştur. Çalışmanın, cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi anketi toplam puanları normallik varsayımları açısından incelendiğinde, Skewness ve Kurtosis değerlerinin standart hatalarına bölümlerinden elde edilen değerlerin ± 3,29 eşik değer aralığında olmasından dolayı normal dağılım göstermediği belirlenmiştir (Mayers, 2013). Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi anketi toplam puanları ile çeşitli sürekli değişkenler arasındaki ilişki sperman korelasyon testi ile analiz edilmiştir. Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi anketi toplam puanları ile katılımcıların demografik ve çeşitli değişkenleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek üzere normal dağılım gösteren 2 gruplu değişkenler için parametrik testlerden Independent Samples t testi ve normal dağılım göstermeyen 2 gruplu değişkenler için Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi anketi toplam puanları ile katılımcıların demografik ve çeşitli değişkenleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığını belirlemek üzere 3 ve üzeri gruba sahip normal dağılım gösteren değişkenler için One Way ANOVA testi, normal dağılıma sahip olmayan değişkenler için Kruskal Wallis H testi uygulanmıştır. Gruplar arasında anlamlı fark çıkması durumunda, anlamlılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla

post-hoc testilerinden Bonferroni ve DUNN'S testi tercih edilmiştir. Kategorik değişkenlerin karşılaştırılması için Chi-Square test tercih edilmiştir. $p<0.05$ istatistiksel olarak anlamlı kabul edilmiştir (31).

Çalışmada araştırmacı tarafından uzman görüşü de alınarak katılımcıların cinsel yolla bulaşan hastalıklar konusundaki bilgi düzeylerini ölçmek amacıyla 34 maddeden oluşan anket hazırlanmıştır. Katılımcıların anket sorularına verdikleri yanıtlar değerlendirilerek "1= Doğru", "0= Yanlış" şeklinde kodlanmıştır. Kodlama sonucu elde edilen puanlar toplanarak anket toplam puanı elde edilmiştir. Anketten alınabilecek en düşük toplam puan 0 (sıfır) iken, en yüksek toplam puan 34'tür.

Araştırmacı tarafından cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi anketinin bu çalışma için doğru ölçme yapıp yapmadığı crombach alpha güvenirlik katsayısı hesaplanarak belirlenmiştir.

Tablo 2. Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkındaki Bilgi Anketine İlişkin Crombach Alpha İç tutarlılık Katsayıları

Değişkenler	Madde sayısı	Crombach (α)
Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkında Bilgiler Anketi	34	0.762

Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi anketine ilişkin güvenirlik analizi sonuçları Tablo 1'de verilmiştir. Güvenirlik analizi sonuçları incelendiğinde, Cronbach alfa değerlerinin 0.762 olduğu belirlenmiştir. Bu değer Cronbach ve Helmstater'in önerdiği 0,5 olan sınır değerlerin oldukça üzerinde çıkarak, uygulanan anketlerin güvenilir olduğunu göstermiştir (32).

3.5.ETİK KURUL FORMU

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Şişli Hamidiye Etfal Eğitim ve Araştırma Hastanesi Etik Kurul Başkanlığı tarafından 20/08/2024 tarihli ve 4496 protokol onay numarası ile etik kurul onayı alınmış olup Ek-1'de sunulmuştur.

4. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde araştırmadan elde edilen verilerin istatistiksel sonuçlarına ait bulgulara yer verilmiştir. Bulgular bölümünün ilk kısmında katılımcıların demografik ve diğer özelliklerine ilişkin frekans dağılımlarına yer verilmiştir.

İkinci bölümünde ise katılımcıların cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi anketinden aldıkları puanların demografik değişkenler açısından karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki tutum ve davranış sorularının çeşitli değişkenler açısından karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir.

Tablo 3. Katılımcılara ait Demografik ve Çeşitli Özelliklerin Frekans Dağılımı (n=157)

Değişkenler	n veya Medyan (Min-Maks)	% veya Ort.±SS
Yaş (yıl)	20,0 (18,0-21,0)	19,84±1,12
Cinsiyet		
Kadın	85	54,1
Erkek	72	45,9
Çalışma durumu		
Çalışmıyor	86	54,8
Çalışıyor	71	45,2
Daha önce cinsel yolla bulaşan hastalıklarla alakalı bir eğitim aldınız mı?		
Hayır	117	74,5
Evet	40	25,5
Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi aldığınız kaynaklar nelerdir?		
TV/dergi/kitap		
Hayır	93	59,2
Evet	64	40,8
Doktor/Hemşire/Sağlık personeli		
Hayır	118	75,2
Evet	39	24,8
Ebeveynler		
Hayır	130	82,8
Evet	27	17,2
Okul		
Hayır	92	58,6
Evet	65	41,4
İnternet/Sosyal medya		
Hayır	145	92,4
Evet	12	7,6

Hiçbiri		
Hayır	132	84,1
Evet	25	15,9
Bilgi aldığım herhangi bir kaynak yok		
Hayır	141	89,8
Evet	16	10,2
Aldığınız eğitimin içeriği hangisine daha uygundur?		
Cinsel yolla bulaşan hastalıklar		
Hayır	69	43,9
Evet	88	56,1
Âdet kanaması ve ped kullanımı		
Hayır	94	59,9
Evet	63	40,1
Kadın erkek genital organlarının büyüme ve gelişmesi		
Hayır	112	71,3
Evet	45	28,7
Genital bölgenin temizliği ve hijyen ile ilgili bilgiler		
Hayır	89	56,7
Evet	68	43,3
Hiçbiri		
Hayır	135	86,0
Evet	22	14,0
Bilgi aldığım herhangi bir kaynak yok		
Hayır	139	88,5
Evet	18	11,5
Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyinizi yeterli buluyor musunuz		
Evet	55	35,0
Hayır	69	43,9
Kararsızım	33	21,0

n=Sayı, =Frekans, Medyan=Ortanca, Min=Minimum, Maks=Maksimum, Ort=Ortalama, SS=Standart sapma,

Tablo 3'te katılımcıların demografik ve çeşitli değişkenlerine ilişkin frekans analizi verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre katılımcıların yaş ortalaması 19,84±1,12 olup, yaşları 18 ile 21 arasında değişmektedir. Katılımcıların %54,1'inin (n=85) kadın, %45,9'unun (n=72) erkek olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların çalışma durumu incelendiğinde, %54,8'i (n=86) çalışmazken, %45,2'si (n=71) çalışmaktadır.

Katılımcıların cinsel yolla bulaşan hastalıklarla (CYBH) ilgili eğitim alma durumu değerlendirildiğinde, %74,5'i (n=117) daha önce böyle bir eğitim almadığını, %25,5'i (n=40) ise aldığını belirtmiştir.

Katılımcıların CYBH hakkında bilgi aldıkları kaynaklar incelendiğinde, %40,8'i (n=64) TV, dergi ve kitaplardan, %24,8'i (n=39) sağlık personelinden, %17,2'si (n=27) ebeveynlerinden, %41,4'ü (n=65) okuldan ve %7,6'sı (n=12) internet veya sosyal medyadan bilgi aldığını belirtmiştir. Hiçbir kaynaktan bilgi almayanların oranı %15,9 (n=25) olup, bilgi aldığını belirtenlerin oranı %84,1 (n=132) olarak tespit edilmiştir.

Katılımcıların aldıkları eğitimin içeriği değerlendirildiğinde, %56,1'i (n=88) cinsel yolla bulaşan hastalıklarla ilgili eğitim aldığını, %40,1'i (n=63) âdet kanaması ve ped kullanımı hakkında bilgi edindiğini, %28,7'si (n=45) kadın ve erkek genital organlarının büyüme ve gelişmesiyle ilgili eğitim aldığını ve %43,3'ü (n=68) genital bölge temizliği ve hijyen konularında eğitim aldığını ifade etmiştir.

Katılımcıların cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi düzeylerine ilişkin algıları değerlendirildiğinde, %35,0'i (n=55) bilgi düzeyini yeterli bulurken, %43,9'u (n=69) yetersiz olduğunu, %21,0'i (n=33) ise kararsız olduğunu belirtmiştir.

Tablo 4. Katılımcıların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkındaki Davranış Sorularına Verdikleri Yanıtların Frekans Dağılımı (n=157)

Değişkenler	n veya Medyan (Min-Maks)	% veya Ort.±SS
Daha önce cinsel deneyiminiz oldu mu?		
Hayır	107	68,2
Evet	50	31,8
Cevabınız evet ise cinselliğe başlama yaşınız nedir? (Tüm katılımcılar)	18,0 (12,0-21,0)	18,21±2,53
Kadınların cinselliğe başlama yaşı	19,0 (12,0-21,0)	18,68±3,06
Erkeklerin cinselliğe başlama yaşı	18,0 (14,0-21,0)	17,86±2,04
Doğum kontrol yöntemi kullanıyor musunuz?		
Hayır	89	56,7
Evet	68	43,3
Cinsel aktif iseniz kullandığınız doğum kontrol yöntemi nedir? Bariyer yöntemleri (spiral, kondom,diyafram,spermisit)		
Hayır	125	79,6
Evet	32	20,4
Doğum kontrol hapları		
Hayır	140	89,2
Evet	17	10,8
Ertesi gün hapı		

Hayır	143	91,1
Evet	14	8,9
Rıa (spiral)		
Hayır	151	96,2
Evet	6	3,8
Geleneksel yöntemler (takvim yöntemi, vücut ısısı)		
Hayır	148	94,3
Evet	9	5,7
Herhangi bir yöntem kullanmıyorum.		
Hayır	68	43,3
Evet	89	56,7
Geri çekme		
Hayır	144	91,7
Evet	13	8,3
Diğer		
Hayır	145	92,4
Evet	12	7,6
Cinsel yolla bulaşan hastalıklar veya güvenli cinsel yaşam hakkında aşağıdakiler hangisi sizi yansıtır?		
Bu konuyu ailem/ akrabalarımla rahatlıkla konuşabiliriz.		
Hayır	125	79,6
Evet	32	20,4
Arkadaş grubumuzla bu konuda konuşuruz		
Hayır	73	46,5
Evet	84	53,5
Bu konuda bir sıkıntım olursa aile hekimimle veya hemşiremle konuşabilirim danışabilirim		
Hayır	75	47,8
Evet	82	52,2
Bu konu hakkında kimseyle rahatlıkla konuşamam.		
Hayır	122	77,7
Evet	35	22,3

n=Sayı, =Frekans, Medyan=Ortanca, Min=Minimum, Maks=Maksimum, Ort=Ortalama, SS=Standart sapma,

Tablo 4'te katılımcıların cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki davranış sorularına ilişkin frekans analizi verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre katılımcıların %68,2'si (n=107) daha önce cinsel deneyimi olmadığını, %31,8'i (n=50) ise cinsel deneyimi olduğunu belirtmiştir. Cinsel deneyimi olan katılımcıların cinselliğe başlama yaşı ortalaması 18,21±2,53 olup, yaş aralığı 12 ile 21 arasında değişmektedir.

Katılımcıların %43,3'ü (n=68) doğum kontrol yöntemi kullandığını, %56,7'si (n=89) ise herhangi bir yöntem kullanmadığını ifade etmiştir. Kullanılan doğum kontrol yöntemleri incelendiğinde, %20,4'ü (n=32) bariyer yöntemlerini (kondom, diyafram, spermisit vb.), %10,8'i (n=17) doğum kontrol haplarını, %8,9'u (n=14) ertesi gün hapını, %3,8'i (n=6) spiral (RİA) yöntemini ve %5,7'si (n=9) geleneksel yöntemleri (takvim yöntemi, vücut ısısı takibi vb.) tercih ettiğini belirtmiştir. Ayrıca, %8,3'ü (n=13) geri çekme yöntemini kullandığını, %56,7'si (n=89) ise herhangi bir doğum kontrol yöntemi kullanmadığını ifade etmiştir.

Katılımcıların CYBH veya güvenli cinsel yaşam konularında iletişim tercihleri değerlendirildiğinde, %20,4'ü (n=32) bu konuyu ailesi veya akrabalarıyla rahatça konuşabildiğini, %53,5'i (n=84) arkadaş grubuyla bu konuda konuştuğunu, %52,2'si (n=82) herhangi bir sıkıntısı olduğunda aile hekimi veya hemşiresine danışabileceğini belirtmiştir. Bununla birlikte, %22,3'ü (n=35) bu konuyu kimseyle rahatça konuşamadığını ifade etmiştir.

Tablo 5. Katılımcıların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkındaki Tutum Sorularına Verdikleri Yanıtların Frekans Dağılımı (n=157)

Değişkenler	n	%
Sizce cinsel yolla bulaşan hastalıklar ile ilgili eğitim okullarda verilmeli midir?		
Hayır	10	6,4
Kararsızım	16	10,2
Evet	131	83,4
Cinsel sağlık hizmetlerine erişimi ülkemiz için yeterli buluyor musunuz		
Hayır	10	6,4
Kararsızım	34	21,7
Evet	113	72,0

n=Sayı, =Frekans, Medyan=Ortanca, Min=Minimum, Maks=Maksimum, Ort=Ortalama, SS=Standart sapma,

Tablo 5'te katılımcıların cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki tutum sorularına ilişkin frekans analizi verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre katılımcıların %83,4'ü (n=131) CYBH ile ilgili eğitimin okullarda verilmesi gerektiğini düşünürken, %10,2'si (n=16) bu konuda kararsız, %6,4'ü (n=10) ise eğitim verilmesine karşı olduğunu belirtmiştir.

Katılımcıların cinsel sağlık hizmetlerine erişim konusunda görüşleri incelendiğinde, %72,0'si (n=113) ülkemizdeki cinsel sağlık hizmetlerine erişimin yeterli olduğunu ifade ederken, %21,7'si (n=34) kararsız olduğunu, %6,4'ü (n=10) ise erişimin yetersiz olduğunu

Tablo 6. Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkında Bilgi Anketinden Alınan Puanlara Ait Betimsel İstatistikler

Değişkenler	n	Min.	Maks.	Ort.	SS

Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkında Bilgi Anketi	157	7,00	31,00	18,06	5,20

n=Sayı, %=Frekans, Medyan=Ortanca, Min=Minimum, Maks=Maksimum, Ort=Ortalama, SS=Standart sapma

Tablo 6'da cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi anketinden alınan puanların min, maks, ortalama ve standart sapma değerleri verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre katılımcıların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkında Bilgi Anketinden aldıkları puanlar incelendiğinde, minimum puan 7, maksimum puan 31 olarak belirlenmiş olup, ortalama puan 18,06±5,20 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 7. Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar (CYBH) Hakkında Bilgi Anketinden Alınan Puanlar ile Çeşitli Değişkenler Arasındaki İlişkiye Ait Korelasyon Sonuçları (n=157)

		CYBH Bilgi Toplam	Yaş (yıl)	Cinselliğe başlama yaşı (yıl)
CYBH Bilgi Toplam	Rho	1		
	p	.		
Yaş (yıl)	Rho	,194*	1	
	p	**0,015**	.	
Cinselliğe başlama yaşı (yıl)	Rho	,320*	,423**	1
	p	**0,024**	**0,002**	.

***Korelasyon 0,05 düzeyinde anlamlıdır (Sperman korelasyon testi), ** Korelasyon 0,01 düzeyinde anlamlıdır (Sperman korelasyon testi)**

Tablo 7'de cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi anketinden alınan puanlar ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişki sperman korelasyon analizi ile gösterilmiştir. Bu analiz sonucuna göre katılımcıların yaşları ile CYBH bilgi puanı arasında pozitif yönde ve düşük düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Rho=0,194, p=0,015). Bu durum, yaş arttıkça CYBH hakkındaki bilgi düzeyinin de hafif bir artış gösterdiğini göstermektedir. Ayrıca, cinselliğe başlama yaşı ile CYBH bilgi puanı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir (Rho=0,320, p=0,024). Buna göre, cinselliğe daha ileri yaşta başlayan bireylerin CYBH hakkında daha yüksek bilgi puanı aldığı görülmüştür.

Tablo 8. Katılımcılara ait Demografik ve Çeşitli Özelliklerin CYBH Bilgi Puanı Açısından Karşılaştırılması (n=157)

Değişkenler	**n**	**CYBH Bilgi Puanı**
Cinsiyet		**Ort.±SS**
Kadın	85	18,97±5,18
Erkek	72	16,98±5,04
t=		2,427
p=		**0.016**

Çalışma durumu		**Ort.±SS**
Çalışmıyor	86	18,59±4,84
Çalışıyor	71	17,42±5,57
t=		-1,413
p=		0.158
Daha önce cinsel yolla bulaşan hastalıklarla alakalı bir eğitim aldınız mı?		**Ort.±SS**
Hayır	117	16,55±4,63
Evet	40	22,5±4,14
t=		-7,197
p=		**<0.001**
Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi aldığınız kaynaklar nelerdir?		
TV/dergi/kitap		**Ort.±SS**
Hayır	93	17,59±5,61
Evet	64	18,75±4,5
t=		-1,433
p=		0.154
Doktor/Hemşire/Sağlık personeli		**Ort.±SS**
Hayır	118	17,08±4,80
Evet	39	21,03±5,28
t=		-4,331
p=		**<0.001**
Ebeveynler		**Ort.±SS**
Hayır	130	17,85±5,17
Evet	27	19,11±5,32
t=		-1,152
p=		0.251
Okul		**Ort.±SS**
Hayır	92	15,86±4,73
Evet	65	21,18±4,15
t=		-7,306
p=		**<0.001**
İnternet/Sosyal medya		**Ort.±SS**
Hayır	145	17,97±5,26
Evet	12	19,17±4,39
Z=		-0,801
p=		0.423
Hiçbiri		**Ort.±SS**
Hayır	132	19,07±4,81
Evet	25	12,76±3,84
t=		6,192
p=		**<0.001**
Bilgi aldığım herhangi bir kaynak yok		**Ort.±SS**

Hayır	141	18,30±5,22
Evet	16	16,00±4,72
Z=		-1,593
p=		0.111

Z=Mann Whitney U test, t=Independent Samples t test, p<0.05

Tablo 8'de katılımcılara ait demografik ve çeşitli özellikler ile cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi anketinden alınan puan ortalamaları açısından karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre Cinsiyet değişkeni ile CYBH Bilgi Puanı arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (t = 2.427, p = 0.016). Kadınların CYBH konusundaki bilgi puanlarının erkeklere göre daha yüksek olduğunu bulunmuştur.

Katılımcıların cinsel yolla bulaşan hastalıklarla ilgili eğitim alma durumu ile CYBH hakkında bilgi puanı arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (t=-7,197, p<0.001). Daha önce CYBH ile ilgili eğitim alan bireylerin bilgi puanı, eğitim almayan bireylere kıyasla anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur

Katılımcıların doktor, hemşire veya sağlık personelinden bilgi alma durumu ile CYBH hakkında bilgi puanı arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (t=-4,331, p<0.001). Sağlık profesyonellerinden bilgi alan bireylerin bilgi puanı, almayan bireylere kıyasla anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların okuldan bilgi alma durumu ile CYBH hakkında bilgi puanı arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (t=-7,306, p<0.001). Okuldan bilgi alan bireylerin bilgi puanı, almayan bireylere kıyasla anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların hiçbir kaynaktan bilgi alma durumu ile CYBH hakkında bilgi puanı arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (t=6,192, p<0.001). Hiçbir kaynaktan bilgi almadığını belirten bireylerin bilgi puanı, bilgi alan bireylere kıyasla anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur.

Tablo 9. Katılımcıların "Aldığınız eğitimin içeriği hangisine daha uygundur?" Sorusu ve Bilgi Düzeyi Değişkenlerinin CYBH Hakkında Bilgi Puanı Açısından Karşılaştırılması (n=157)

Değişkenler	n	CYBH Bilgi Puanı
Aldığınız eğitimin içeriği hangisine daha uygundur?		
Cinsel yolla bulaşan hastalıklar		**Ort.±SS**
Hayır	69	15,49±4,56
Evet	88	20,08±4,78
t=		-6,087
p=		**<0.001**
Âdet kanaması ve ped kullanımı		**Ort.±SS**
Hayır	94	16,49±4,96
Evet	63	20,41±4,66
t=		-4,974
p=		**<0.001**
Kadın erkek genital organlarının büyüme ve gelişmesi		**Ort.±SS**

Hayır	112	16,66±4,94
Evet	45	21,56±4,1
t=		-6,366
p=		**<0.001**
Genital bölgenin temizliği ve hijyen ile ilgili bilgiler		**Ort.±SS**
Hayır	89	16,21±5,01
Evet	68	20,49±4,41
t=		-5,668
p=		**<0.001**
Hiçbiri		**Ort.±SS**
Hayır	135	18,88±4,98
Evet	22	13,05±3,47
t=		5,287
p=		**<0.001**
Bilgi aldığım herhangi bir kaynak yok		**Ort.±SS**
Hayır	139	18,35±5,16
Evet	18	15,89±5,1
Z=		-1,833
p=		0.067
Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyinizi yeterli buluyor musunuz		**Ort.±SS**
1)Evet	55	16,29±4,53
2)Hayır	69	18,55±5,21
3)Kararsızım	33	20,00±5,45
F=		6,172
p=		**0.003**
Post-Hoc=		1<2 0.042
		1<3 0.003

Z=Mann Whitney U test, t=Independent Samples t test, F=One-Way ANOVA test, Post-Hoc=Bonferroni, p<0.05

Tablo 9'da Katılımcıların aldıkları eğitimin içeriği ile Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar (CYBH) bilgi anketinden alınan puan ortalamaları açısından karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre katılımcıların aldıkları eğitimin CYBH hakkında olup olmaması ile CYBH bilgi puanı arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (t=-6,087, p<0.001). CYBH hakkında eğitim alan bireylerin bilgi puanı, eğitim almayan bireylere kıyasla anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların âdet kanaması ve ped kullanımı ile ilgili eğitim alma durumu ile CYBH bilgi puanı arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (t=-4,974, p<0.001). Bu konuda eğitim alan bireylerin CYBH bilgi puanı, eğitim almayanlara kıyasla anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların kadın ve erkek genital organlarının büyüme ve gelişimi ile ilgili eğitim alma durumu ile CYBH bilgi puanı arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (t=-6,366, p<0.001). Bu konuda eğitim alan bireylerin CYBH bilgi puanı, eğitim almayan bireylere kıyasla anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların genital bölgenin temizliği ve hijyen ile ilgili eğitim alma durumu ile CYBH bilgi puanı arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (t=-5,668, p<0.001). Bu konuda eğitim alan bireylerin CYBH bilgi puanı, eğitim almayan bireylere kıyasla anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların hiçbir eğitim almama durumu ile CYBH bilgi puanı arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (t=5,287, p<0.001). Hiçbir eğitim almadığını belirten bireylerin CYBH bilgi puanı, eğitim alan bireylere kıyasla anlamlı derecede düşük bulunmuştur.

Katılımcıların cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi düzeylerini yeterli bulma durumu ile CYBH bilgi puanı arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (F=6,172, p=0.003). Bilgi düzeyini "yetersiz" bulan bireylerin bilgi puanı, "yeterli" bulan bireylere kıyasla anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur (p=0.042). Ayrıca, "kararsız" olan bireylerin bilgi puanlarının da "yeterli" bulan bireylerden anlamlı derecede yüksek olduğu tespit edilmiştir (p=0.003).

Tablo 10. Katılımcıların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkındaki Davranış Sorularının CYBH hakkındaki Bilgi Puanı Açısından Karşılaştırılması (n=157)

Değişkenler	n	CYBH Bilgi Puanı
Daha önce cinsel deneyiminiz oldu mu?		**Ort.±SS**
Hayır	107	18,50±5,29
Evet	50	17,14±4,93
t=		1,528
p=		0.139
Doğum kontrol yönetmi kullanıyor musunuz?		**Ort.±SS**
Hayır	89	18,83±5,12
Evet	68	17,06±5,17
t=		2,141
p=		**0.034**
Cinsel aktif iseniz kullandığınız doğum kontrol yöntemi nedir?		
Bariyer yöntemleri (spiral, kondom,diyafram,spermisit)		**Ort.±SS**
Hayır	125	18,10±5,22
Evet	32	17,94±5,21
t=		0,153
p=		0.878
Doğum kontrol hapları		**Ort.±SS**
Hayır	140	18,15±5,19

Evet	17	17,35±5,36
Z=		0,596
p=		0.552
Ertesi gün hapı		**Ort.±SS**
Hayır	143	18,15±5,3
Evet	14	17,21±4,12
Z=		-0,784
p=		0.433
Rıa (spiral)		**Ort.±SS**
Hayır	151	18,19±5,13
Evet	6	14,83±6,40
Z=		-1,628
p=		0.103
Geleneksel yöntemler (takvim yöntemi, vücut ısısı)		**Ort.±SS**
Hayır	148	17,89±5,22
Evet	9	20,89±4,14
Z=		-1,903
p=		0.057
Herhangi bir yöntem kullanmıyorum.		**Ort.±SS**
Hayır	68	17,06±5,17
Evet	89	18,83±5,12
t=		-2,141
p=		**0.034**
Geri çekme		**Ort.±SS**
Hayır	144	18,05±5,15
Evet	13	18,23±5,9
Z=		-0,357
p=		0.721
Diğer		**Ort.±SS**
Hayır	145	18,22±5,15
Evet	12	16,17±5,67
Z=		-1,453
p=		0.146
Cinsel yolla bulaşan hastalıklar veya güvenli cinsel yaşam hakkında aşağıdakiler hangisi sizi yansıtır?		
Bu konuyu ailem/ akrabalarımla rahatlıkla konuşabiliriz.		**Ort.±SS**
Hayır	125	17,71±5,24
Evet	32	19,44±4,87
t=		-1,685

p=		0.094
Arkadaş grubumuzla bu konuda konuşuruz		**Ort.±SS**
Hayır	73	16,22±5,29
Evet	84	19,67±4,58
t=		-4,335
p=		**<0.001**
Bu konuda bir sıkıntım olursa aile hekimimle veya hemşiremle konuşabilirim danışabilirim		**Ort.±SS**
Hayır	75	16,63±5,32
Evet	82	19,38±4,75
t=		-3,424
p=		**0.001**
Bu konu hakkında kimseyle rahatlıkla konuşamam.		**Ort.±SS**
Hayır	122	18,67±4,96
Evet	35	15,94±5,52
t=		2,797
p=		**0.006**

Z=Mann Whitney U test, t=Independent Samples t test, p<0.05

Tablo 10'da Katılımcıların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkındaki Davranış Soruları ile Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar (CYBH) bilgi anketinden alınan puan ortalamaları açısından karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre katılımcıların doğum kontrol yöntemi kullanma durumu ile Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar (CYBH) bilgi puanı arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (t=2,141, p=0.034). Doğum kontrol yöntemi kullanan bireylerin bilgi puanı, kullanmayan bireylere kıyasla anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur.

Katılımcıların herhangi bir doğum kontrol yöntemi kullanmama durumu ile CYBH bilgi puanı arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (t=-2,141, p=0.034). Herhangi bir doğum kontrol yöntemi kullanmadığını belirten bireylerin bilgi puanı, kullanan bireylere kıyasla anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların arkadaş grubuyla cinsel yolla bulaşan hastalıklar veya güvenli cinsel yaşam hakkında konuşma durumu ile CYBH bilgi puanı arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (t=-4,335, p<0.001). Arkadaş grubuyla bu konuları konuşan bireylerin bilgi puanı, konuşmayan bireylere kıyasla anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların aile hekimi veya hemşire ile cinsel yolla bulaşan hastalıklar veya güvenli cinsel yaşam hakkında konuşabilme durumu ile CYBH bilgi puanı arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (t=-3,424, p=0.001). Aile hekimi veya hemşire ile bu konuları konuşabilen bireylerin bilgi puanı, konuşamayan bireylere kıyasla anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların bu konu hakkında kimseyle rahatlıkla konuşamama durumu ile CYBH bilgi puanı arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (t=2,797, p=0.006). Hiç kimseyle bu konuları konuşamayan bireylerin bilgi puanı, konuşabilen bireylere kıyasla anlamlı derecede daha düşük bulunmuştur.

Tablo 11. Katılımcıların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkındaki Tutum Sorularının CYBH Hakkındaki Bilgi Puanı Açısından Karşılaştırılması (n=157)

Değişkenler	n	CYBH Bilgi Puanı
Sizce cinsel yolla bulaşan hastalıklar ile ilgili eğitim okullarda verilmeli midir?		**Ort.±SS**
1)Hayır	10	13,00±4,11
2)Kararsızım	16	13,25±4,22
3)Evet	131	19,04±4,84
KV=		26,879
p=		**<0.001**
Post-Hoc=		1,2<3
Cinsel sağlık hizmetlerine erişimi ülkemiz için yeterli buluyor musunuz		**Ort.±SS**
1)Hayır	10	14,70±5,64
2)Kararsızım	34	17,03±5,45
3)Evet	113	18,67±4,96
KV=		6,145
p=		**0.046**
Post-Hoc=		-

KV=Kruskal Wallis H test, Post-Hoc=DUNN'S, p<0.05

Tablo 11'de Katılımcıların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkındaki Tutum Soruları ile Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar (CYBH) bilgi anketinden alınan puan ortalamaları açısından karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre katılımcıların cinsel yolla bulaşan hastalıklarla ilgili eğitimin okullarda verilmesi gerektiğine dair tutumları ile Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar (CYBH) bilgi puanı arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (KV=26,879, p<0.001). Eğitimin okullarda verilmesi gerektiğini düşünen bireylerin bilgi puanı, eğitimin verilmesi gerektiğini düşünmeyen ve bu konuda kararsız olan bireylere kıyasla anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur (p=0.001, p<0.001).

Katılımcıların cinsel sağlık hizmetlerine erişimin ülkemizde yeterli olup olmadığına dair görüşleri ile CYBH bilgi puanı arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (KV=6,145, p=0.046). Ancak yapılan post-hoc analizlerinde gruplar arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır.

Tablo 12. Katılımcıların ait Demografik ve Çeşitli Özelliklerin "Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyinizi yeterli buluyor musunuz?" Sorusu Açısından Karşılaştırması (n=157)

Değişkenler	Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyinizi yeterli buluyor musunuz			
	Evet (n=55)	Hayır (n=69)	Kararsızım (n=33)	p
Çalışma durumu				
Çalışmıyor	33 (60)	38 (55,1)	15 (45,5)	0.414
Çalışıyor	22 (40)	31 (44,9)	18 (54,5)	
Daha önce cinsel yolla bulaşan hastalıklarla alakalı bir eğitim aldınız mı?				
Hayır	48 (87,3)	53 (76,8)	16 (48,5)	**<0.001**
Evet	7 (12,7)	16 (23,2)	17 (51,5)	
Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi aldığınız kaynaklar nelerdir?				
TV/dergi/kitap				
Hayır	32 (58,2)	40 (58)	21 (63,6)	0.845
Evet	23 (41,8)	29 (42)	12 (36,4)	
Doktor/Hemşire/Sağlık personeli				
Hayır	46 (83,6)	53 (76,8)	19 (57,6)	**0.021**
Evet	9 (16,4)	16 (23,2)	14 (42,4)	
Ebeveynler				
Hayır	48 (87,3)	58 (84,1)	24 (72,7)	0.202
Evet	7 (12,7)	11 (15,9)	9 (27,3)	
Okul				
Hayır	41 (74,5)	36 (52,2)	15 (45,5)	**0.010**
Evet	14 (25,5)	33 (47,8)	18 (54,5)	
İnternet/Sosyal medya				
Hayır	49 (89,1)	65 (94,2)	31 (93,9)	0.527
Evet	6 (10,9)	4 (5,8)	2 (6,1)	
Hiçbiri				
Hayır	47 (85,5)	57 (82,6)	28 (84,8)	0.903
Evet	8 (14,5)	12 (17,4)	5 (15,2)	
Bilgi aldığım herhangi bir kaynak yok				
Hayır	46 (83,6)	65 (94,2)	30 (90,9)	0.150
Evet	9 (16,4)	4 (5,8)	3 (9,1)	
Aldığınız eğitimin içeriği hangisine daha uygundur?				
Cinsel yolla bulaşan hastalıklar				

Hayır	34 (61,8)	28 (40,6)	7 (21,2)	**0.001**
Evet	21 (38,2)	41 (59,4)	26 (78,8)	
Âdet kanaması ve ped kullanımı				
Hayır	38 (69,1)	33 (47,8)	23 (69,7)	**0.024**
Evet	17 (30,9)	36 (52,2)	10 (30,3)	
Kadın erkek genital organlarının büyüme ve gelişmesi				
Hayır	44 (80)	46 (66,7)	22 (66,7)	0.212
Evet	11 (20)	23 (33,3)	11 (33,3)	
Genital bölgenin temizliği ve hijyen ile ilgili bilgiler				
Hayır	40 (72,7)	31 (44,9)	18 (54,5)	**0.008**
Evet	15 (27,3)	38 (55,1)	15 (45,5)	
Hiçbiri				
Hayır	46 (83,6)	62 (89,9)	27 (81,8)	0.453
Evet	9 (16,4)	7 (10,1)	6 (18,2)	
Bilgi aldığım herhangi bir kaynak yok				
Hayır	44 (80)	63 (91,3)	32 (97)	**0.034**
Evet	11 (20)	6 (8,7)	1 (3)	

Chi-square test, p<0.05

Tablo 12'de Katılımcıların demografik ve çeşitli değişkenleri ile "Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyinizi yeterli buluyor musunuz?" Sorusunun karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre daha önce cinsel yolla bulaşan hastalıklarla alakalı bir eğitim alma durumu ile bilgi düzeyini yeterli bulma durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (p<0.001). Eğitim almayanların %87,3'ü (n=48) bilgi düzeylerini yeterli bulmazken, eğitim alanların %51,5'i (n=17) kararsız olduklarını ifade etmiştir.

Bilgi kaynağı olarak sağlık personelinden (doktor/hemşire vb.) bilgi alma durumu ile bilgi düzeyini yeterli bulma arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır (p=0.021). Sağlık personelinden bilgi alanların %42,4'ü (n=14) bilgi düzeyleri konusunda kararsızken, bilgi almayanların %83,6'sı (n=46) bilgi düzeylerini yeterli bulduğunu belirtmiştir.

Okuldan bilgi alma durumu ile bilgi düzeyini yeterli bulma arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (p=0.010). Okuldan bilgi alanların %54,5'i (n=18) bilgi düzeyleri konusunda kararsız olduklarını belirtirken, okuldan bilgi almayanların %74,5'i (n=41) bilgi düzeylerini yeterli bulduğunu ifade etmiştir.

Aldığı eğitimin içeriği CYBH hakkında bilgi içeren bireylerin, bilgi düzeyini daha yeterli buldukları saptanmıştır (p=0.001). Cinsel yolla bulaşan hastalıklarla ilgili eğitim alanların %78,8'i (n=26) bilgi düzeyleri konusunda kararsızken, eğitim almayanların %61,8'i (n=34) bilgi düzeylerini yeterli bulduğunu belirtmiştir.

Genital bölgenin temizliği ve hijyen ile ilgili eğitim almanın bilgi düzeyini yeterli bulma durumu ile anlamlı bir ilişkisi olduğu belirlenmiştir (p=0.008). Bu eğitimi alanların

%55,1'i (n=38) bilgi düzeylerini yetersiz bulurken, eğitim almayanların %72,7'si (n=40) bilgi düzeylerini yeterli bulduklarını ifade etmiştir.

Bilgi aldığı herhangi bir kaynak olmayan bireylerin bilgi düzeyini yeterli bulma durumu arasında anlamlı bir fark saptanmıştır (p=0.034). Herhangi bir kaynaktan bilgi almayanların %97'si (n=32) bilgi düzeylerini kararsız olarak değerlendirirken, bilgi alanların %80'i (n=44) bilgi düzeylerini yeterli bulduğunu belirtmiştir.

Tablo 13. Katılımcıların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkındaki Davranış Sorularının "Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyinizi yeterli buluyor musunuz?" Sorusu Açısından Karşılaştırması (n=157)

	Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyinizi yeterli buluyor musunuz?			
Değişkenler	**Evet (n=55)**	**Hayır (n=69)**	**Kararsızım (n=33)**	**p**
Daha önce cinsel deneyiminiz oldu mu?				
Hayır	38 (69,1)	50 (72,5)	19 (57,6)	0.314[a]
Evet	17 (30,9)	19 (27,5)	14 (42,4)	
Doğum kontrol yönetmi kullanıyor musunuz?				
Hayır	29 (52,7)	43 (62,3)	17 (51,5)	0.449[a]
Evet	26 (47,3)	26 (37,7)	16 (48,5)	
Cinsel aktif iseniz kullandığınız doğum kontrol yöntemi nedir?				
Bariyer yöntemleri (spiral, kondom,diyafram,spermisit)				
Hayır	45 (81,8)	58 (84,1)	22 (66,7)	0.110[a]
Evet	10 (18,2)	11 (15,9)	11 (33,3)	
Doğum kontrol hapları				
Hayır	47 (85,5)	63 (91,3)	30 (90,9)	0.545[a]
Evet	8 (14,5)	6 (8,7)	3 (9,1)	
Ertesi gün hapı				
Hayır	50 (90,9)	63 (91,3)	30 (90,9)	0.996[a]
Evet	5 (9,1)	6 (8,7)	3 (9,1)	
Rıa (spiral)				
Hayır	50 (90,9)	68 (98,6)	33 (100)	0.062[b]
Evet	5 (9,1)	1 (1,4)	0 (0)	
Geleneksel yöntemler (takvim yöntemi, vücut ısısı)				
Hayır	54 (98,2)	65 (94,2)	29 (87,9)	0.118[b]
Evet	1 (1,8)	4 (5,8)	4 (12,1)	

Herhangi bir yöntem kullanmıyorum.				
Hayır	26 (47,3)	26 (37,7)	16 (48,5)	0.449[a]
Evet	29 (52,7)	43 (62,3)	17 (51,5)	
Geri çekme				
Hayır	49 (89,1)	64 (92,8)	31 (93,9)	0.749[b]
Evet	6 (10,9)	5 (7,2)	2 (6,1)	
Diğer				
Hayır	51 (92,7)	63 (91,3)	31 (93,9)	1.000[b]
Evet	4 (7,3)	6 (8,7)	2 (6,1)	
Cinsel yolla bulaşan hastalıklar veya güvenli cinsel yaşam hakkında aşağıdakiler hangisi sizi yansıtır?				
Bu konuyu ailem/ akrabalarımla rahatlıkla konuşabiliriz.				
Hayır	49 (89,1)	50 (72,5)	26 (78,8)	0.073[a]
Evet	6 (10,9)	19 (27,5)	7 (21,2)	
Arkadaş grubumuzla bu konuda konuşuruz				
Hayır	30 (54,5)	31 (44,9)	12 (36,4)	0.239[a]
Evet	25 (45,5)	38 (55,1)	21 (63,6)	
Bu konuda bir sıkıntım olursa aile hekimimle veya hemşiremle konuşabilirim danışabilirim				
Hayır	28 (50,9)	28 (40,6)	19 (57,6)	0.232[a]
Evet	27 (49,1)	41 (59,4)	14 (42,4)	
Bu konu hakkında kimseyle rahatlıkla konuşamam.				
Hayır	38 (69,1)	56 (81,2)	28 (84,8)	0.149[a]
Evet	17 (30,9)	13 (18,8)	5 (15,2)	

a=Pearson Chi-Sqaure test, b=Fisher's Exact test, p<0.05

Tablo 13'te Katılımcıların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkındaki Davranış Sorularının ile "Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyinizi yeterli buluyor musunuz?" Sorusunun karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre daha önce cinsel deneyimi olup olmamanın bilgi düzeyi algısıyla anlamlı bir ilişkisi olmadığı görülmüştür (p=0.314). Benzer şekilde, doğum kontrol yöntemi kullanma durumu da bilgi düzeyi algısı açısından farklılık göstermemiştir (p=0.449).

Katılımcıların kullandıkları doğum kontrol yöntemleri (bariyer yöntemleri, doğum kontrol hapları, ertesi gün hapı, spiral, geleneksel yöntemler vb.) ile bilgi düzeyi algıları arasında da anlamlı bir fark bulunmamıştır (p>0.05

Ayrıca, katılımcıların bu konuları kimlerle rahatça konuşabildikleri (aile, arkadaş grubu, sağlık çalışanları) ve kimseyle konuşamama durumu da bilgi düzeyi algısı ile anlamlı bir farklılık göstermemiştir (p>0.05). Yani, bu konuları aile veya sağlık çalışanlarıyla konuşabilenler ile konuşamayanlar arasında bilgi düzeylerini yeterli bulma açısından belirgin bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 14. Katılımcıların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkındaki Tutum Sorularının "Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyinizi yeterli buluyor musunuz?" Sorusu Açısından Karşılaştırması (n=157)

	Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyinizi yeterli buluyor musunuz?			
Değişkenler	**Evet (n=55)**	**Hayır (n=69)**	**Kararsızım (n=33)**	**p**
Sizce cinsel yolla bulaşan hastalıklar ile ilgili eğitim okullarda verilmeli midir?				
Hayır	7 (12,7)	3 (4,3)	0 (0)	
Kararsızım	7 (12,7)	7 (10,1)	2 (6,1)	0.166[b]
Evet	41 (74,5)	59 (85,5)	31 (93,9)	
Cinsel sağlık hizmetlerine erişimi ülkemiz için yeterli buluyor musunuz				
Hayır	3 (5,5)	2 (2,9)	5 (15,2)	
Kararsızım	9 (16,4)	18 (26,1)	7 (21,2)	0.149[b]
Evet	43 (78,2)	49 (71)	21 (63,6)	

b=Fisher's Exact test, p<0.05

Tablo 14'te Katılımcıların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkındaki Tutum Sorularının ile "Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyinizi yeterli buluyor musunuz?" Sorusunun karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre katılımcıların okullarda cinsel yolla bulaşan hastalıklar (CYBH) eğitimi verilmesi gerektiğine dair görüşleri ile bilgi düzeyi algıları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (p=0.166). Bilgi düzeyini yeterli bulan katılımcıların %74,5'i, yetersiz bulanların %85,5'i ve kararsız olanların %93,9'u bu eğitimin okullarda verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Ancak gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmektedir.

Katılımcıların cinsel sağlık hizmetlerine erişimin yeterli olup olmadığına dair görüşleri ile CYBH hakkındaki bilgi düzeylerini yeterli bulma durumları arasında da istatistiksel olarak anlamlı bir fark tespit edilmemiştir (p=0.149). Bilgi düzeyini yeterli bulanların %78,2'si, yetersiz bulanların %71'i ve kararsız olanların %63,6'sı sağlık hizmetlerine erişimin yeterli olduğunu düşünmektedir. Ancak gruplar arasındaki bu fark anlamlı bir düzeyde değildir.

Tablo 15. Katılımcıların ait Demografik ve Çeşitli Özelliklerin "Daha önce cinsel yolla bulaşan hastalıklarla alakalı bir eğitim aldınız mı?" Sorusu Açısından Karşılaştırması (n=157)

	Daha önce cinsel yolla bulaşan hastalıklarla alakalı bir eğitim aldınız mı?		
Değişkenler	**Hayır (n=117)**	**Evet (n=40)**	**p**
Çalışma durumu			
Çalışmıyor	68 (58,1)	18 (45)	0.150
Çalışıyor	49 (41,9)	22 (55)	
Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi aldığınız kaynaklar nelerdir?			
TV/dergi/kitap			
Hayır	70 (59,8)	23 (57,5)	0.796
Evet	47 (40,2)	17 (42,5)	
Doktor/Hemşire/Sağlık personeli			
Hayır	97 (82,9)	21 (52,5)	**<0.001**
Evet	20 (17,1)	19 (47,5)	
Ebeveynler			
Hayır	97 (82,9)	33 (82,5)	0.953
Evet	20 (17,1)	7 (17,5)	
Okul			
Hayır	84 (71,8)	8 (20)	**<0.001**
Evet	33 (28,2)	32 (80)	
İnternet/Sosyal medya			
Hayır	107 (91,5)	38 (95)	0.368[b]
Evet	10 (8,5)	2 (5)	
Hiçbiri			
Hayır	92 (78,6)	40 (100)	0.001
Evet	25 (21,4)	0 (0)	
Bilgi aldığım herhangi bir kaynak yok			
Hayır	102 (87,2)	39 (97,5)	0.051[b]
Evet	15 (12,8)	1 (2,5)	
Aldığınız eğitimin içeriği hangisine daha uygundur?			
Cinsel yolla bulaşan hastalıklar			
Hayır	67 (57,3)	2 (5)	**<0.001**
Evet	50 (42,7)	38 (95)	
Âdet kanaması ve ped kullanımı			

Hayır	73 (62,4)	21 (52,5)	0.350
Evet	44 (37,6)	19 (47,5)	
Kadın erkek genital organlarının büyüme ve gelişmesi			
Hayır	89 (76,1)	23 (57,5)	**0.025**
Evet	28 (23,9)	17 (42,5)	
Genital bölgenin temizliği ve hijyen ile ilgili bilgiler			
Hayır	72 (61,5)	17 (42,5)	**0.043**
Evet	45 (38,5)	23 (57,5)	
Hiçbiri			
Hayır	95 (81,2)	40 (100)	**0.003**
Evet	22 (18,8)	0 (0)	
Bilgi aldığım herhangi bir kaynak yok			
Hayır	99 (84,6)	40 (100)	**0.003**
Evet	18 (15,4)	0 (0)	

Chi-square test, p<0.05

Tablo 15'te Katılımcıların demografik ve çeşitli değişkenleri ile "Daha önce cinsel yolla bulaşan hastalıklarla alakalı bir eğitim aldınız mı?" Sorusunun karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre katılımcıların çalışma durumları ile daha önce cinsel yolla bulaşan hastalıklarla (CYBH) ilgili eğitim alma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (p=0.150).

Çalışmayan katılımcıların %58,1'i ve çalışanların %41,9'u eğitim almadığını belirtirken, eğitim alanlar arasında çalışanların oranının biraz daha yüksek olduğu görülmüştür (%55). Ancak bu fark istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir.

Katılımcıların doktor, hemşire veya sağlık personelinden bilgi alma durumları ile CYBH eğitimi alma durumları arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir (p<0.001). Daha önce eğitim almayan katılımcıların %82,9'u sağlık personelinden bilgi almadığını belirtirken, eğitim alan katılımcılar arasında bu oran %52,5'e düşmektedir. Eğitim alan katılımcılar arasında sağlık personelinden bilgi alma oranı (%47,5) anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur.

Okuldan CYBH hakkında bilgi alma durumu, eğitim almış ve almamış bireyler arasında anlamlı bir farklılık göstermektedir (p<0.001). Daha önce eğitim almamış bireylerin %71,8'i okuldan bilgi almadığını belirtirken, eğitim alan bireylerin %80'i okuldan bilgi aldığını ifade etmiştir. Bu sonuç, okulun CYBH eğitimi açısından önemli bir bilgi kaynağı olduğunu göstermektedir.

Katılımcıların hiçbir bilgi kaynağından bilgi almama durumu ile CYBH eğitimi alma durumları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (p=0.001). Eğitim almayan katılımcılar arasında herhangi bir bilgi kaynağından bilgi almayanların oranı %21,4 iken, eğitim alan katılımcıların tamamı (%100) en az bir bilgi kaynağından bilgi aldığını belirtmiştir.

Aldıkları eğitimin içeriği açısından, CYBH eğitimi almış ve almamış bireyler arasında önemli farklılıklar bulunmuştur. Özellikle, CYBH konusundaki eğitim içeriği, eğitim alanlar arasında anlamlı derecede yüksek bulunmuştur ($p<0.001$). Eğitim almayan katılımcıların %57,3'ü bu eğitimi almadığını belirtirken, eğitim alanların %95'i CYBH eğitimi aldığını ifade etmiştir. Benzer şekilde, kadın ve erkek genital organlarının büyüme ve gelişimi ($p=0.025$) ve genital bölge temizliği ve hijyenle ilgili bilgiler ($p=0.043$) de eğitim alan katılımcılar arasında anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur.

Ayrıca, hiçbir eğitim içeriği almama durumu, eğitim almış ve almamış katılımcılar arasında anlamlı bir fark göstermektedir ($p=0.003$). Eğitim almamış katılımcıların %18,8'i hiçbir eğitim içeriği almadığını belirtirken, eğitim alanların tamamı (%100) en az bir konuda eğitim aldığını ifade etmiştir. Bilgi aldığı herhangi bir kaynak olmayan katılımcılar açısından da benzer bir farklılık gözlenmiştir ($p=0.003$), eğitim almamış bireyler arasında bilgi almayanların oranı %15,4 iken, eğitim alan bireylerde bu oran %0'dır.

Tablo 16. Katılımcıların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkındaki Davranış Sorularının "Daha önce cinsel yolla bulaşan hastalıklarla alakalı bir eğitim aldınız mı?" Sorusu Açısından Karşılaştırması (n=157)

	Daha önce cinsel yolla bulaşan hastalıklarla alakalı bir eğitim aldınız mı?		
Değişkenler	**Evet (n=55)**	**Hayır (n=69)**	**p**
Daha önce cinsel deneyiminiz oldu mu?			
Hayır	81 (69,2)	26 (65)	0.620[a]
Evet	36 (30,8)	14 (35)	
Cinselliğe başlama yaşı (yıl), Ort.±SS	18,07±2,44	18,57±2,82	0.755[c]
Doğum kontrol yönetimi kullanıyor musunuz?			
Hayır	67 (57,3)	22 (55)	0.854[a]
Evet	50 (42,7)	18 (45)	
Cinsel aktif iseniz kullandığınız doğum kontrol yöntemi nedir?			
Bariyer yöntemleri (spiral, kondom,diyafram,spermisit)			
Hayır	96 (82,1)	29 (72,5)	0.195[a]
Evet	21 (17,9)	11 (27,5)	
Doğum kontrol hapları			
Hayır	105 (89,7)	35 (87,5)	0.693[a]
Evet	12 (10,3)	5 (12,5)	
Ertesi gün hapı			
Hayır	108 (92,3)	35 (87,5)	0.357
Evet	9 (7,7)	5 (12,5)	

Rıa (spiral)			
Hayır	112 (95,7)	39 (97,5)	0.521[b]
Evet	5 (4,3)	1 (2,5)	
Geleneksel yöntemler (takvim yöntemi, vücut ısısı)			
Hayır	113 (96,6)	35 (87,5)	**0.048[b]**
Evet	4 (3,4)	5 (12,5)	
Herhangi bir yöntem kullanmıyorum.			
Hayır	50 (42,7)	18 (45)	0.803[a]
Evet	67 (57,3)	22 (55)	
Geri çekme			
Hayır	110 (94)	34 (85)	0.078[b]
Evet	7 (6)	6 (15)	
Diğer			
Hayır	106 (90,6)	39 (97,5)	0.139[b]
Evet	11 (9,4)	1 (2,5)	
Cinsel yolla bulaşan hastalıklar veya güvenli cinsel yaşam hakkında aşağıdakiler hangisi sizi yansıtır?			
Bu konuyu ailem/ akrabalarımla rahatlıkla konuşabiliriz.			
Hayır	97 (82,9)	28 (70)	0.080[a]
Evet	20 (17,1)	12 (30)	
Arkadaş grubumuzla bu konuda konuşuruz			
Hayır	59 (50,4)	14 (35)	0.091[a]
Evet	58 (49,6)	26 (65)	
Bu konuda bir sıkıntım olursa aile hekimimle veya hemşiremle konuşabilirim danışabilirim			
Hayır	59 (50,4)	16 (40)	0.254[a]
Evet	58 (49,6)	24 (60)	
Bu konu hakkında kimseyle rahatlıkla konuşamam.			
Hayır	89 (76,1)	33 (82,5)	0.399[a]
Evet	28 (23,9)	7 (17,5)	

a=Pearson Chi-Sqaure test, b=Fisher's Exact test, c=Mann Whitney U test, p<0.05

Tablo 16'da Katılımcıların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkındaki Davranış Sorularının ile "Daha önce cinsel yolla bulaşan hastalıklarla alakalı bir eğitim aldınız mı?" Sorusunun karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre Geleneksel doğum kontrol yöntemleri (takvim yöntemi, vücut ısısı) kullanımı ile CYBH eğitimi alma durumu arasında anlamlı bir ilişki saptanmıştır (p=0.048). Daha önce CYBH

eğitimi almış bireylerin geleneksel doğum kontrol yöntemlerini kullanma oranı (%12,5), eğitim almamış bireylerin oranından (%3,4) daha yüksek bulunmuştur.

Diğer değişkenler açısından ise cinsel deneyim, doğum kontrol yöntemi kullanımı ve farklı doğum kontrol yöntemleri (bariyer yöntemleri, doğum kontrol hapları, ertesi gün hapı, RIA, geri çekme yöntemi vb.) arasında CYBH eğitimi alma durumuna göre anlamlı bir fark tespit edilmemiştir (p>0.05). Aynı şekilde, katılımcıların CYBH ve güvenli cinsel yaşam konularında konuşma eğilimleri (aile, arkadaş, sağlık personeli ile görüşme veya bu konuda konuşamama) ile CYBH eğitimi alma durumu arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır (p>0.05).

Tablo 17. Katılımcıların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkındaki Tutum Sorularının "Daha önce cinsel yolla bulaşan hastalıklarla alakalı bir eğitim aldınız mı?" Sorusu Açısından Karşılaştırması (n=157)

	Daha önce cinsel yolla bulaşan hastalıklarla alakalı bir eğitim aldınız mı?		
Değişkenler	**Evet (n=55)**	**Hayır (n=69)**	**p**
Sizce cinsel yolla bulaşan hastalıklar ile ilgili eğitim okullarda verilmeli midir?			
Hayır	10 (8,5)	0 (0)	
Kararsızım	16 (13,7)	0 (0)	**0.002**[b]
Evet	91 (77,8)	40 (100)	
Cinsel sağlık hizmetlerine erişimi ülkemiz için yeterli buluyor musunuz			
Hayır	7 (6)	3 (7,5)	
Kararsızım	26 (22,2)	8 (20)	0.915[a]
Evet	84 (71,8)	29 (72,5)	

a=Pearson Chi-Sqaure test, b=Fisher's Exact test, p<0.05

Tablo 17'de Katılımcıların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkındaki tutum Soruları ile "Daha önce cinsel yolla bulaşan hastalıklarla alakalı bir eğitim aldınız mı?" Sorusunun karşılaştırılmasına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir. Bu analiz sonucuna göre okullarda CYBH ile ilgili eğitim verilmesi gerektiğini düşünenler ile CYBH bilgi düzeyini yeterli bulanlar arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (p=0.002). CYBH bilgi düzeyini yeterli bulan katılımcıların %77,8'i okullarda bu eğitimin verilmesi gerektiğini düşünürken, kararsız olan ve eğitim verilmesine karşı çıkan hiçbir katılımcı bilgi düzeyinin yetersiz olduğunu belirtmemiştir.

Öte yandan, katılımcıların cinsel sağlık hizmetlerine erişimin yeterliliği konusundaki görüşleri ile CYBH hakkındaki bilgi düzeylerini yeterli bulma durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (p=0.915). Cinsel sağlık hizmetlerinin yeterli olduğunu düşünenler (%71,8) ve yetersiz olduğunu düşünenler (%6) arasında bilgi düzeyleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark gözlenmemiştir.

Tablo 18. Katılımcıların Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi aldığınız kaynaklar nelerdir? "Tv/Dergi/Kitap" Yanıtı Verenler ile "Cinsel yolla bulaşan hastalıklar veya güvenli cinsel yaşam hakkında aşağıdakiler hangisi sizi yansıtır?" Sorusuna Verilen Yanıtların Karşılaştırması (n=157)

Değişkenler	Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi aldığınız kaynaklar nelerdir? "Tv/Dergi/Kitap"		
Cinsel yolla bulaşan hastalıklar veya güvenli cinsel yaşam hakkında aşağıdakiler hangisi sizi yansıtır?	**Hayır (n=93)**	**Evet (n=64)**	**p**
Bu konuyu ailem/ akrabalarımla rahatlıkla konuşabiliriz.			
Hayır	71 (76,3)	54 (84,4)	0.220[a]
Evet	22 (23,7)	10 (15,6)	
Arkadaş grubumuzla bu konuda konuşuruz			
Hayır	48 (51,6)	25 (39,1)	0.144[a]
Evet	45 (48,4)	39 (60,9)	
Bu konuda bir sıkıntım olursa aile hekimimle veya hemşiremle konuşabilirim danışabilirim			
Hayır	49 (52,7)	26 (40,6)	0.137[a]
Evet	44 (47,3)	38 (59,4)	
Bu konu hakkında kimseyle rahatlıkla konuşamam.			
Hayır	68 (73,1)	54 (84,4)	0.096[a]
Evet	25 (26,9)	10 (15,6)	

a=Pearson Chi-Sqaure test, b=Fisher's Exact test, p<0.05

Tablo 18'de katılımcıların cinsel yolla bulaşan hastalıklar (CYBH) hakkında bilgi aldıkları kaynaklar ile güvenli cinsel yaşam konusundaki iletişim alışkanlıkları arasındaki ilişki incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre, televizyon, dergi veya kitap gibi medya kaynaklarından bilgi almanın, CYBH hakkında konuşma eğilimleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi bulunmamıştır (p>0.05).

Ailesi veya akrabalarıyla bu konuyu rahatlıkla konuşabildiğini belirtenlerin oranı, medya kaynaklarından bilgi alanlarda %15,6, bilgi almayanlarda ise %23,7 olarak saptanmış, ancak fark anlamlı bulunmamıştır (p=0.220). Benzer şekilde, arkadaş grubu içinde CYBH hakkında konuştuğunu belirtenlerin oranı, medya kaynaklarından bilgi

alanlarda %60,9, bilgi almayanlarda %48,4 olup fark istatistiksel olarak anlamlı değildir (p=0.144). Aile hekimine veya hemşireye danışabileceğini belirten katılımcılar arasında da, medya kaynaklarından bilgi alıp almama açısından anlamlı bir fark gözlenmemiştir (p=0.137).

Öte yandan, CYBH hakkında kimseyle konuşamayacağını belirten katılımcıların oranı, medya kaynaklarından bilgi alanlarda %15,6, bilgi almayanlarda %26,9 olarak bulunmuş, ancak fark istatistiksel olarak anlamlı olmamıştır (p=0.096).

Tablo 19. Katılımcıların Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi aldığınız kaynaklar nelerdir? "Doktor/Hemşire/Sağlık personeli" Yanıtı Verenler ile "Cinsel yolla bulaşan hastalıklar veya güvenli cinsel yaşam hakkında aşağıdakiler hangisi sizi yansıtır?" Sorusuna Verilen Yanıtların Karşılaştırması (n=157)

Değişkenler	Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi aldığınız kaynaklar nelerdir? "Doktor/Hemşire/Sağlık personeli"		
Cinsel yolla bulaşan hastalıklar veya güvenli cinsel yaşam hakkında aşağıdakiler hangisi sizi yansıtır?	**Hayır (n=118)**	**Evet (n=39)**	**p**
Bu konuyu ailem/ akrabalarımla rahatlıkla konuşabiliriz.			
Hayır	94 (79,7)	31 (79,5)	1.000[a]
Evet	24 (20,3)	8 (20,5)	
Arkadaş grubumuzla bu konuda konuşuruz			
Hayır	58 (49,2)	15 (38,5)	0.271[a]
Evet	60 (50,8)	24 (61,5)	
Bu konuda bir sıkıntım olursa aile hekimimle veya hemşiremle konuşabilirim danışabilirim			
Hayır	58 (49,2)	17 (43,6)	0.583[a]
Evet	60 (50,8)	22 (56,4)	
Bu konu hakkında kimseyle rahatlıkla konuşamam.			
Hayır	90 (76,3)	32 (82,1)	0.513[a]
Evet	28 (23,7)	7 (17,9)	

a=Pearson Chi-Sqaure test, b=Fisher's Exact test, p<0.05

Tablo 19'da Katılımcıların cinsel yolla bulaşan hastalıklar (CYBH) hakkında doktor, hemşire veya sağlık personelinden bilgi alma durumu ile güvenli cinsel yaşam konusundaki iletişim alışkanlıkları arasındaki ilişki incelenmiştir. Yapılan analizlerde, sağlık personelinden bilgi almanın, bireylerin bu konular hakkında çevreleriyle konuşma eğilimleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi olmadığı görülmüştür (p>0.05).

Ailesi veya akrabalarıyla CYBH hakkında rahatlıkla konuştuğunu belirtenlerin oranı, sağlık personelinden bilgi alanlarda %20,5, bilgi almayanlarda ise %20,3 olarak tespit edilmiştir (p=1.000). Benzer şekilde, arkadaş grubu içinde bu konuları konuştuğunu

belirtenlerin oranı, sağlık personelinden bilgi alanlarda %61,5, bilgi almayanlarda %50,8 olup fark anlamlı değildir (p=0.271).

Aile hekimi veya hemşireyle danışabileceğini belirten katılımcılar arasında da sağlık personelinden bilgi alıp almama açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır (p=0.583). Bunun yanı sıra, CYBH hakkında kimseyle konuşamayacağını belirten katılımcıların oranı, sağlık personelinden bilgi alanlarda %17,9, bilgi almayanlarda %23,7 olup fark anlamlı bulunmamıştır (p=0.513).

Tablo 20. Katılımcıların Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi aldığınız kaynaklar nelerdir? "Ebeveynler" Yanıtı Verenler ile "Cinsel yolla bulaşan hastalıklar veya güvenli cinsel yaşam hakkında aşağıdakiler hangisi sizi yansıtır?" Sorusuna Verilen Yanıtların Karşılaştırması (n=157)

Değişkenler	Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi aldığınız kaynaklar nelerdir? "Ebeveynler"		
Cinsel yolla bulaşan hastalıklar veya güvenli cinsel yaşam hakkında aşağıdakiler hangisi sizi yansıtır?	**Hayır (n=130)**	**Evet (n=27)**	**p**
Bu konuyu ailem/ akrabalarımla rahatlıkla konuşabiliriz.			
Hayır	104 (80)	21 (77,8)	1.000[a]
Evet	26 (20)	6 (22,2)	
Arkadaş grubumuzla bu konuda konuşuruz			
Hayır	60 (46,2)	13 (48,1)	1.000[a]
Evet	70 (53,8)	14 (51,9)	
Bu konuda bir sıkıntım olursa aile hekimimle veya hemşiremle konuşabilirim danışabilirim			
Hayır	65 (50)	10 (37)	0.290[a]
Evet	65 (50)	17 (63)	
Bu konu hakkında kimseyle rahatlıkla konuşamam.			
Hayır	98 (75,4)	24 (88,9)	0.138[a]
Evet	32 (24,6)	3 (11,1)	

a=Pearson Chi-Sqaure test, b=Fisher's Exact test, p<0.05

Tablo 20'de Katılımcıların ebeveynlerinden CYBH hakkında bilgi alma durumları ile güvenli cinsel yaşam konusunda çevreleriyle iletişim kurma eğilimleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda, ebeveynlerinden CYBH hakkında bilgi alan ve almayan bireyler arasında bu konuları farklı kişilerle konuşma eğilimleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark saptanmamıştır (p>0.05).

Ailesi veya akrabalarıyla CYBH hakkında rahatlıkla konuştuğunu belirtenlerin oranı, ebeveynlerinden bilgi alan bireylerde %22,2, bilgi almayanlarda %20 olup fark anlamlı değildir (p=1.000). Benzer şekilde, arkadaş grubuyla bu konuları konuştuğunu

belirten bireylerin oranı, ebeveynlerinden bilgi alanlarda %51,9, bilgi almayanlarda %53,8 olup fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır (p=1.000).

Bir sağlık problemi yaşadığında aile hekimi veya hemşireye danışabileceğini belirtenlerin oranı, ebeveynlerinden bilgi alanlarda %63, bilgi almayanlarda %50 olup fark anlamlı bulunmamıştır (p=0.290). Bunun yanı sıra, CYBH hakkında kimseyle rahatlıkla konuşamayacağını belirten katılımcıların oranı, ebeveynlerinden bilgi alanlarda %11,1, bilgi almayanlarda %24,6 olup fark anlamlı değildir (p=0.138

Tablo 21. Katılımcıların Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi aldığınız kaynaklar nelerdir? "Okul" Yanıtı Verenler ile "Cinsel yolla bulaşan hastalıklar veya güvenli cinsel yaşam hakkında aşağıdakiler hangisi sizi yansıtır?" Sorusuna Verilen Yanıtların Karşılaştırması (n=157)

Değişkenler	Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi aldığınız kaynaklar nelerdir? "Okul"		
Cinsel yolla bulaşan hastalıklar veya güvenli cinsel yaşam hakkında aşağıdakiler hangisi sizi yansıtır?	**Hayır (n=92)**	**Evet (n=65)**	**p**
Bu konuyu ailem/ akrabalarımla rahatlıkla konuşabiliriz.			
Hayır	79 (85,9)	46 (70,8)	**0.027**[a]
Evet	13 (14,1)	19 (29,2)	
Arkadaş grubumuzla bu konuda konuşuruz			
Hayır	47 (51,1)	26 (40)	0.195[a]
Evet	45 (48,9)	39 (60)	
Bu konuda bir sıkıntım olursa aile hekimimle veya hemşiremle konuşabilirim danışabilirim			
Hayır	49 (53,3)	26 (40)	0.101[a]
Evet	43 (46,7)	39 (60)	
Bu konu hakkında kimseyle rahatlıkla konuşamam.			
Hayır	69 (75)	53 (81,5)	0.437[a]
Evet	23 (25)	12 (18,5)	

a=Pearson Chi-Sqaure test, b=Fisher's Exact test, p<0.05

Tablo 21'de Katılımcıların okuldan CYBH hakkında bilgi alma durumları ile bu konular hakkında iletişim kurma eğilimleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre, okuldan CYBH hakkında bilgi alan bireyler ile almayan bireyler arasında aileleriyle bu konuları konuşma konusunda anlamlı bir fark bulunmuştur (p=0.027). Okuldan CYBH hakkında bilgi alan bireylerin %29,2'si aileleri veya akrabalarıyla bu konuları rahatlıkla konuşabildiğini belirtirken, bilgi almayan bireylerde bu oran %14,1'dir. Bu durum, okuldan bilgi almanın aile içinde bu konuların daha rahat tartışılmasına katkı sağladığını düşündürmektedir.

Bununla birlikte, arkadaş gruplarıyla CYBH konularını konuşma (p=0.195), bir sağlık problemi yaşadığında aile hekimi veya hemşireyle danışabilme (p=0.101) ve bu konular hakkında kimseyle rahatlıkla konuşamama (p=0.437) durumları açısından okuldan bilgi alma durumu ile anlamlı bir ilişki saptanmamıştır

Tablo 22. Katılımcıların Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi aldığınız kaynaklar nelerdir? "İnternet/Sosyal medya" Yanıtı Verenler ile "Cinsel yolla bulaşan hastalıklar veya güvenli cinsel yaşam hakkında aşağıdakiler hangisi sizi yansıtır?" Sorusuna Verilen Yanıtların Karşılaştırması (n=157)

Değişkenler	Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi aldığınız kaynaklar nelerdir? "İnternet/Sosyal medya"		
Cinsel yolla bulaşan hastalıklar veya güvenli cinsel yaşam hakkında aşağıdakiler hangisi sizi yansıtır?	**Hayır (n=145)**	**Evet (n=12)**	**p**
Bu konuyu ailem/ akrabalarımla rahatlıkla konuşabiliriz.			
Hayır	115 (79,3)	10 (83,3)	0.542[b]
Evet	30 (20,7)	2 (16,7)	
Arkadaş grubumuzla bu konuda konuşuruz			
Hayır	71 (49)	2 (16,7)	**0.037[b]**
Evet	74 (51)	10 (83,3)	
Bu konuda bir sıkıntım olursa aile hekimimle veya hemşiremle konuşabilirim danışabilirim			
Hayır	71 (49)	4 (33,3)	0.297[b]
Evet	74 (51)	8 (66,7)	
Bu konu hakkında kimseyle rahatlıkla konuşamam.			
Hayır	110 (75,9)	12 (100)	**0.043[b]**
Evet	35 (24,1)	0 (0)	

a=Pearson Chi-Sqaure test, b=Fisher's Exact test, p<0.05

Tablo 22'de Katılımcıların internet veya sosyal medyadan CYBH hakkında bilgi alma durumları ile bu konular hakkında iletişim kurma eğilimleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre, arkadaş gruplarıyla CYBH konularını konuşma (p=0.037) ve bu konu hakkında kimseyle konuşamama (p=0.043) değişkenleri açısından internet/sosyal medyadan bilgi alma durumu ile anlamlı bir ilişki bulunmuştur. İnternet/sosyal medyadan bilgi alan katılımcıların %83,3'ü arkadaş gruplarıyla bu konuları rahatlıkla konuştuğunu belirtirken, bilgi almayan bireylerde bu oran %51'dir. Bu durum, internet veya sosyal medya aracılığıyla bilgi edinen bireylerin, arkadaş çevrelerinde bu konular hakkında daha açık bir şekilde konuşmaya yatkın olduğunu düşündürmektedir.

Öte yandan, internet/sosyal medyadan bilgi alan katılımcılardan hiçbiri (%0) bu konu hakkında kimseyle rahatlıkla konuşamadığını belirtirken, bilgi almayan bireylerin %24,1'i bu konuları kimseyle konuşamadığını ifade etmiştir (p=0.043). Bu sonuç, internet ve sosyal medyanın bireylerin bu konular hakkında daha rahat iletişim kurmalarına katkı sağlayabileceğini göstermektedir.

Bununla birlikte, aile veya akrabalarla CYBH konularını konuşma (p=0.542) ve bir sağlık problemi yaşadığında aile hekimi veya hemşireyle danışabilme (p=0.297) durumları açısından internet veya sosyal medyadan bilgi alma durumu ile anlamlı bir ilişki saptanmamıştır.

Tablo 23. Katılımcıların Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi aldığınız kaynaklar nelerdir? "Hiçbiri" Yanıtı Verenler ile "Cinsel yolla bulaşan hastalıklar veya güvenli cinsel yaşam hakkında aşağıdakiler hangisi sizi yansıtır?" Sorusuna Verilen Yanıtların Karşılaştırması (n=157)

Değişkenler	Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi aldığınız kaynaklar nelerdir? "Hiçbiri"		
Cinsel yolla bulaşan hastalıklar veya güvenli cinsel yaşam hakkında aşağıdakiler hangisi sizi yansıtır?	**Hayır (n=132)**	**Evet (n=25)**	**p**
Bu konuyu ailem/ akrabalarımla rahatlıkla konuşabiliriz.			
Hayır	105 (79,5)	20 (80)	1.000[a]
Evet	27 (20,5)	5 (20)	
Arkadaş grubumuzla bu konuda konuşuruz			
Hayır	57 (43,2)	16 (64)	0.079[a]
Evet	75 (56,8)	9 (36)	
Bu konuda bir sıkıntım olursa aile hekimimle veya hemşiremle konuşabilirim danışabilirim			
Hayır	57 (43,2)	18 (72)	**0.009[a]**
Evet	75 (56,8)	7 (28)	
Bu konu hakkında kimseyle rahatlıkla konuşamam.			
Hayır	106 (80,3)	16 (64)	0.112[b]
Evet	26 (19,7)	9 (36)	

a=Pearson Chi-Sqaure test, b=Fisher's Exact test, p<0.05

Tablo 23'te Katılımcıların cinsel yolla bulaşan hastalıklar (CYBH) hakkında hiçbir kaynaktan bilgi almama durumu ile bu konular hakkında iletişim kurma eğilimleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre, bir sağlık problemi yaşadığında aile hekimi veya hemşireye danışabilme durumu açısından, bilgi almayan bireyler ile bilgi alanlar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (p=0.009). Hiçbir kaynaktan CYBH hakkında bilgi almadığını belirten katılımcılar arasında, %72'si aile hekimi veya

hemşireyle bu konuları konuşamayacağını ifade ederken, herhangi bir kaynaktan bilgi alan katılımcılar arasında bu oran %43,2'dir. Bu durum, CYBH konusunda bilgiye erişimin sağlık profesyonelleriyle iletişim kurma eğilimini artırabileceğini göstermektedir.

Diğer yandan, aile veya akrabalarla bu konular hakkında konuşabilme (p=1.000), arkadaş grubuyla konuşabilme (p=0.079) ve bu konuda kimseyle rahatça konuşamama (p=0.112) değişkenleri açısından, bilgi almayan bireyler ile bilgi alan bireyler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 24.Katılımcıların Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi aldığınız kaynaklar nelerdir? "Bilgi aldığım herhangi bir kaynak yok" Yanıtı Verenler ile "Cinsel yolla bulaşan hastalıklar veya güvenli cinsel yaşam hakkında aşağıdakiler hangisi sizi yansıtır?" Sorusuna Verilen Yanıtların Karşılaştırması (n=157)

Değişkenler	Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi aldığınız kaynaklar nelerdir? "Bilgi aldığım herhangi bir kaynak yok"		
Cinsel yolla bulaşan hastalıklar veya güvenli cinsel yaşam hakkında aşağıdakiler hangisi sizi yansıtır?	**Hayır (n=141)**	**Evet (n=16)**	**p**
Bu konuyu ailem/ akrabalarımla rahatlıkla konuşabiliriz.			
Hayır	113 (80,1)	12 (75)	0.418[b]
Evet	28 (19,9)	4 (25)	
Arkadaş grubumuzla bu konuda konuşuruz			
Hayır	62 (44)	11 (68,8)	0.052[a]
Evet	79 (56)	5 (31,3)	
Bu konuda bir sıkıntım olursa aile hekimimle veya hemşiremle konuşabilirim danışabilirim			
Hayır	66 (46,8)	9 (56,3)	0.325[a]
Evet	75 (53,2)	7 (43,8)	
Bu konu hakkında kimseyle rahatlıkla konuşamam.			
Hayır	113 (80,1)	9 (56,3)	**0.037**[b]
Evet	28 (19,9)	7 (43,8)	

a=Pearson Chi-Sqaure test, b=Fisher's Exact test, p<0.05

Tablo 24'te Katılımcıların cinsel yolla bulaşan hastalıklar (CYBH) hakkında hiçbir kaynaktan bilgi almama durumu ile bu konular hakkında iletişim kurma eğilimleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre, "Bu konu hakkında kimseyle rahatlıkla konuşamam" ifadesine katılım açısından, bilgi almayan bireyler ile bilgi alan bireyler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (p=0.037). Bilgi aldığını belirten katılımcılar arasında %19,9'u bu konuda kimseyle rahatça konuşamayacağını

ifade ederken, bilgi almadığını belirten katılımcılar arasında bu oran %43,8'dir. Bu durum, bilgiye erişimin bireylerin CYBH ile ilgili konuları konuşma konusundaki çekingenliğini azaltabileceğini göstermektedir.

Buna karşılık, aile veya akrabalarla konuşabilme (p=0.418), arkadaş grubuyla konuşabilme (p=0.052) ve bir sağlık profesyoneline danışabilme (p=0.325) değişkenleri açısından bilgi almayan bireyler ile bilgi alan bireyler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Tablo 25. Katılımcıların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar (CYBH) Hakkındaki Bilgi Sorularına Verdikleri Yanlış/Doğru Yanıtların Frekans Dağılımı (n=157)

Değişkenler	Yanlış (n%)	Doğru (n%)
Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bildiklerinizi işaretleyiniz.		
AIDS / HIV	27(17,2)	130(82,8)
Sfiliz	135(86)	22(14)
Hepatit B	72(45,9)	85(54,1)
Hepatit C	100(63,7)	57(36,3)
Mantar	56(35,7)	101(64,3)
Genital Siğil (HPV)	65(41,4)	92(58,6)
Herpes Simplex	142(90,4)	15(9,6)
Gonore (bel soğukluğu)	103(65,6)	54(34,4)
Cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korunmak için alınması gereken önlemlerden doğru olanları işaretleyiniz		
Tek eşli yaşam cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korur.	77(49)	80(51)
Ria (spiral) kullanımı Cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korur.	19(12,1)	138(87,9)
Gebeliği önleyici hap cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korunmamızı sağlar.	18(11,5)	139(88,5)
Partnerin özbakımına dikkat ediyor olması cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korur.	85(54,1)	72(45,9)
Birden fazla partnerinin olması cinsel yollarla bulaşan hastalıklara yakalanma riskini artırır.	57(36,3)	100(63,7)
Bariyer yöntemleri(Kondom, prezevatif,) cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korunmada etkili bir yöntemdir.	55(35)	102(65)
Cinsel yolla bulaşan hastalıklarda risk gruplarını işaretleyiniz.		
Çoklu partner	19(12,1)	138(87,9)
Anal ilişki	64(40,8)	93(59,2)
Ücret karşılığı birlikte olan insanlar	39(24,8)	118(75,2)
Kişisel bakımı kötü bireyler	47(29,9)	110(70,1)
Eşcinsellik	101(64,3)	56(35,7)
Madde bağımlıları	101(64,3)	56(35,7)

Cinsel yolla bulaşan hastalık belirtileri nelerdir?		
Dış genital organlarda yara	43(27,4)	114(72,6)
Genital organlarda kaşıntı	46(29,3)	111(70,7)
İlişki sırasında ağrı	95(60,5)	62(39,5)
Bel ağrısı	108(68,8)	49(31,2)
İktidarsızlık	40(25,5)	117(74,5)
Bağışıklık sisteminin zayıflaması	79(50,3)	78(49,7)
Adet düzensizliği	60(38,2)	97(61,8)
İdrar yaparken yanma	87(55,4)	70(44,6)
Cinsel yolla bulaşan hastalıkların sonuçları nelerdir?		
Gebelikte bebeğe geçmesi	87(55,4)	70(44,6)
Kısırlık	117(74,5)	40(25,5)
Kanser	85(54,1)	72(45,9)
İktidarsızlık	121(77,1)	36(22,9)
Adet düzensizliği	98(62,4)	59(37,6)
Bağışıklık sisteminin zayıflaması, sık hasta olmak	54(34,4)	103(65,6)

n=Sayı, =Frekans

Katılımcıların cinsel yolla bulaşan hastalıklar (CYBH) hakkındaki bilgi düzeyleri değerlendirilmiştir. Bulgulara göre, AIDS/HIV konusunda bilgi düzeyi yüksek olup (%82,8 doğru), diğer CYBH hakkında bilgi düzeyi düşüktür. Özellikle sifiliz (%14 doğru), herpes simplex (%9,6 doğru) ve gonore (%34,4 doğru) gibi hastalıklar en düşük doğru cevap oranına sahiptir.

CYBH'dan korunma önlemleri konusunda, katılımcıların bariyer yöntemlerinin (prezervatif vb.) etkili bir korunma yöntemi olduğunu bilme oranı %65'tir. Ancak, partnerin özbakımına dikkat etmenin korunmada etkili olduğunu düşünenlerin oranı %54,1 ile yüksek bulunmuş ve yanlış bir inanış olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, gebeliği önleyici hapların CYBH'dan koruduğunu düşünenlerin oranı %11,5 olup, bu yanlış inanışın yaygın olmadığı gözlemlenmiştir.

CYBH için risk grupları açısından değerlendirildiğinde, çoklu partnerin risk faktörü olduğunu bilen katılımcı oranı %87,9'dur. Bununla birlikte, eşcinsellik (%35,7 doğru), madde bağımlılığı (%35,7 doğru) ve anal ilişkinin risk faktörü olduğunu bilen katılımcı oranı (%59,2 doğru) görece düşük bulunmuştur.

CYBH belirtileri hakkında yapılan değerlendirmede, genital bölgede yara (%72,6 doğru), genital kaşıntı (%70,7 doğru) ve iktidarsızlık (%74,5 doğru) en çok bilinen belirtiler arasındadır. Buna karşın, ilişki sırasında ağrı (%39,5 doğru), idrar yaparken yanma (%44,6 doğru) ve bağışıklık sisteminin zayıflaması (%49,7 doğru) gibi belirtiler konusunda farkındalık daha düşük seviyededir.

CYBH'nın sonuçları konusunda, gebelikte bebeğe geçme (%44,6 doğru), kanser (%45,9 doğru) ve bağışıklık sisteminin zayıflaması (%65,6 doğru) gibi etkiler daha fazla bilinmektedir. Ancak, kısırlık (%25,5 doğru), iktidarsızlık (%22,9 doğru) ve adet düzensizliği (%37,6 doğru) gibi sonuçlar konusunda bilgi düzeyinin düşük olduğu görülmüştür.

Tablo 26. Kadınların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkındaki Davranış Sorularının "Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyinizi yeterli buluyor musunuz?" Sorusu Açısından Karşılaştırması (n=85)

	Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyinizi yeterli buluyor musunuz?			
Değişkenler	**Evet (n=25)**	**Hayır (n=43)**	**Kararsızım (n=17)**	**p**
Daha önce cinsel deneyiminiz oldu mu?				
Hayır	20 (80)	32 (74,4)	12 (70,6)	0.772[a]
Evet	5 (20)	11 (25,6)	5 (29,4)	
Doğum kontrol yönetimi kullanıyor musunuz?				
Hayır	15 (60)	29 (67,4)	10 (58,8)	0.748[a]
Evet	10 (40)	14 (32,6)	7 (41,2)	
Cinsel aktif iseniz kullandığınız doğum kontrol yöntemi nedir?				
Bariyer yöntemleri (spiral, kondom,diyafram,spermisit)				
Hayır	22 (88)	36 (83,7)	13 (76,5)	0.634[b]
Evet	3 (12)	7 (16,3)	4 (23,5)	
Doğum kontrol hapları				
Hayır	22 (88)	38 (88,4)	16 (94,1)	0.811[b]
Evet	3 (12)	5 (11,6)	1 (5,9)	
Ertesi gün hapı				
Hayır	22 (88)	39 (90,7)	15 (88,2)	0.905[b]
Evet	3 (12)	4 (9,3)	2 (11,8)	
Rıa (spiral)				
Hayır	23 (92)	42 (97,7)	17 (100)	0.431[b]
Evet	2 (8)	1 (2,3)	0 (0)	
Geleneksel yöntemler (takvim yöntemi, vücut ısısı)				
Hayır	24 (96)	41 (95,3)	15 (88,2)	0.493[b]
Evet	1 (4)	2 (4,7)	2 (11,8)	
Herhangi bir yöntem kullanmıyorum.				
Hayır	10 (40)	14 (32,6)	7 (41,2)	0.725[a]
Evet	15 (60)	29 (67,4)	10 (58,8)	
Geri çekme				
Hayır	23 (92)	40 (93)	16 (94,1)	1.000[b]
Evet	2 (8)	3 (7)	1 (5,9)	
Diğer				
Hayır	23 (92)	42 (97,7)	16 (94,1)	0.524[b]

Evet	2 (8)	1 (2,3)	1 (5,9)	
Cinsel yolla bulaşan hastalıklar veya güvenli cinsel yaşam hakkında aşağıdakiler hangisi sizi yansıtır?				
Bu konuyu ailem/ akrabalarımla rahatlıkla konuşabiliriz.				
Hayır	22 (88)	33 (76,7)	13 (76,5)	0.522[a]
Evet	3 (12)	10 (23,3)	4 (23,5)	
Arkadaş grubumuzla bu konuda konuşuruz				
Hayır	15 (60)	21 (48,8)	5 (29,4)	0.152[a]
Evet	10 (40)	22 (51,2)	12 (70,6)	
Bu konuda bir sıkıntım olursa aile hekimimle veya hemşiremle konuşabilirim danışabilirim				
Hayır	17 (68)	14 (32,6)	9 (52,9)	**0.016[a]**
Evet	8 (32)	29 (67,4)	8 (47,1)	
Bu konu hakkında kimseyle rahatlıkla konuşamam.				
Hayır	16 (64)	36 (83,7)	14 (82,4)	0.149[a]
Evet	9 (36)	7 (16,3)	3 (17,6)	

a=Pearson Chi-Sqaure test, b=Fisher's Exact test, p<0.05

Tablo 26'da, kadınların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar (CYBH) hakkındaki bilgi düzeylerini yeterli bulup bulmadıklarına göre yapılan karşılaştırmalara ait istatistiksel analiz sonuçları yer almaktadır. Bu analiz sonucuna göre Daha önce cinsel deneyiminiz oldu mu? sorusu ile Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyini yeterli bulanlar ile diğer gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (p = 0.772).

Doğum kontrol yönetimi kullanıyor musunuz? sorusu ile Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyini yeterli bulanlar ile diğer gruplar arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır (p = 0.748).

Cinsel aktif iseniz kullandığınız doğum kontrol yöntemi ile ilgili olarak: Bariyer yöntemleri kullananlar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (p = 0.634), Doğum kontrol hapları kullananlar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (p = 0.811), Ertesi gün hapı kullanımı ile ilgili olarak da anlamlı bir fark saptanmamıştır (p = 0.905), Rıa (spiral) kullanımı ve geleneksel yöntemler (takvim yöntemi, vücut ısısı) kullanımı arasında

anlamlı farklar gözlemlenmemiştir (p = 0.431 ve p = 0.493), Herhangi bir yöntem kullanmayanlar arasında Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyini yeterli bulanlar ile diğer gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (p = 0.725), Geri çekme yöntemi kullanımı ile ilgili anlamlı fark bulunmamıştır (p = 1.000), Diğer yöntemler kullanımı ile ilgili de anlamlı fark saptanmamıştır (p = 0.524).

Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar veya Güvenli Cinsel Yaşam Hakkında Aşağıdaki Durumları İfade Ederseniz: Ailem/akrabalıklarımla rahatlıkla bu konuyu konuşabiliyoruz sorusuna verilen yanıtlarda anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir (p = 0.522), Arkadaş grubuyla bu konuda konuşurum sorusuna verilen yanıtlarda anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir (p = 0.152), Aile hekimimle veya hemşiremle konuşabilirim, danışabilirim sorusunda ise Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyini yeterli bulanlar ile diğer gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (p = 0.016), Bu konu hakkında kimseyle rahatlıkla konuşamam sorusuna verilen yanıtlarda anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir (p = 0.149).

Tablo 27. Erkeklerin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkındaki Davranış Sorularının "Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyinizi yeterli buluyor musunuz?" Sorusu Açısından Karşılaştırması (n=72)

	Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyinizi yeterli buluyor musunuz?			
Değişkenler	**Evet (n=30)**	**Hayır (n=26)**	**Kararsızım (n=16)**	**p**
Daha önce cinsel deneyiminiz oldu mu?				
Hayır	18 (60)	18 (69,2)	7 (43,8)	0.264[a]
Evet	12 (40)	8 (30,8)	9 (56,3)	
Doğum kontrol yönetimi kullanıyor musunuz?				
Hayır	14 (46,7)	14 (53,8)	7 (43,8)	0.786[a]
Evet	16 (53,3)	12 (46,2)	9 (56,3)	
Cinsel aktif iseniz kullandığınız doğum kontrol yöntemi nedir?				
Bariyer yöntemleri (spiral, kondom,diyafram,spermisit)				
Hayır	23 (76,7)	22 (84,6)	9 (56,3)	0.103[a]

Evet	7 (23,3)	4 (15,4)	7 (43,8)	
Doğum kontrol hapları				
Hayır	25 (83,3)	25 (96,2)	14 (87,5)	0.348[a]
Evet	5 (16,7)	1 (3,8)	2 (12,5)	
Ertesi gün hapı				
Hayır	28 (93,3)	24 (92,3)	15 (93,8)	1.000[b]
Evet	2 (6,7)	2 (7,7)	1 (6,3)	
Rıa (spiral)				
Hayır	27 (90)	26 (100)	16 (100)	0.234[b]
Evet	3 (10)	0 (0)	0 (0)	
Geleneksel yöntemler (takvim yöntemi, vücut ısısı)				
Hayır	30 (100)	24 (92,3)	14 (87,5)	0.111[b]
Evet	0 (0)	2 (7,7)	2 (12,5)	
Herhangi bir yöntem kullanmıyorum.				
Hayır	16 (53,3)	12 (46,2)	9 (56,3)	0.867[a]
Evet	14 (46,7)	14 (53,8)	7 (43,8)	
Geri çekme				
Hayır	26 (86,7)	24 (92,3)	15 (93,8)	0.778[b]
Evet	4 (13,3)	2 (7,7)	1 (6,3)	
Diğer				
Hayır	28 (93,3)	21 (80,8)	15 (93,8)	0.387[b]
Evet	2 (6,7)	5 (19,2)	1 (6,3)	
Cinsel yolla bulaşan hastalıklar veya güvenli cinsel yaşam hakkında aşağıdakiler hangisi sizi yansıtır?				
Bu konuyu ailem/ akrabalarımla rahatlıkla konuşabiliriz.				
Hayır	27 (90)	17 (65,4)	13 (81,3)	0.082[a]
Evet	3 (10)	9 (34,6)	3 (18,8)	
Arkadaş grubumuzla bu konuda konuşuruz				
Hayır	15 (50)	10 (38,5)	7 (43,8)	0.650[a]
Evet	15 (50)	16 (61,5)	9 (56,3)	
Bu konuda bir sıkıntım olursa aile hekimimle veya hemşiremle konuşabilirim danışabilirim				
Hayır	11 (36,7)	14 (53,8)	10 (62,5)	0.209[a]
Evet	19 (63,3)	12 (46,2)	6 (37,5)	
Bu konu hakkında kimseyle rahatlıkla konuşamam.				

Hayır	22 (73,3)	20 (76,9)	14 (87,5)	0.589[a]
Evet	8 (26,7)	6 (23,1)	2 (12,5)	

a=Pearson Chi-Sqaure test, b=Fisher's Exact test, p<0.05

Tablo 27'de, erkeklerin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar (CYBH) hakkındaki bilgi düzeyini yeterli bulup bulmadıklarına göre yapılan karşılaştırmalara ait istatistiksel analiz sonuçları sunulmuştur. Bu analiz sonucuna göre; Daha önce cinsel deneyiminiz oldu mu? sorusu ile Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyini yeterli bulanlar ile diğer gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (p = 0.264).

Doğum kontrol yönetimi kullanıyor musunuz? sorusunda ise Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyini yeterli bulanlar ile diğer gruplar arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır (p = 0.786).

Cinsel aktif iseniz kullandığınız doğum kontrol yöntemi ile ilgili olarak: Bariyer yöntemleri kullananlar arasında anlamlı fark bulunmamıştır (p = 0.103), Doğum kontrol hapları kullananlar arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır (p = 0.348), Ertesi gün hapı kullanımı arasında anlamlı fark gözlemlenmemiştir (p = 1.000), Rıa (spiral) kullanımı ile ilgili anlamlı bir fark bulunmamıştır (p = 0.234), Geleneksel yöntemler (takvim yöntemi, vücut ısısı) kullanımı arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (p = 0.111), Herhangi bir yöntem kullanmayanlar arasında Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyini yeterli bulanlar ile diğer gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (p = 0.867), Geri çekme yöntemi kullanımı ile ilgili anlamlı bir fark bulunmamıştır (p = 0.778), Diğer yöntemler kullanımı ile ilgili anlamlı fark gözlemlenmemiştir (p = 0.387).

Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar veya Güvenli Cinsel Yaşam Hakkında Aşağıdaki Durumları İfade Ederseniz; Ailem/akrabalıklarımla rahatlıkla bu konuyu konuşabiliyoruz sorusunda anlamlı bir fark bulunmamıştır (p = 0.082), Arkadaş grubuyla bu konuda konuşurum sorusuna verilen yanıtlarda anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir (p = 0.650), Aile hekimimle veya hemşiremle konuşabilirim, danışabilirim sorusunda anlamlı bir fark bulunmamıştır (p = 0.209).

Bu konu hakkında kimseyle rahatlıkla konuşamam sorusuna verilen yanıtlarda anlamlı fark gözlemlenmemiştir (p = 0.589).

Tablo 28. Kadınların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkındaki Davranış Sorularının "Daha önce cinsel yolla bulaşan hastalıklarla alakalı bir eğitim aldınız mı?" Sorusu Açısından Karşılaştırması (n=85)

	Daha önce cinsel yolla bulaşan hastalıklarla alakalı bir eğitim aldınız mı?		
Değişkenler	**Evet (n=64)**	**Hayır (n=21)**	**p**
Daha önce cinsel deneyiminiz oldu mu?			
Hayır	49 (76,6)	15 (71,4)	0.771[a]
Evet	15 (23,4)	6 (28,6)	
Doğum kontrol yönetimi kullanıyor musunuz?			
Hayır	42 (65,6)	12 (57,1)	0.602[a]
Evet	22 (34,4)	9 (42,9)	
Cinsel aktif iseniz kullandığınız doğum kontrol yöntemi nedir?			
Bariyer yöntemleri (spiral, kondom,diyafram,spermisit)			
Hayır	55 (85,9)	16 (76,2)	0.320[a]
Evet	9 (14,1)	5 (23,8)	
Doğum kontrol hapları			
Hayır	59 (92,2)	17 (81)	0.215[a]
Evet	5 (7,8)	4 (19)	
Ertesi gün hapı			
Hayır	57 (89,1)	19 (90,5)	1.000[a]
Evet	7 (10,9)	2 (9,5)	
Rıa (spiral)			
Hayır	62 (96,9)	20 (95,2)	0.578[b]
Evet	2 (3,1)	1 (4,8)	
Geleneksel yöntemler (takvim yöntemi, vücut ısısı)			
Hayır	61 (95,3)	19 (90,5)	0.361[b]
Evet	3 (4,7)	2 (9,5)	
Herhangi bir yöntem kullanmıyorum.			
Hayır	22 (34,4)	9 (42,9)	0.602[a]
Evet	42 (65,6)	12 (57,1)	
Geri çekme			
Hayır	60 (93,8)	19 (90,5)	0.462[b]
Evet	4 (6,3)	2 (9,5)	
Diğer			
Hayır	60 (93,8)	21 (100)	0.314[b]
Evet	4 (6,3)	0 (0)	

Cinsel yolla bulaşan hastalıklar veya güvenli cinsel yaşam hakkında aşağıdakiler hangisi sizi yansıtır?			
Bu konuyu ailem/ akrabalarımla rahatlıkla konuşabiliriz.			
Hayır	52 (81,3)	16 (76,2)	0.754[a]
Evet	12 (18,8)	5 (23,8)	
Arkadaş grubumuzla bu konuda konuşuruz			
Hayır	32 (50)	9 (42,9)	0.622[a]
Evet	32 (50)	12 (57,1)	
Bu konuda bir sıkıntım olursa aile hekimimle veya hemşiremle konuşabilirim danışabilirim			
Hayır	32 (50)	8 (38,1)	0.451[a]
Evet	32 (50)	13 (61,9)	
Bu konu hakkında kimseyle rahatlıkla konuşamam.			
Hayır	50 (78,1)	16 (76,2)	0.535[a]
Evet	14 (21,9)	5 (23,8)	

a=Pearson Chi-Sqaure test, b=Fisher's Exact test, p<0.05

Tablo 28'de, kadınların Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar (CYBH) hakkındaki davranışları ile "Daha önce cinsel yolla bulaşan hastalıklarla alakalı bir eğitim aldınız mı?" sorusuna verdikleri yanıtlara ilişkin karşılaştırmalar yer almaktadır. Daha önce cinsel deneyiminiz oldu mu? sorusu ile, eğitim almış ve almamış gruplar arasında anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir (p = 0.771). Doğum kontrol yönetimi kullanıyor musunuz? sorusunda da, eğitim almış ve almamış gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (p = 0.602).

Cinsel aktif iseniz kullandığınız doğum kontrol yöntemi ile ilgili olarak: Bariyer yöntemleri kullananlar arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır (p = 0.320),Doğum kontrol hapları kullananlar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (p = 0.215), Ertesi gün hapı kullanımı ile ilgili olarak da anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir (p = 1.000), Rıa (spiral) kullanımı ile ilgili anlamlı bir fark bulunmamıştır (p = 0.578), Geleneksel yöntemler (takvim yöntemi, vücut ısısı) kullanımı ile ilgili de anlamlı bir fark saptanmamıştır (p = 0.361), Herhangi bir yöntem kullanmayanlar arasında eğitim almış ve almamış gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (p = 0.602), Geri çekme yöntemi kullanımı ile ilgili olarak anlamlı fark gözlemlenmemiştir (p = 0.462), Diğer yöntemler kullanımı ile ilgili anlamlı fark bulunmamıştır (p = 0.314).

Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar veya Güvenli Cinsel Yaşam Hakkında Aşağıdaki Durumları İfade Ederseniz: Ailem/akrabalıklarımla rahatlıkla bu konuyu konuşabiliyoruz sorusuna verilen yanıtlarda anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir (p = 0.754),Arkadaş grubuyla bu konuda konuşurum sorusunda da anlamlı fark gözlemlenmemiştir (p = 0.622), Aile hekimimle veya hemşiremle konuşabilirim, danışabilirim sorusunda anlamlı bir fark bulunmamıştır (p = 0.451), Bu konuda kimseyle rahatlıkla konuşamam sorusuna verilen yanıtlarda anlamlı fark gözlemlenmemiştir (p = 0.535).

Tablo 29. Erkeklerin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkındaki Davranış Sorularının "Daha önce cinsel yolla bulaşan hastalıklarla alakalı bir eğitim aldınız mı?" Sorusu Açısından Karşılaştırması (n=72)

	Daha önce cinsel yolla bulaşan hastalıklarla alakalı bir eğitim aldınız mı?		
Değişkenler	**Evet (n=53)**	**Hayır (n=19)**	**p**
Daha önce cinsel deneyiminiz oldu mu?			
Hayır	32 (60,4)	11 (57,9)	0.530[a]
Evet	21 (39,6)	8 (42,1)	
Doğum kontrol yönetimi kullanıyor musunuz?			
Hayır	25 (47,2)	10 (52,6)	0.791[a]
Evet	28 (52,8)	9 (47,4)	
Cinsel aktif iseniz kullandığınız doğum kontrol yöntemi nedir?			
Bariyer yöntemleri (spiral, kondom,diyafram,spermisit)			
Hayır	41 (77,4)	13 (68,4)	0.315[a]
Evet	12 (22,6)	6 (31,6)	
Doğum kontrol hapları			
Hayır	46 (86,8)	18 (94,7)	0.319[a]
Evet	7 (13,2)	1 (5,3)	
Ertesi gün hapı			
Hayır	51 (96,2)	16 (84,2)	0.111[b]
Evet	2 (3,8)	3 (15,8)	
Rıa (spiral)			
Hayır	50 (94,3)	19 (100)	0.393[b]
Evet	3 (5,7)	0 (0)	
Geleneksel yöntemler (takvim yöntemi, vücut ısısı)			
Hayır	52 (98,1)	16 (84,2)	0.054[b]

Evet	1 (1,9)	3 (15,8)	
Herhangi bir yöntem kullanmıyorum.			
Hayır	28 (52,8)	9 (47,4)	0.444[b]
Evet	25 (47,2)	10 (52,6)	
Geri çekme			
Hayır	50 (94,3)	15 (78,9)	0.074[b]
Evet	3 (5,7)	4 (21,1)	
Diğer			
Hayır	46 (86,8)	18 (94,7)	0.319[b]
Evet	7 (13,2)	1 (5,3)	
Cinsel yolla bulaşan hastalıklar veya güvenli cinsel yaşam hakkında aşağıdakiler hangisi sizi yansıtır?			
Bu konuyu ailem/ akrabalarımla rahatlıkla konuşabiliriz.			
Hayır	45 (84,9)	12 (63,2)	0.051[a]
Evet	8 (15,1)	7 (36,8)	
Arkadaş grubumuzla bu konuda konuşuruz			
Hayır	27 (50,9)	5 (26,3)	0.055[a]
Evet	26 (49,1)	14 (73,7)	
Bu konuda bir sıkıntım olursa aile hekimimle veya hemşiremle konuşabilirim danışabilirim			
Hayır	27 (50,9)	8 (42,1)	0.597[a]
Evet	26 (49,1)	11 (57,9)	
Bu konu hakkında kimseyle rahatlıkla konuşamam.			
Hayır	39 (73,6)	17 (89,5)	0.132[a]
Evet	14 (26,4)	2 (10,5)	

a=Pearson Chi-Sqaure test, b=Fisher's Exact test, p<0.05

Tablo 29'da, erkeklerin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar (CYBH) hakkındaki davranışları ile "Daha önce cinsel yolla bulaşan hastalıklarla alakalı bir eğitim aldınız mı?" sorusuna verdikleri yanıtlara ilişkin karşılaştırmalara ait istatistiksel analiz sonuçları sunulmuştur. Daha önce cinsel deneyiminiz oldu mu? sorusu ile, eğitim almış ve almamış gruplar arasında anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir (p = 0.530). Doğum kontrol yönetimi kullanıyor musunuz? sorusunda ise, eğitim almış ve almamış gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (p = 0.791).

Cinsel aktif iseniz kullandığınız doğum kontrol yöntemi ile ilgili olarak: Bariyer yöntemleri kullananlar arasında anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir (p = 0.315), Doğum

kontrol hapları kullananlar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (p = 0.319), Ertesi gün hapı kullanımı ile ilgili anlamlı bir fark saptanmamıştır (p = 0.111), Rıa (spiral) kullanımı ile ilgili anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir (p = 0.393), Geleneksel yöntemler (takvim yöntemi, vücut ısısı) kullanımı ile ilgili anlamlı bir fark bulunmamıştır (p = 0.054), Herhangi bir yöntem kullanmayanlar arasında eğitim almış ve almamış gruplar arasında anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir (p = 0.444), Geri çekme yöntemi kullanımı ile ilgili anlamlı fark bulunmamıştır (p = 0.074), Diğer yöntemler kullanımı ile ilgili anlamlı fark gözlemlenmemiştir (p = 0.319).

Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar veya Güvenli Cinsel Yaşam Hakkında Aşağıdaki Durumları İfade Ederseniz: Ailem/akrabalıklarımla rahatlıkla bu konuyu konuşabiliyoruz sorusuna verilen yanıtlarda, eğitim almış ve almamış gruplar arasında anlamlı bir fark gözlemlenmiştir (p = 0.051), Arkadaş grubuyla bu konuda konuşurum sorusunda anlamlı bir fark saptanmıştır (p = 0.055), Aile hekimimle veya hemşiremle konuşabilirim, danışabilirim sorusunda anlamlı bir fark bulunmamıştır (p = 0.597), Bu konuda kimseyle rahatlıkla konuşamam sorusuna verilen yanıtlarda anlamlı bir fark gözlemlenmemiştir (p = 0.132).

5. TARTIŞMA

Cinsel yolla bulaşan hastalıklar; cinsel birliktelik ile edinilmiş ve bulaşan patojenik mikroorganizmaların sebep olduğu çok sayıda klinik sendromlardan oluşmaktadır.(33) Son zamanlarda CYBH sayılarının fazlalaştığı görülmektedir. Bu artışa cinsel olgunluk yaşının küçülmesi, seyahat imkanlarının artması ile oluşan farklı bölgelerdeki CYBH etkenlerinin geniş coğrafyalara yayılmasına paralel olarak evlilik dışı cinsel ilişki ve partner sayısının artması önemli katkıda bulunmaktadır (34). Orta ve geç ergenlik dönemi (15-24 yaş aralığı), bireylerin sağlıkla ilgili alışkanlıklarını kazanmaya başladığı ve cinsel davranışlarının şekillendiği bir dönemdir. Bu nedenle, bu yaş grubunun dikkatle ele alınması önemlidir çünkü cinsel yolla bulaşan hastalıklara yakalanma riski bu dönemde artmaktadır (35). Cinsellik ve cinsel yaşamın sıkıntıları gençlerin sağlığını büyük miktarda etkilemektedir. Gençlerin ilk cinsel deneyimi yaşadığı yaşın küçülmesi, kontraseptif yöntemleri bilme ve kullanımda yetersizliği, küçük yaşta evlilik ve hamilelik yaşamaları, abortuslar, CYBH ve komplikasyonlarını üreme ve cinsel sağlık problemlerinin ilk sıralarını oluşturmaktadır (36). DSÖ yaklaşık olarak her sene her 20 genç bireyden birinin CYBH'larla enfekte olduğunu belirtmektedir (37). Yeni oluşan CYBH vakalarının % 50'sini 15-24 yaş grubu aralığındaki bireyler oluşturmaktadır (38). Bu çalışmada ise 18-21 yaş aralığındaki geç ergenlik döneminde olan bireylerin cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyleri, tutum ve davranışları çalışılmıştır.

Batı ülkelerinde yapılan bir araştırmada adolesanların cinsellikle alakalı bilgileri için eğitim almaya daha çok özen gösterdikleri görülmüştür. ABD'de Clark ve arkadaşlarının adölesanlar üzerinde yaptığı araştırmada katılımcıların %97'si CYBH'lar hakkında eğitim sahibi olduklarını belirtmişlerdir (39). Nikolic ve Kapamadzija'nın yapmış oldukları araştırmada da öğrencilerin üreme sağlığı ve CYBH'lar hakkında eğitim ihtiyaçları olduğu görülmüştür (40). Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğünün yürüttüğü gençlere yönelik üreme sağlığı programındaki rehberde de ülkemizdeki bir çok çalışmada adölesanların üreme sağlığı bilgilerinin eksik olarak görüldüğü belirtilmiştir (41). Bu çalışmalardan biri olan Bakır ve ark'larının çalışmasında

öğrencilerin %62,9'unun bilgilerini makul düzeyde görmedikleri belirtmişlerdir (42). Çalışmamda katılımcıların %74,5'inin CYBH ile ilgili herhangi bir eğitim almadığı saptanmıştır. Bu oran literatürdeki verilerle benzerlik göstermektedir. Bunun nedeni eğitim sistemimizde CYBH konusunun müfredattaki eksikliklerinden kaynaklanıyor olabilir.

Katılımcılara uygulanan CYBH bilgi anketi sonucuna göre yaş arttıkça CYBH hakkındaki bilgi düzeyinin de hafif bir artış gösterdiği görülmüştür. Yani cinselliğe başlama yaşı ile CYBH bilgi puanı arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Ülkemizde yapılan bazı çalışmalarda da yaşın artmasıyla CYBH konusundaki bilgi düzeyinin de arttığını görülmüştür. Siyez ve arkadaşlarının yaptığı bir çalışmada, yaşın artmasıyla CYBH bilgi düzeyinin de yükseldiği görülmüştür (43). Benzer şekilde, Bakır ve Beji'nin çalışmasında da yaşın artmasıyla birlikte CYBH bilgi düzeyinde artış olduğu saptanmıştır (42) . Cinselliğe daha ileri yaşta başlayan bireylerin CYBH hakkında daha yüksek bilgi puanı aldığı literatürle benzer şekilde saptanmıştır. Bu bulgu, yaş arttıkça bireylerin bilgiye ve eğitime daha fazla erişim sağlayabilme imkanlarının olmasından kaynaklanıyor olabilmesiyle açıklanabilir.

Bilgi anketinin puan ortalamalarını cinsiyete göre karşılaştırdığımızda da kadınların CYBH konusundaki bilgi puanlarının erkeklere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Benzer şekilde literatürde Oğuzkaya-Artan ve Baykan'ın çalışmasında kadınların bilgilerinin erkeklere göre daha fazla olduğu saptanmıştır (44). Yine Reis vd'nin yaptığı Portekiz'deki üniversite öğrencilerinin gebeliği önleyici ve cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlar hakkındaki bilgi, tutum ve becerileri ile alakalı gerçekleştirdiği araştırmada da kadınların bilgi puanı erkeklere göre daha yüksek saptanmıştır (45). Literatürde bunlardan farklı olarak bazı verilerde cinsiyet farklılıkları arasında bilgi açısından birbirine üstünlüklerinin olmadığı görülen araştırmalar da mevcuttur (46). Bazılarında ise erkeklerin kızlara nazaran daha çok bilgi sahibi olduğu saptanmıştır (47). Bu durum, bilgi düzeyini belirleyen asıl faktörün cinsiyetten ziyade eğitim ve farkındalık düzeyinden kaynaklanıyor olabilir.

Tüm dünyada ilk cinsel ilişki yaşının daha küçük yaşlara kaydığı gerçeği başta istenmeyen gebelikler, bu gebeliklerin komplikasyonları ve cinsel yolla bulaşan hastalıklar olmak üzere gençleri çeşitli risklerle karşı karşıya bırakmaktadır (48). Bazı bireyler cinsel eğitimin, adölesanların cinsellikle alakalı mevzulara merak duygusunu fazlalaştırarak daha erken dönemlerde cinsel aktif olmalarına sebeb olacağını düşünürken, bazıları bunun tersini düşünmektedir (49). 2023 anne ölümleri raporunda eğitimin bazı çevreler tarafından cinselliği teşvik ettiğinin saptandığı belirtilmiştir (50). Birleşik Milletler tarafından yayınlanan raporda cinsellik eğitimi programlarının gençler arasında cinsel aktiviteyi artırmadığını, aksine cinsel davranışları daha sağlıklı hale getirdiğini ve riskli davranışları azalttığını belirtmektedir (51). Ülkemizde yapılan bir çalışmada, adölesanlara verilen cinsel eğitimin, gençlerin bu konuda doğru bilgi edinmelerini sağladığı ve riskli cinsel davranışlarını azalttığını saptamıştır (52). 2003 Türkiye Nüfus Araştırmasına göre, 15-19 yaşları arasındaki bireylerin %15.5'inin 20-24 yaşları arasındaki bireylerin ise %60.7'sinin cinsel deneyim yaşadığı saptanmıştır (53). TNSA (Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması) 2018 verilerine göre, 15-19 yaş grubundaki kadınların %4'ü gebelik yaşamaktadır (54). Haznedaroğlu ve ark'nın 8 üniversitenin birinci sınıf öğrencilerini kapsayan çalışma sonuçlarına göre ise; öğrencilerin %19'unun cinsel deneyim yaşadığı saptanmıştır (55). Çalışmaya katılan geç ergenlik dönemindeki bireylerin %31,8'inin daha önce cinsel deneyim yaşadığı görülmüştür. Yaş ortalaması literatürle uyumlu olarak bu çalışmada da 18 olarak saptanmıştır. Bu durum, CYBH eğitiminin adölesan dönemde verilmesinin, gençlerin bilinçli ve güvenli cinsel deneyimler yaşaması açısından önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

Cinsel sağlık eğitimi; bireylerin bedenlerini tanımalarını, sağlıklı cinsel davranışlar geliştirmelerini ve cinsel haklarını bilmelerini sağlayan bir eğitim sürecidir (56). Gençlerde erken yaşta bilinçlenilmesi ve yanlış öğrenilmiş bilgilerin düzeltilmesi açısından çok önemlidir. Ülkemizde gerçekleştirilen bir araştırmada katılımcıların cinsellik ile ilgili bilgileri edindikleri kaynaklar araştırıldığında; katılımcıların % 44,2'si sağlık personelinden, % 24,4'ü aile bireyleriden, % 22,1'i okuldan, % 11,9'u TV/ gazete/ dergi ve internetten, % 8,3'ü akranlarından ve % 2,2'si erotik/ pornografik yayınlardan

edindiği görülmüştür (57). Ayrıca Vietnam'da yapılan bir çalışma da ise CYBH'ların bilgileri medyadan alan genç bireylerin CYBH bilgi düzeyleri daha yüksek olduğu gösterilmiştir (58). Ülkemizde yapılan bir çalışmada da CYBH'ların bilgi edinme kaynaklarını internet, tv, dergi olarak belirten genç bireylerin CYBH'ların bilgi seviyelerinin anlamlı düzeyde daha fazla olduğu gösterilmiştir (21). .Pınar ve ark.'nın gerçekleştirdiği çalışma da bununla örtüşerek cinsel sağlık ile ilgili bilgileri almak öğrenmek istedikleri verileri sırayla sağlık personeli, kitap dergi ve ebeveynler şeklinde ifade etmişlerdir (36). Bu çalışmada ise geç ergenlik döneminde olan bireylerin bilgi kaynakları olarak sırasıyla en fazla medya, sağlık personeli, okul olarak saptanmıştır. Fakat sağlık personelinden bilgi alanların bilgi puanın almayanlara göre anlamlı derecede daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu durum güvenilir ve bilimsel kaynaklardan alınan eğitimin kalitesini ve etkisini ortaya koymaktadır. Ayrıca daha önce eğitim almamış bireylerin %71,8'i okuldan bilgi almadığını belirtirken, eğitim alan bireylerin %80'i okuldan bilgi aldığını ifade etmiştir. Bu bulgu, okulun cinsel sağlık eğitimi açısından önemli bir bilgi kaynağı olduğunu desteklemektedir. Ayrıca, çalışmamızda eğitim alan bireylerin genel bilgi puanlarının almayanlara göre daha yüksek olduğu; okuldan eğitim alan bireylerin bilgi puanlarının ise okuldan eğitim almayanlara kıyasla anlamlı derecede daha yüksek bulunduğu saptanmıştır. Bu sonuçlar, okullarda verilen cinsel sağlık eğitiminin bilgi düzeyi üzerindeki pozitif etkisinden kaynaklandığını göstermektedir. Öte yandan çalışmamızda okuldan cinsel sağlık eğitimi alan bireylerin aileleriyle bu konuları daha rahat konuşabildiği; buna karşın internet ve medya gibi kaynaklardan bilgi edinen bireylerin ise daha çok arkadaş çevresine yöneldiği saptanmıştır. Bu bulgu, okuldan alınan eğitimin sadece bilgi kazandırmakla kalmayıp, aile içi iletişimdeki rolünü göstermektedir.

Çalışmamızda, okulun cinsel sağlık konusunda önemli bir bilgi kaynağı olduğu belirlenmiştir. Ancak yalnızca bilgi kaynağına erişim yeterli değildir; bireylerin edindikleri bilgiyi nasıl algıladıkları ve değerlendirdikleri de bilgi düzeyinin yeterliliğini doğrudan etkilemektedir. Literatürde cinsel yolla bulaşan hastalıklar eğitiminin yeterlilik seviyesinin sorgulandığı bir çok çalışma mevcuttur. Uzun ile Kişioğlu'nun araştırmasında öğrencilerin %39'u CYBH ile alakalı bilgi düzeyini tatmin edici bulduklarını belirtirken,

ayrıca öğrencilerden CYBH ile alakalı bilgi skoru yeterli olanlar %35.9 olarak saptanmıştır (59). Koç ve Sağlam'ın araştırmasında ise öğrencilerin %95.1'nin CYBH'lar ile alakalı bilgi edindikleri fakat bilgi edinenlerin %95.4'ü edindikleri bilginin uygun seviyede olmadığını ifade etmişlerdir (60). Bu çalışmada ise geç ergenlik dönemindeki bireylerin %74,5'i daha önce CYBH hakkında eğitim almadığı ifade ederken, CYBH hakkında eğitim alanlar ve almayan bireylerin bilgi düzeylerini sorguladığımızda ise bilgi düzeyini "yetersiz" bulan bireylerin bilgi puanı, "yeterli" bulan bireylere kıyasla anlamlı derecede daha yüksek bulunmuştur. Bu durum, CYBH hakkında eğitim alan bireylerin konunun ne kadar önemli ve karmaşık olduğunu fark etmelerinden ve eğitimin vermiş olduğu eleştirel düşünme becerisinden dolayı bilgilerini tam anlamıyla yeterli bulmamalarından kaynaklanıyor olabilir.

Ülkemizde cinsellik ve cinsel eğitim ile alakalı gerçekleştirilen çalışmalardan elde edilen verilere göre insanların ve özellikle geç ergenlik dönemini de kapsayan adölesan dönemdeki bireylerin cinsel eğitim istediklerini ve bu eğitimin bu dönemde faydalı sonuçlarının görüleceğini göstermektedir (49). İncesu ve ark.'larının 7 bölgedeki 20 şehirde 1537 birey üzerinde gerçekleştirdikleri çalışma verilerine göre; toplumumuzdaki bireylerin % 75'i okullarda cinsel eğitim verilmesini doğru bulurken, % 25'i ise "cinsel eğitim verilmesine gerek yok" cevabını vermişlerdir (61). Sağlıkla alakalı okulların eğitim programında CYBH hakkında bilgi alınan derslerin varlığından kaynaklı öğrencilerin kendilerini bu mevzuda yeterli hissetmeleri beklenmektedir. Sabancı'nın Balıkesir'de lise öğrencileri kapsamında yaptığı araştırmada öğrencilerin %61.3'ünün okuldan edindikleri eğitimle kendilerini eksik bilgiye sahipmiş gibi hissettiklerini bildirmişlerdir (62). Bu çalışmada da görülmüştür ki çalışmaya katılan geç ergenlik dönemindeki bireylerin %91'i okullarda eğitim verilmesi gerektiğini düşünmektedir. Eğitimin okullarda verilmesi gerektiğini düşünen bireylerin, cinsel yolla bulaşan hastalıklar konusundaki bilgi düzeylerini yeterli ya da yetersiz olarak nasıl değerlendirdikleri incelendiğinde CYBH hakkında bilgi düzeyini yeterli bulan katılımcıların %77,8'i okullarda bu eğitimin verilmesi gerektiğini düşünürken, kararsız olan ve eğitim verilmesine karşı çıkan hiçbir katılımcı, bilgi düzeyinin yetersiz olduğunu düşünmemiştir. Eğitim konusunda kararsız

kalan ya da buna gerek duymayan kişilerin bilgi seviyelerini yetersiz görmemesi, aslında farkındalıklarının düşük olmasından dolayı eğitim ihtiyaçlarını fark etmemelerinden kaynaklı olabilir. Bu veri, cinsel sağlık eğitimi konusunda algı ve bilgi düzeyi arasındaki ilişkiye dikkat çekmektedir.

Gençlerin zaman zaman medya, internet veya akranlarından öğrendikleri yanlış bilgi veya içerikler cinsel sağlık tutumlarını ve kendi cinsellikleri ile ilgili mantıklı karar vermelerini olumsuz olarak etkilemektedir (63). Öğrencilerin cinsel eğitimle ilgili bilgi alma kaynaklarının sorgulandığı çalışmlardan birinde Civil ve Yıldız'ın çalışmasında erkek öğrenciler üzerinde yapılan çalışmada gençlerin bilgi referansları niteliğinde %21.0 oranıyla en fazla "arkadaş, akraba vb." belirtmişlerdir (64). Pınar ve arkadaşlarının yaptığı çalışma içerisinde yer alan öğrencilerin cinsel sağlık ile alakalı bilgileri en çok medyadan elde ettikleri görülmüştür.(63). Dağ ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada da öğrencilerin %57.1'inin ilk sırada edindikleri kaynağın kitap-TV-internet olduğu görülmüştür (65). Bu çalışmada da literatürle uyumlu olarak gençlerin edindikleri kaynakların başında medya saptanmıştır. Ayrıca bireylerin bu konuları konuşabilmeleri sorgulandığında gençlerin %53,5'i arkadaşlarıyla, %52,2'si sağlık personeliyle, %20,4'ü ise ailesi veya akrabalarıyla bu konuları rahatça konuşabildiğini ifade etmiştir. Buna karşılık, %22,3'ü kimseyle bu konuları rahatça konuşamadığını belirtmiştir. Bu durum gençlerde akran eğitiminin ve aile içi iletişimin güçlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.Literatürde de bu bulgu ile benzer bulgular mevcuttur. Demir ve ark'larının yaptığı çalışmalarda öğrenciler büyük oranda ailesiyle cinsel mevzuları gelenek göreneklerine aykırı olduğu için konuşmadığını veya cinselliğin direkt konuşalamadığını ifade etmişlerdir (23). Özkan'ın yaptığı araştırmada da öğrencilerin cinselliği bir tabu olduğu için aileleriyle konuşmama oranları fazla bulunmuştur (66). Karabulut ve Kılıç'ın yaptıkları çalışmada ailelerin cinsellikle alakalı konuşmaktan uzak durduğu ve gençlerin bu konularla alakalı merak ettiklerini başka kaynaklardan bulmaya çalıştıkları görülmüştür (67). Biri ve arkadaşlarının araştırmasında bilgi kaynağı olarak adölesanların yaklaşık %45.4'ü akranlarının oluşturdukları gruplardan edindikleri görülmüştür (68). Sevil ve arkadaşlarının Ege üniversitesin'de gerçekleştirdiği çalışmada genç bireylerin %45.3 gibi bir oranda bilgi

kaynağı olarak arkadaşları olduğunu belirtmişlerdir (69). Gölbaşı ve Eroğlu'nun Ankara'da öğrenciler üzerinde yapılan araştırmalarında kişilerin cinsellikle ilgili ilk öğrendikleri bilgilerinin kaynağının çoğunlukla arkadaşları oldukların görülmüştür (70). Fakat gelişmiş ülkelerde yapılan çalışmalar ise ailelerin büyük kısmının çocuklarıyla cinsel konuları konuşabildiklerini göstermektedir (71). Ayrıca çalışmamızda arkadaşları ve sağlık personeliyle konuşabilen bireylerin bilgi düzeyleri daha yüksek bulunurken, kimseyle konuşamayanların bilgi düzeylerinin daha düşük olduğunu saptadık. Aynı zamanda bu konuları hiç kimseyle konuşamadığını belirten katılımcıların %52,8'i herhangi bir sıkıntı yaşayacakları durumda bu konuları sağlık personeliyle rahatça konuşabileceklerini ifade etmiştir. Bu bireylerin, hem sağlık personeliyle iletişim kurabildiklerini belirtmeleri hem de sağlık personelinden alınan bilginin daha doğru ve güvenilir olması üzerine, sağlık personelinin bu bireyler için önemli bir bilgi kaynağı olduğunu görmekteyiz.

Bu çalışmada, CYBH konusunda bilgi edinmede en önemli faktörün okul olduğu belirlenmiş, sağlık personelinin ise bilgi sağlamada etkili ve destekleyici bir kaynak olarak öne çıktığı saptanmıştır. Ülkemizde yapılan bir çok çalışmada gençlerin çoğunun CYBH hakkında yaşayacakları bir sorun karşısında ilk tercih olarak sağlık personellerini tercih ettiklerini görebiliriz. Demir'in yaptığı çalışmada gençlerin %50'sinin bireylerin CYBH ile karşılaşma halinde şikayetini hekimine danışması gerektiğini belirtmiştir (23). Çelik ve arakadaşlarının çalışmasında da benzer şekilde ilk başvurulacak kişinin sağlık profesyonelleri olduğu görülmüştür (72) Sabancı tarafından yapılan çalışmada da gençlerin büyük çoğunluğunun ilk başvuracakları yerin sağlık kuruşları olduğu görülmüştür (62). Bu çalışmada da katılımcıların %52,2'si sağlıkla ilgili bir problemleri olduğunda aile hekimi veya hemşiresine danışabileceğini belirtmiştir. Bu bize gençlerin cinsel yolla bulaşan hastalıklar ile ilgili sorunlarını çözmek için sağlık profesyonellerine başvurmayı tercih ettikleri ve aile hekimleri ile hemşirelerin, bu konuda güvenilir kaynaklar olarak görüldüğü göstermektedir. Ayrıca, bu durum, gençlerin sağlık hizmetlerine erişim konusundaki farkındalıklarının arttığını ve cinsel sağlık hizmetlerine yönelik olumlu bir tutum sergilediklerini de göstermektedir.

Öte yandan çalışmada katılımcıların CYBH hakkında hiçbir kaynaktan bilgi almayanların bu konular hakkında iletişim kurma eğilimleri arasındaki ilişki incelendiğinde. hiçbir kaynaktan CYBH hakkında bilgi almadığını belirten katılımcılar arasında, %72'si aile hekimi veya hemşireyle bu konuları konuşamayacağını ifade ederken, herhangi bir kaynaktan bilgi alan katılımcılar arasında bu oran %43,2'dir. CYBH konusunda daha yüksek bilgi düzeyine sahip kişilerin sağlık personelleriyle daha rahat iletişim kurma eğiliminde olduğunu görülmektedir. Bu bilgiler literatürdeki bilgilerle örtüşmektedir. Özkan ve arkadaşlarının yaptıkları çalışmada cinsel sağlık eğitimi alan bireylerin sağlık personeliyle daha kolay iletişim kurabildikleri saptanmıştır (73). Ayrıca üreme sağlığı alanında gerçekleştirilen bir araştırmada, bireylerin sağlıkla ilgili risklere dair bilgi düzeylerini artırmalarının ve bu bilgiyi davranışsal değişikliklere dönüştürmelerinin, etkili bir iletişim ve danışmanlık süreciyle mümkün olduğu vurgulanmıştır (74). Cinsel sağlık danışmanlığı, bu ergenlerin bilgi düzeylerini artırarak, farkındalık yaratabilir ve sağlıklı kararlar almalarını destekleyebilir. Bizim çalışmamızda kişilerin eğitim alma durumuna göre CYBH'ı rahatça konuşabilmeleri sorgulandığında CYBH hakkında bilgi aldığını belirten katılımcılar arasında %19,9'u bu konuda kimseyle rahatça konuşamayacağını ifade ederken, bilgi almadığını belirten katılımcıların arasında bu oran %43,8 olarak saptanmıştır. Bu durum, CYBH ile ilgili daha yüksek bilgi düzeyine sahip olmanın bireylerin bu konulara dair konuşma konusundaki çekingenliğini önemli ölçüde azaltabileceğini göstermektedir.

Son yıllarda yapılan araştırmalar, adölesanlarda CYBH artış gösterdiğini ortaya koymaktadır (75). 2023 yılı verilerine göre, Amerika Birleşik Devletleri'nde bildirilen klamidya, gonore ve frengi vakalarının yaklaşık yarısının (%48,2) 15-24 yaş grubundaki adölesan ve genç ergenlik dönemindeki bireylerde görüldüğü bildirilmiştir (76). Dünya genelinde yeni tanı almış HIV vaka sayısı 2020'de 1,5 milyon iken 2022'de 1,3 milyon olarak saptanmıştır (77). Demir'in yaptığı çalışmada gençlerin CYBH'den isim olarak en fazla AIDS'i bildiklerini söyledikleri görülmüş. HPV ve mantar ise en az ifade edilen CYBH olarak saptanmıştır (23). Yaman Efe'nin üniversitedeki gençler üzerinde yaptığı araştırmada (78), Ekuklu'nun Trakya üniversitesinde öğrenim gören tıp fakültesi

öğrencileri ile yaptığı (79) ve Özdemir ve arkadaşlarının Cumhuriyet üniversitesi öğrencileriyle birlikte gerçekleştirdikleri araştırmalarda da en çok bilgi sahibi oldukları cinsel yolla bulaşan hastalık olarak AIDS'in söylendiği ancak sifiliz, gonore, hepatiti en az bildikleri görülmüştür (1). Bu çalışmada da literatürle uyumlu olarak bilgi düzeyi en fazla olan hastalık AIDS/HIV olarak saptanmıştır. Bunun nedeni HIV/AIDS gibi hastalıkların daha fazla kamuoyu tarafından konuşulup öğretilmesi olabilir. Bununla birlikte, özellikle sifiliz, herpes simplex ve gonore gibi hastalıklarda bilgi düzeyinin en düşük olduğu görülmüştür. Bu da bu hastalıkların toplumda daha fazla damgalanmaya neden olmasından kaynaklı bireylerde utanma duygusunun oluşması ile bilgi edinmede isteksizlik oluşmasına böylelikle bilgi düzeylerinin düşük olmasına neden olmuş olabilir (80).

Yaşar ve ark.'nın üzerinde yaptığı çalışmada CYBH'nin bulaşma riskinin artmış olduğu popülasyonların neler olduğunu sorusuna katılımcıların % 77,2'si çoklu partner, % 74,4'ü homoseksüeller, % 61,2'si seks işçileri ile birlikte olanlar, % 54,4'ü aktif cinsel yaşamı olanlar, % 9,6'sı madde bağımlıları cevabını vermiştir (81). Demir ve ark.'nın öğrencilerinde üzerinde gerçekleştirdiği CYBH bakımından riskli faktörü olan topluluklar sorgulandığında katılımcıların % 33,3'ü seks işçileri, % 28,9'u çoklu partnerlerle ile ilişki kuranlar, % 17,3'ü homoseksüeller, % 13,4'ü aktif cinsel yaşamı olan gençler, % 7,1'i uyuşturucu bağımlıları cevabını vermişlerdir. Bu soruda birden fazla cevap hakkı tanınmıştır (23). Bu çalışmada da literatürle uyumlu olarak çoklu partnerin risk faktörü olduğunu bilen katılımcı oranı %87,9 olarak saptanmıştır. Bununla birlikte, eşcinsellik, madde bağımlılığı ve anal ilişkinin risk faktörü olduğunu bilen katılımcı oranı görece düşük bulunmuştur.

Cinsel aktif adölesanların bir kısmı hiçbir korunma yöntemi kullanmazken bir kısmı ise korunma yöntemini efektif kullanmadığından adölesan gebeliklerindeki ve cinsel yolla bulaşan hastalıklardaki artış tüm dünya için bir tehdit oluşturmaya başlamıştır (82) Cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korunma yöntemleri ile alakalı üniversite öğrencilerinde yapılan araştırmada %49.7'si oral kontraseptiflerin cinsel yolla bulaşan hastalıklara karşı bulaşı engelleyici sonucu olup olmadığını tam olarak yanıtlayamadıkları

görülmüştür (42) Siyez&Siyez'in gerçekleştirdiği çalışmada üniversite öğrencilerinin %35'nin oral kontraseptiflerin CYBH'lara karşı önleyici etkisi var mı yok mu tam olarak bilmediklerini ifade etmişlerdir (43). Özel bir üniversitede yapılan bir çalışmada da gençlerin %52'si prezervatifin yalnızca AIDS'i önlediğini diğer CYBH'dan önlemediğini ifade etmişlerdir (63). Kaymak ve ark. tarafından gerçekleştirilen çalışmada da üniversite öğrencileri içerisinde oral kontraseptiflerin CYBH'lere karşı önleyici olabileceğini ifade edenler saptanmıştır (46). Bu çalışmada bariyer yöntemlerinin (prezervatif vb.) etkili bir korunma yöntemi olduğunu bilme oranı %65'tir. Ancak, Katılımcıların %54,1'i partnerin özbakımına dikkat etmenin CYBH'dan korunmada etkili olduğunu düşündüğünü belirtmiş olup, bu durum yanlış bir inanışın toplumda yaygın olduğunu göstermektedir. Öte yandan, gebeliği önleyici hapların CYBH'den koruduğunu düşünenlerin oranı %11,5 olup, bu yanlış bilginin daha az yaygın olduğu görülmüştür.

Sayar ve Yarar'ın araştırmasında cinsel aktif bireylerin korunma metodu olarak çoğunlukla prezervatif kullandığı ve erkeklerin bu yöntemi daha fazla kullandığı saptanmıştır (83). Malezyada yapılan bir çalışmada katılımcıların %57,7 oranındaki kısmı cinsel yolla bulaşan hastalıkları önlemenin en iyi yolunun, prezervatif kullanarak güvenli cinsel birliktelik yaşamak ilişki olduğunu belirtmiştir (84). Bazı yapılan çalışmalarda gençlerin CYBH'dan korunmak için hiç bir metodu kullanmadığı da görülmüştür (85). A. Çakmak ve çalışma arkadaşlarının araştırmasına göre, okuma yazma bilmeyen bireylerin korunma yöntemi kullanmama olasılığı, okuryazar olanlara göre yaklaşık 7,7 kat daha fazladır (86). Bu çalışmada cinsel yolla bulaşan hastalıklarla alakalı eğitim almış bireylerde korunma yöntemlerinin kullanmama oranı %57,3 oranında saptanmıştır. Bu durum çalışmaya katılan geç ergenlik dönemindeki bireylerin teorik bilgiye sahip olduklarını ancak bu bilgiyi davranışa dönüştürmediklerini göstermektedir. Bunun sebebi ilişki dinamikleri, utanma, düşük risk algısı, sosyo-kültürel etkiler, partnere güven gibi çeşitli nedenlerden kaynaklanıyor olabilir. 2013 TNSA verilerine göre, 15-49 yaş arası evli kadınların %73'ü aile planlaması yöntemi kullanmakta olup, bunun %47'si modern, %27'si ise geleneksel yöntemdir (87). 2018 TNSA verilerine göre, 15-49 yaş arası evli kadınların %70'i korunma yöntemi kullanmakta olup, bunun %49'u modern, %21'i ise

geleneksel yöntemdir (88). Bu verilerden geleneksel yöntemin kullanım oranının yıllar içerisinde düştüğünü görebilirz. Bizim çalışmamızda ise CYBH eğitimi almış bireylerin geleneksel doğum kontrol yöntemlerini kullanma oranı %12,5, eğitim almamış bireylerin oranı ise %3,4 olarak bulunmuştur. Cinsiyetler arasında yapılan istatistiksel analizde ise, kadınlar ve erkekler arasında geleneksel yöntem kullananlar arasında anlamlı bir fark saptanmamıştır. Bu durum, gençlere yönelik eğitim içeriklerinin modern korunma yöntemleri hakkında yeterli bilgi sunmamasından veya bireylerin hormonal ve bariyer yöntemlere karşı önyargılarından kaynaklanıyor olabilir Ayrıca, kültürel kabul ve bireysel tercihlerin de yöntem seçiminde etkili olması nedeniyle de olduğu tahmin edilebilir. Bu bulgu, cinsel sağlık eğitiminin yalnızca bilgi aktarımına değil, doğru ve etkili korunma yöntemlerine yönelik farkındalık ve davranış geliştirmeye de odaklanılması gerektiğini göstermektedir. Ancak, cinsel sağlık eğitimi alan bireylerin genel olarak doğum kontrol yöntemlerini kullanma oranlarının daha yüksek olduğu ve bu eğitimin farkındalık yarattığı bazı çalışmalarda belirtilmiştir. Güven ve Aydın Avcı'nın yaptığı araştırmada, cinsel sağlık eğitimi alan kadınların, eğitim almayanlara göre doğum kontrol yöntemi kullanma oranının daha yüksek olduğu bulunmuştur (89). Bu durum, cinsel sağlık eğitiminin bireylerin doğum kontrol yöntemleri konusundaki farkındalığını artırdığını ve bu sayede yöntem kullanım oranlarının yükseldiğini göstermektedir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Cinsel yolla bulaşan hastalıklar özellikle adolesan çağdaki bireylerde bilgi yetersizliği ve yanlış inanışlar sebebiyle artan riskli davranışlara yol açmasından dolayı ülkemiz için önemli bir halk sağlığı sorunu haline geldiği görülmektedir.

Çalışmamızda, gençlerin büyük çoğunluğunun CYBH konusunda yeterli eğitim almadığı ve bilgi düzeylerinin düşük olduğu görülmüştür. CYBH hakkında sahip olunan bilgi düzeyinin yetersiz oluşu sergiledikleri tutum ve davranışlar ile birlikte ele alındığında hastalıkların yayılımını arttıran ve uzun vadede hem fiziksel hem de psikososyolojik sonuçlar doğurabilecek bir durumdur. Bireylerin kendi bedeni ve karşın bedenine saygısının artması, sorumluluk bilinci kazanmaları ve istismara karşı korunabilmeleri erken yaşta verilen cinsel eğitim ile sağlanabilir.

Gençlerin CYBH bilgilerini en çok medya, sağlık personeli ve okul aracılığıyla edindiği saptanmış olup sağlık personelinden alınan bilgilerin en güvenilir kaynak olduğu, okulun ise bilgi edinmede önemli bir rol oynadığı görülmüştür. Bu nedenle, okullarda cinsel sağlık eğitimi müfredata dâhil edilmeli, okulların sağlık personeliyle iş birliği artırılmalı ve fazlasıyla kullanılan dijital platformlarda güvenilir içerikler yaygınlaştırılarak toplumsal düzeyde stratejiler geliştirilmelidir.

Bilgi düzeyini yeterli bulan katılımcıların aslında bilgi puanlarının daha düşük olduğu da saptanmıştır. Bu durum, yanlış inanışların yaygın olduğunu ve konuya dair farkındalığın yetersiz kaldığını gösterirken, aynı zamanda cinsel sağlık eğitimlerinde öz farkındalığı geliştirmeye yönelik içerikler ile değerlendirme temelli yaklaşımların da önemli bir yer tutması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Gençlerin cinsel sağlık konularını en çok arkadaşlarıyla konuşabildiği; aile ve sağlık personeliyle iletişimlerinin ise sınırlı kaldığı görülmüştür. Okullarda erken yaşta başlayacak interaktif eğitim programları aracılığıyla hem doğru bilginin aktarılması hem

de karşılıklı iletişim ile bu konuda sağlıklı tutum ve davranışların kazanılmasını sağlanabilir. Ayrıca, ailelere yönelik farkındalık çalışmaları ve akran temelli eğitim programları geliştirilmeli böylelikle gençlerin doğru bilgiye ulaşması ve bilinçli kararlar alması kolaylaştırılmalıdır.

Katılımcıların en çok AIDS/HIV hakkında bilgi sahibi oldukları, sifiliz, herpes simplex ve gonore gibi hastalıklar hakkında ise bilgi eksikliklerinin belirgin olduğu görülmüştür. Ayrıca, çoklu partnerin risk faktörü olduğunu bilenlerin oranı yüksek olsa da eşcinsellik, madde kullanımı ve anal ilişkinin riskleri konusunda bilgi düzeyleri düşüktür. Tüm bunlar, eğitim programlarında risk faktörlerinin hepsinin dengeli biçimde ele alınması gerektiğini göstermektedir. Aynı zamanda çalışmamızda gençlerin korunma yöntemleri konusundaki bilgi düzeylerinin sınırlı olduğu ve özellikle doğru bilinen yanlışların hâlâ yaygın olduğu görülmektedir. Eğitim programları yalnızca korunma yöntemlerini tanıtmakla kalmayıp, yanlış inanışları da düzeltmeye odaklanacak şekilde yapılandırılmalıdır.

Çalışmamızda, literatürle uyumlu şekilde eğitimli bireylerin daha fazla korunma yöntemi kullandığı belirlenmiştir. Ancak, literatürden farklı olarak geleneksel yöntemi kullanan bireyler içerisinde CYBH hakkında eğitim almış bireylerin daha fazla olduğu saptanmıştır. Bu durum ülkemizde geleneksel yöntemin yaygın kullanımından ve kültürel normlardan kaynaklı olabilir. Bu bulgu, cinsel sağlık eğitimlerinin modern doğum kontrol yöntemlerine yönelik farkındalığı artıracak şekilde yapılandırılması gerektiğini göstermektedir.

7. KAYNAKÇA

1. Özdemir L, Ayvaz A, Poyraz Ö. Cumhuriyet Üniversitesi Öğrencilerinin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Konusundaki Bilgi Düzeyleri. 01 Ocak 2003;25:10-4.

2. Amu EO, Adegun PT. Awareness and Knowledge of Sexually Transmitted Infections among Secondary School Adolescents in Ado Ekiti, South Western Nigeria. J Sex Transm Dis. 2015;2015(1):260126.

3. Koç H, Gökalp ZŞ. İNCELEME / ARAŞTIRMA.

4. HIV and AIDS Prevention [İnternet]. The Butterfly Tree Charity |. 2011 [a.yer 10 Eylül 2024]. Erişim adresi: https://www.thebutterflytree.org.uk/pages/our-work/health/hiv-aids-prevention/

5. Gölbaşi Z. ADÖLESAN DÖNEM ÜREME SAĞLIĞI SORUNLARI ve ETKİLEYEN FAKTÖRLER. 2005;

6. Aksoy H, Ayhan Başer D, Cankurtaran M. Determining the Students' Knowledge Levels and Educational Needs on Reproductive Health Who Have Just Begun to Faculty of Nursing. Ank Med J. 2021;21(1):72-82.

7. Bükülmez N, Kavlak T, Kilavuz M. Lise Öğrencilerinin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar ile İlgili Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi. Fenerbahçe Üniversitesi Sağlık Bilim Derg. 23 Ağustos 2023;3(2):175-87.

8. Yıldırım F, Erbil N. Türkiye'de üniversite öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan hastalıklar konusunda bilgi düzeyi: Sistematik derleme. Androloji Bül [İnternet]. 2021 [a.yer 06 Nisan 2025]; Erişim adresi: https://jag.journalagent.com/androloji/pdfs/AND_23_3_179_186.pdf

9. Erken Cinsel Deneyim ve Ergenlik: Riskler, Eğitimin Önemi ve Psikolojik Etkiler [İnternet]. [a.yer 06 Nisan 2025]. Erişim adresi: https://seblagokce.com/blog/erken-cinsel-deneyim-ve-ergenlik-riskler-egitimin-onemi-ve-psikolojik-etkiler?utm_source=chatgpt.com

10. İLdan Çalim S, Cambaz Ulaş S, DemiRci H, Köken Durgun S. Cinsel Temasla Bulaşan Hastalıklarla İlgili Akran Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin Bilgi Düzeyine Etkisi. Balıkesır Health Sci J. 26 Kasım 2021;10(3):342-7.

11. Ersöz DB, Tekiner DAS. Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar.

12. Farine D, González PT. Sex and Pregnancy: From Evidence-Based Medicine to Dr Google. Cambridge University Press; 2022. 231 s.

13. KARABÜK ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN CİNSEL YOLLA BULAŞAN HASTALIKLAR HPV ve HPV AŞISI HAKKINDAKİ BİLGİ TUTUM VE DAVRANIŞLARININ ARAŞTIRILMASI Dr. Cansu ŞERİFOĞLU.

14. 9789241549714-eng.pdf [İnternet]. [a.yer 03 Mart 2025]. Erişim adresi: https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/246165/9789241549714-eng.pdf

15. Cinsel Yolla Bulaşan Enfeksiyon Hastalıklarında Tarama Yöntemleri ve Korunma. Klinik Tıp Aile Hekimliği Dergisi Cilt 2017 Çelikcan G, Uncu Y.

16. Nazlı SK, Haberal A, Özdeğirmenci Ö, Karadağ B. Maliyetlerinin Karşılaştırılması.

17. Putri RTAD, Madjid A, Widita W, Yaumil N. Chancroid Coexisting with Vaginal Candidiasis: A Case Report. Open Access Maced J Med Sci. 10 Ocak 2021;9(C):318-21.

18. Ek_HIV-AIDS_Istatistikleri.pdf [İnternet]. [a.yer 19 Şubat 2025]. Erişim adresi: https://hsgm.saglik.gov.tr/depo/birimler/bulasici-hastaliklar-ve-erken-uyari-db/Dokumanlar/Istatistikler/Ek_HIV-AIDS_Istatistikleri.pdf#page=10.08

19. Figueroa C, Johnson C, Verster A, Baggaley R. Attitudes and Acceptability on HIV Self-testing Among Key Populations: A Literature Review. AIDS Behav. Kasım 2015;19(11):1949-65.

20. Cinsel Yolla Bulasan Hastalıklarda Güncel Yaklaşımlar (CYBH) Derleme Cemil KAYA, Mehmet YILMAZER, Hakan SATIROĞLU.

21. Youssouf A. HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI YÜKSEK LİSANS TEZİ.

22. 728264.pdf [İnternet]. [a.yer 18 Şubat 2025]. Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/728264

23. DemiR G. SELÇUK ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİLERİNİN CİNSEL YOLLA BULAŞAN HASTALIKLAR (CYBH) KONUSUNDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ.

24. HIV [İnternet]. [a.yer 03 Mart 2025]. Erişim adresi: https://www.who.int/data/gho/data/themes/hiv-aids

25. ÇiFt T, Korkmazer E, Temur M, Karataş S, ÖzdemiR H, Güçlü T, vd. HASTANEDE ÇALIŞAN EBE VE HEMŞİRELERİN HUMAN PAPİLLOMA VİRÜS AŞILARI HAKKINDA BİLGİ VE TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ ASSESSMENT OF KNOWLEDGE AND ATTITUDES OF MIDWIVES AND NURSES WORKING AT THE HOSPITAL ABOUT HUMAN PAPILLOMA VIRUS VACCINATIONS. 2018;

26. Gülhane askeri tıp akademisinde sağlık astsubayı hazırlama okulu ve hemşirelik yüksek okulu son sınıf öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi düzeylerinin ölçülmesi, Halk Sağlığı He.

27. ERİŞKİN ERKEKLERİN CİNSEL YOLLA BULAŞAN HASTALIKLAR HAKKINDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ Dr. Caner KÖSE.

28. Anadolu Üniversitesi.

29. Lale DHN. EVLENMEK İÇİN BAŞVURAN ÇİFTLERİN AİLE PLANLAMASI VE CİNSEL YOLLA BULAŞAN HASTALIKLAR HAKKINDAKİ BİLGİ VE TUTUMLARI.

30. Ergenlik ve Toplum Adolescence and Society Leyla Fetihi Marmara Üniversitesi.

31. Mayers A. Introduction to statistics and SPSS in psychology [İnternet]. Pearson; 2013 [a.yer 08 Mart 2025]. Erişim adresi: https://cir.nii.ac.jp/crid/1130000795773412992

32. Cronbach, Lee J. "Coefficient Alpha andtheInternalStructure of Tests", Psychometrika, 16(3) 297-334, (1951).

33. Kassie BA, Yenus H, Berhe R, Kassahun EA. Prevalence of sexually transmitted infections and associated factors among the University of Gondar students, Northwest Ethiopia: a cross-sectional study. Reprod Health. Aralık 2019;16(1):163.

34. Seidman SN, Rieder RO. A review of sexual behavior in the United States. Am J Psychiatry. Mart 1994;151(3):330-41.

35. Akça B, Altınay ZÖ, Demirbaşoğlu H, Kırdar İ, Okol B, Özkan HG, vd. Bir Tıp Fakültesinde Dönem III Öğrencilerinin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar ve Korunma Yöntemleri Hakkındaki Bilgi ve Tutumları. Aile Hekim Ve Palyatif Bakım. 30 Ağustos 2016;1(2):48-48.

36. PINAR IV. Üniversite öğrencilerinin cinsel sağlık konusundaki bilgi düzeyleri ve davranışları [İnternet]. C. 23. 2014 [a.yer 06 Mart 2025]. s. 174-82. Erişim adresi: https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/160346

37. Arnett JJ. Adolescence and emerging adulthood: A cultural approach, 2nd ed. Auckland, New Zealand: Pearson Education New Zealand; 2001. xix, 538 s. (Adolescence and emerging adulthood: A cultural approach, 2nd ed).

38. Decker CF. Sexually transmitted diseases: An overview. Dis Mon. 01 Ağustos 2016;62(8):258-9.

39. Clark LR, Jackson M, Allen-Taylor L. Adolescent Knowledge About Sexually Transmitted Diseases. Sex Transm Dis. Ağustos 2002;29(8):436.

40. Nikolic S, Kapamadzija A. Level of knowledge about sexually transmitted infections in the population of female students at the University of Novi Sad. Med Pregl. 2011;64(1-2):84-8.

41. Cinsel sağlık üreme sağlığı gençlere yönelik üreme sağlığı hizmetleri 2005. Ankara.

42. 56605.pdf [İnternet]. [a.yer 24 Ağustos 2024]. Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/56605

43. Siyez DM, Siyez E. Üniversite öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan hastalıklara ilişkin bilgi düzeylerinin incelenmesi.

44. Artan MO, Baykan Z. Kayseri'deki Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Konusundaki Bilgi Düzeyleri Ve Bunu Etkileyen Faktörler. Türk Hij Ve Deney Biyol Derg. 01 Eylül 2010;67(3):127-33.

45. Reis M, Ramiro L, Gaspar Matos M, Alves Diniz J. Nationwide survey of contraceptive and sexually transmitted infection knowledge, attitudes and skills of university students in Portugal. Int J Clin Health Psychol. 01 Mayıs 2013;13(2):127-37.

46. Kaymak Y, Açikel CH, Göçgeldi E, Güleç M, Şimşek I. Üniversite Öğrencilerinin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkında Bilgi Düzeylerinin Saptanması. Turk Klin J Dermatol. 2006;16(4):153-9.

47. Uzun E, Kiþioðlu M. SDU Týp Fakültesi Halk Saðlýðý Anabilim Dalý Keçiborlu eðitim ve araþtýrma bölgesi çalýþmalarý Bir meslek yüksek okulunda okuyan öðrencilerin cinsel yolla bulaþan hastalýklarla ilgili bilgi durumlarý.

48. McAnarney ER. Adolescent pregnancy and childbearing: new data, new challenges. Pediatrics. Mayıs 1985;75(5):973-5.

49. 198130.pdf [İnternet]. [a.yer 08 Mart 2025]. Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/198130#page=2.05

50. Anne_Olumleri_Rapor_28042023.pdf [İnternet]. [a.yer 07 Mayıs 2025]. Erişim adresi: https://fs.hacettepe.edu.tr/hips/dosyalar/Ara%C5%9Ft%C4%B1rmalar%20-%20raporlar/Di%C4%9Fer%20Ara%C5%9Ft%C4%B1rmalar/Anne_Olumleri_Rapor_28042023.pdf

51. Cinsel eğitimin gençlerin cinsel davranışları üzerindeki etkisi | Sağlık ve Eğitim Kaynak Merkezi [İnternet]. [a.yer 25 Nisan 2025]. Erişim adresi: https://healtheducationresources.unesco.org/library/documents/impact-sex-education-sexual-behaviour-young-people/?utm_source=chatgpt.com

52. 921330.pdf [İnternet]. [a.yer 25 Nisan 2025]. Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/921330

53. Turkiye-Nufus-ve-Sağlik-Arastirmasi-2003.pdf [İnternet]. [a.yer 10 Mart 2025]. Erişim adresi: http://www.sck.gov.tr/wp-content/uploads/2020/02/Turkiye-Nufus-ve-Sa%C4%9Flik-Arastirmasi-2003.pdf

54. Turkiye Nufus ve Saglik Arastirmasi 2018 Ne Soyluyor? [İnternet]. [a.yer 06 Nisan 2025]. Erişim adresi: https://hasuder.org/Duyurular/Detay/bilgi-notlari/turkiye-nufus-ve-saglik-arastirmasi-2018-ne-soyluyor/bb8d89bf-f089-b034-7e51-3a02e460cc56

55. 23-sayi.pdf [İnternet]. [a.yer 10 Mart 2025]. Erişim adresi: https://ekutuphane.aile.gov.tr/media/fzpleopt/23-sayi.pdf

56. ResearchGate [İnternet]. [a.yer 07 Mart 2025]. (PDF) Cinsel Sağlık Eğitim Modeli: IMB Modeli. Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/289960498_Cinsel_Saglik_Egitim_Modeli_IMB_Modeli

57. Korkmaz O. Üniversite Çağındaki Ergenlerin Cinsel Bilgi Tutum ve Davranışları 2008-2010 2011.

58. Li J, Zou B, Yeo YH, Feng Y, Xie X, Lee DH, vd. Prevalence, incidence, and outcome of non-alcoholic fatty liver disease in Asia, 1999–2019: a systematic review and meta-analysis. Lancet Gastroenterol Hepatol. Mayıs 2019;4(5):389-98.

59. Uzun E, Kiþioðlu M. SDU Týp Fakültesi Halk Saðlýðý Anabilim Dalý Keçiborlu eðitim ve araþtýrma bölgesi çalýþmalarý Bir meslek yüksek okulunda okuyan öðrencilerin cinsel yolla bulaþan hastalýklarla ilgili bilgi durumlarý.

60. Koç Z, Sağlam Z. Üniversite Öğrencilerinin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar ve Aile Planlaması İle İlgili Bilgi ve Görüşlerinin Belirlenmesi. HIVAIDS Derg [İnternet]. 2006 [a.yer 07 Mart 2025];9(2). Erişim adresi: https://avesis.omu.edu.tr/yayin/1b99e6e8-1b02-4fdb-820e-2ce2e742f455/universite-ogrencilerinin-cinsel-yolla-bulasan-hastaliklar-ve-aile-planlamasi-ile-ilgili-bilgi-ve-goruslerinin-belirlenmesi

61. İncesu C. Acar A. Kazmirci T. Vd. Cinsellikle ilgili değerler. Cinsel Sağlık Ve Üreme Sağlığı Araştırması 3. Bölüm Cinsel Eğitim Tedavi ve Araştırma Derneği (CETAD) Yayını. İstanbul.

62. Sabancı M (2004), Balıkesir'deki dört genel lisedeki ikinci sınıf öğrencilerinin üreme sağlığı bilgileri ve cinsel yaşama ilişkin bazı yaklaşımlarının saptanması, Sağlık Eğitimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisan.

63. Pınar G, Doğan N, Algıer L, Öksüz E. Özel bir üniversitede okuyan öğrencilerin cinsel sağlıkla ilgili bilgi tutum ve davranışları.

64. Civil B, Yıldız H. Erkek Öğrencilerin Cinsel Deneyimleri ve Toplumdaki Cinsel Tabulara Yönelik Görüşleri.

65. Dağ H, Dönmez S, Kavlak O. AKRAN EĞĠTĠMĠNĠN ÜNĠVERSĠTE ÖĞRENCĠLERĠNĠN CĠNSEL SAĞLIK KONUSUNDAKĠ BĠLGĠ DÜZEYLERĠNE ETKĠSĠ.

66. Özkan H (1994) Üniversite gençliğinin aile planlaması ve cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korunmaya ilişkin yaklaşımları Halk Sağlığı Hemşireliği Yüksek Lisans Tezi İstanbul.

67. Karabulutlu Ö, Kiliç M. ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN CİNSEL SAĞLIK VE ÜREME SAĞLIĞI HAKKINDAKİ BİLGİ DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ.

68. BiRi A, Korucuoğlu Ü, Yilmaz E, Aksakal FN. ADÖLESAN KIZLARIN CİNSEL BİLGİ GEREKSİNİM DURUMLARININ BELİRLENMESİ.

69. Sevıl Ü, Gül (karacan)ertem, Kavlak O, Atan SÜ, Çoban A. HEMSIRELIK YÜKSEK OKULU BIRINCI VE ÜÇÜNCÜ SINIF ÖGRENCILERININ CINSELLIGE BAKIS AÇILARI VE CINSEL EGITIM KONUSUNDAKI GÖRÜSLERININ KARSILASTIRILMASI. Ege Üniversitesi Hemşire Fakültesi Derg. 01 Haziran 2004;20(1):11-22.

70. Kafiye E. Ankara il merkezi ortaöğretim okullarındaki öğrencilerin cinsel eğitime ilişkin görüşleri [İnternet]. C. 9. 2003 [a.yer 10 Mart 2025]. s. 759-65. Erişim adresi: https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/21557

71. (PDF) Influence of teens' perceptions of parental disapproval and peer behavior on their initiation of sexual intercourse. ResearchGate [Internet]. 22 Ekim 2024 [a.yer 09 Mart 2025]; Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/228462762_Influence_of_teens'_perceptions_of_parental_disapproval_and_peer_behavior_on_their_initiation_of_sexual_intercourse

72. Çelik HK, Özel Ş, Üstün YE. Adolesanlarda Cinsel Sağlık ve Üreme Sağlığı. Jinekoloji-Obstet Ve Neonatoloji Tıp Derg. 01 Ekim 2018;15(4):184-8.

73. Özkan H, Taşğin ZDÜ, Apay SE. CİNSELLİKLE İLGİLİ EĞİTİM ALAN VE ALMAYAN ÖĞRENCİLERİN CİNSEL SAĞLIK BİLGİ DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI.

74. (PDF) Üreme Sağlığı ve Aile Planlaması Hizmetlerinde Sağlık Eğitimi, İletişim ve Danışmanlık. ResearchGate [İnternet]. 22 Ekim 2024 [a.yer 25 Nisan 2025]; Erişim adresi: https://www.researchgate.net/publication/288828949_Ureme_Sagligi_ve_Aile_Planlamasi_Hizmetlerinde_Saglik_Egitimi_Iletisim_ve_Danismanlik

75. Shannon C, Klausner J. The Growing Epidemic of Sexually Transmitted Infections in Adolescents: A Neglected Population. Curr Opin Pediatr. Şubat 2018;30(1):137-43.

76. CDC. STI Statistics. 2024 [a.yer 10 Nisan 2025]. National Overview of STIs in 2023. Erişim adresi: https://www.cdc.gov/sti-statistics/annual/summary.html

77. DSÖ raporu cinsel yolla bulaşan enfeksiyonların arttığını gösteriyor | CIDRAP [İnternet]. 2024 [a.yer 10 Nisan 2025]. Erişim adresi: https://www.cidrap.umn.edu/sexually-transmitted-infections/who-report-shows-sexually-transmitted-infections-are-climbing

78. Lale T. Üniversite son sınıf öğrencilerinin cinsel yolla bulaşan hastalıklar konusunda bilgi ve davranışları [İnternet]. C. 16. 2006 [a.yer 09 Mart 2025]. s. 90-100. Erişim adresi: https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/66334/universite-son-sinif-ogrencilerinin-cinsel-yolla-bulasan-hastaliklar-konusunda-bilgi-ve-davranislari

79. Ekuklu G, Tokuc B. Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğrencilerinin HIV/AIDS Konusundaki Bilgi Düzeyleri ve Tutumları. Turk Klin J Med Sci. 2009;29(6):1598-604.

80. Kerr, S. D., & Emrich, T. (2003). Sexual stigma and health care access A review of the literature. Social Science & Medicine, 56(3), 499-509.

81. Üniversite Öğrencilerinin Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Konusunda Bilgi ve Görüşlerinin İncelenmesi. 5(1):53-8.

82. Gold MA. Emergency contraception: a second chance at preventing adolescent unintended pregnancy. Curr Opin Pediatr. Ağustos 1997;9(4):300-9.

83. Sayar S, Yarar S. ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN CİNSEL YOLLA BULAŞAN HASTALIKLARDAN KORUNMAYA İLİŞKİN BİLGİ VE TUTUMLARININ İNCELENMESİ. İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Mesl Üksek Okulu Derg. 25 Haziran 2021;9(2):732-45.

84. Al-Naggar RA, Al-Jashamy K. Perception of undergraduate university students towards sexually transmitted diseases: A qualitative study. J Mens Health. Nisan 2011;8(S1):S87-90.

85. 88660.pdf [İnternet]. [a.yer 12 Mart 2025]. Erişim adresi: https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/88660

86. Çakmak A, Ertem M. Aile Planlaması Eğitimi İçin Önemli Bir Fırsat: Bir Çocuk Hastanesine Yatan Hastaların Anneleri, Diyarbakır-2004. 2005;

87. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü [İnternet]. [a.yer 07 Mayıs 2025]. Erişim adresi: https://hips.hacettepe.edu.tr/tr/2013_turkiye_nufus_ve_saglik_arastirmasi-67

88. Turkiye Nufus ve Saglik Arastirmasi 2018 Ne Soyluyor? [İnternet]. [a.yer 07 Mayıs 2025]. Erişim adresi: https://hasuder.org/Duyurular/Detay/bilgi-notlari/turkiye-nufus-ve-saglik-arastirmasi-2018-ne-soyluyor/bb8d89bf-f089-b034-7e51-3a02e460cc56

89. Ondokuz Mayis Universitesi, Saglik Bilimleri Fakultesi, Halk Sagligi Hemsireligi Anabilim Dali, Hemsirelik Bolumu, Samsun, Turkiye, Guven E, Aydin Avci I, Ondokuz Mayis Universitesi, Saglik Bilimleri Fakultesi, Halk Sagligi Hemsireligi Anabilim Dali, Hemsirelik Bolumu, Samsun, Turkiye. The Thoughts and Suggestions of the Students Taking the Public Health Nursing Course about Providing Health Education to the Society. J Nursology. 13 Temmuz 2022;25(2):89-94.

8.2. ANKET FORMU:

Geç Ergenlik (18-21 yaş) Döneminde Cinsel Yolla Bulaşan Hastalıklar Hakkında Bilgi Düzeyi Tutum ve Davranışlarının Değerlendirilmesi

1.Çalışmayı kabul ediyor musunuz?

- ☐ Evet
- ☐ Hayır

2.Yaşınız

…….

3.Cinsiyetiniz

- ☐ Kadın
- ☐ Erkek

4.Çalışma durumunuz nedir?

- ☐ Çalışıyorum
- ☐ Çalışmıyorum

5.Daha önce cinsel yolla bulaşan hastalıklarla alakalı bir eğitim aldınız mı?

- ☐ Evet
- ☐ Hayır

6.Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bilgi aldığınız kaynaklar nelerdir?

(Uygun olanların tümünü işaretleyin)

- ☐ Tv/dergi/kitap
- ☐ Doktor/Hemşire/Sağlık personeli
- ☐ Ebeveynler
- ☐ Okul
- ☐ Hiçbiri
- ☐ Bilgi aldığım herhangi bir kaynak yok
- ☐ Diğer ……

7.Aldığınız eğitimin içeriği hangisine daha uygundur?

(Uygun olanların tümünü işaretleyin)

- ☐ Cinsel yolla bulaşan hastalıklar
- ☐ Adet kanaması ve ped kullanımı
- ☐ Kadın erkek genital organlarının büyüme ve gelişmesi
- ☐ Genital bölgenin temizliği ve hijyen ile lgili bilgiler
- ☐ Hiçbiri
- ☐ Bilgi aldığım herhangi bir kaynak yok
- ☐ Diğer …….

8.Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkındaki bilgi düzeyinizi yeterli buluyor musunuz?

- ☐ Evet
- ☐ Hayır
- ☐ Kararsızım

9.Cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında bildiklerinizi işaretleyiniz.

(Uygun olanların tümünü işaretleyin)

- ☐ AIDS / HIV
- ☐ Sfiliz
- ☐ Hepatit B
- ☐ Hepatit C
- ☐ Mantar
- ☐ Genital Siğil (HPV)
- ☐ Herpes Simplex
- ☐ Gonore (bel soğukluğu)

10.Cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korunmak için alınması gereken önlemlerden doğru olanları işaretleyiniz.

(Uygun olanların tümünü işaretleyin)

- ☐ Tek eşli yaşam cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korur.
- ☐ Ria (spiral) kullanımı Cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korur.
- ☐ Gebeliği önleyici hap cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korunmamızı sağlar.
- ☐ Partnerin özbakımına dikkat ediyor olması cinsel yolla bulaşan hastalıklardan korur.
- ☐ Birden fazla partnerinin olması cinsel yollarla bulaşan hastalıklara yakalanma riskini artırır.
- ☐ Bariyer yöntemleri (Kondom, prezevatif,) cinsel yolla bulaşan hastaıklardan korunmada etkili bir yöntemdir.

11.Cinsel yolla bulaşan hastalıklarda risk gruplarını işaretleyiniz.

(Uygun olanların tümünü işaretleyin)

- ☐ Çoklu partner
- ☐ Anal ilişki
- ☐ Ücret karşılığı birlikte olan insanlar
- ☐ Kişisel bakımı kötü bireyler
- ☐ Eşcinsellik
- ☐ Madde bağımlıları
- ☐ Diğer …….

12.Cinsel yolla bulaşan hastalık belirtileri nelerdir?

(Uygun olanların tümünü işaretleyin)

- ☐ Dış genital organlarda yara
- ☐ Genital organlarda kaşıntı
- ☐ İlişki sırasında ağrı
- ☐ Bel ağrısı
- ☐ İktidarsızlık
- ☐ Bağışıklık sisteminin zayıflaması
- ☐ Adet düzensizliği
- ☐ İdrar yaparken yanma
- ☐ Diğer ……

13.Cinsel yolla bulaşan hastalıkların sonuçları nelerdir?

(Uygun olanların tümünü işaretleyin)

- ☐ Gebelikte bebeğe geçmesi
- ☐ Kısırlık
- ☐ Kanser
- ☐ İktidarsızlık
- ☐ Adet düzensizliği
- ☐ Bağışıklık sisteminin zayıflaması, sık hasta olmak
- ☐ Diğer …….

14.Daha önce cinsel deneyiminiz oldu mu?

- ☐ Evet
- ☐ Hayır

15.Evet ise cinselliğe başlama yaşınız nedir?

……

16.Cinsel aktif iseniz kullandığınız doğum kontrol yöntemi nedir?

(Uygun olanların tümünü işaretleyin)

- □ Bariyer yöntemleri (spiral, kondom, diyafram, spermisit)
- □ Doğum kontrol hapları
- □ Ertesi gün hapı
- □ Ria (spiral)
- □ Geleneksel yöntemler (takvim yöntemi, vücut ısısı)
- □ Herhangi bir yöntem kullanmıyorum.
- □ Geri çekme
- □ Diğer ……

17.Cinsel yolla bulaşan hastalıklar veya güvenli cinsel yaşam hakkında aşağıdakiler hangisi sizi yansıtır?

(Uygun olanların tümünü işaretleyin)

- □ Bu konuyu ailem/ akrabalarımla rahatlıkla konuşabiliriz.
- □ Arkadaş grubumuzla bu konuda konuşuruz
- □ Bu konuda bir sıkıntım olursa aile hekimimle veya hemşiremle konuşabilirim, danışabilirim
- □ Bu konu hakkında kimseyle rahatlıkla konuşamam.

18.Sizce cinsel yolla bulaşan hastalıklar ile ilgili eğitim okullarda verilmeli midir?

- □ Evet
- □ Hayır
- □ Kararsızım

19.Cinsel sağlık hizmetlerine erişimi ülkemiz için yeterli buluyor musunuz?

- □ Evet
- □ Hayır
- □ Kararsızım